

Erdészeti Lapok

Az Országos Erdészeti Egyesület folyóirata
CXXXVI. évfolyam 9. szám
(szeptember)

Főszerkesztő
PÁPAI GÁBOR

A szerkesztőbizottság elnöke:
DR. SZIKRA DEZSŐ

A Szerkesztőbizottság tagjai: dr. Bartha Dénes, dr. Bondor Antal, Dévai Péter, Gencsi Zoltán, dr. Járási Lőrinc, dr. Király Pál, Oláh Tibor, Pintér Ottó, Répászky Miklós, dr. Somogyi Zoltán, Szakács László, Tóth Miklós.

Szerkesztőség: 1027 Budapest, Fő u. 68.
Telefon/fax: 201-7737
Mobil: 06-30-97-15-255
Internet: <http://larix.efe.hu/oe>

Kiadó:
Országos Erdészeti Egyesület
1027 Budapest, Fő u. 68.

Felelős kiadó:
KÁLDY JÓZSEF

Nyomdai munkák: INNOVA-PRINT, Budapest
Felelős vezető: ifj. Komornik Ferenc

A kézirat lezárva: 2001. augusztus 31.

ISSN: 1215-0398

Terjeszti az Országos Erdészeti Egyesület. Felvilágosítást a lappal kapcsolatban az Egyesület ad. Megjelenik havonta. A beküldött kéziratokat, fényképeket nyilvántartásba vesszük. A cikkek, írások nem feltétlenül azonosak a szerkesztő véleményével, azok tartalmáért mindenkor a szerző felel. A szerkesztőség fenntartja magának a szerkesztés jogát. Honoráriumot – megegyezéssel – csak felkért íráso-kért, a fotóért, illetve grafikai munkákért fizetünk.

Címképünk: Államalapító Szent István szobra a budafai arborétumban. *Fotó: Pápai Gábor*

Bedő- és Kaán-díjasok Farkaserdőn

Fotó: Szakács László

Tartalom

A bibircses nyír kultúrtörténeti, kertészeti és táji vonatkozásai	265
Hozzászólás az Erdőtelepítések mérlege: tanulságok című íráshoz	268
Ki „csinálja” az erdőt?	268
Tanulmány az erdők kárpótlásba adásáról, privatizálásáról	270
 Erdőrendezési verseny Zalaegerszegen	271
Bedő- és Kaán-díjasok találkozója	272
Szakmai Fórum a HM VERGA Rt.-nél	274
Százötven éve alakult a Magyar Erdész Egylet	275
Hány éves múltra tekint vissza az Országos Erdészeti Egyesület – avagy egy megtagadott 15 év	275
Ahogy én látom... az UFv és az OEE azonosságát	282
Válasz dr. Király Pál „Ahogy én látom az UFv és az OEE azonosságát” című cikkére	288

A STIHL alapításának 75. évfordulóját ünnepli

VI. Erdőpedagógiai Szeminárium 2001	300
Szakmai nap és 60 erdész Kaszóban	301
Tájidegen fafajok alkalmazásának kérdése	302
Tájékoztató a Szeniorok Tanácsa gödöllői arborétumi bejárásáról	305
Egyesületi hírek	306

A lapot
Magyarország legnagyobb médiafigyelője, az

» **OBSERVER** «

OBSERVER BUDAPEST MÉDIAFIGYELŐ KFT.
1084 Budapest, Auróra u. 11.

Tel.: 303-4738

rendszeresen szemlézi

A bibircses nyír kultúrtörténeti, kertészeti és táji vonatkozásai

A nyírfa az észak hideg tájainak fája, ahol a korai őszön a vöröslő tőzegmohalápok és sötét fenyvesek között tündöklök aransárga lombja és fehér törzse. Közép-Európa vidékén pionír fafajként jelenik meg a tájban irtásokon, erdei tisztásokon vagy nyírjes fenyérekben. Hazánkban elsősorban a hűvösebb, csapadékosabb országrészekben fordul elő. Rokona a molyhos nyír, amely savanyú talajú nyírkos, lápos vidékeken él, északkeleti sík homokvidékünk, a Nyírség névadó fája. A bibircses nyírt a díszkertekben, a nagyobb parkokban, az extenzív fásításokban leggyakrabban színesítő, díszítő elemként találjuk mint szoliter fát, de gyakrabban csoportokban és ligetes telepítésben.

Nyír az északi és keleti népek mítoszaiban, a magyar ősvallásban

A finnugor nyelvcsalád ősvallásának és mítoszainak legendáit elbeszélő eposzokban a különleges szerepű, megszemélyesített, illetve szent fák között szerepel a nyírfa. A Kalevalában az erdő istennőjének feladata lenne a fák díszítése. Erről olvashatjuk:

„Borítsd be az erdőt gyolccsal,
posztóval a rengeteget,
keríts nyírfára köntöst
ékes ruhát égerfára!
Vond be a fenyőt ezüstbe,
Húzd a lucfenyőt aranyba,
Vén fára rézövet rakjál,
Ezüstövet más fenyőre,
Nyírfára arany virágot,
Törzsére aranyos csengőt”

A nyír – világfa

A világfa szimbólum a középpont, a kiindulópont megjelölésére szolgál, valamint a Föld és Ég közötti összeköttetést jelenti. A mitikus világkép középpontja a tér és az idő kezdete. A Föld központú világképekben a világfa a Föld közepén ver gyökeret. „Az abakáni tatárok 'Vashegynek' nevezik a helyet, ahol a 7-ágú fehér nyírfa nőtt”. Az arany-, ezüst- és rézgyümölcsöt termő aranylevelű nyír pedig a szibériai tatárok világfája (Jankovics, 1991). Az égben gyökerező, Föld felé növekvő, fordított vi-

lágfa képzete is megjelenik több népnél, így az oroszoknál is. „A tengeren, az óceánon, egy szigeten, egy kurgánon áll egy fehér nyírfa, ágaival földre, gyökerével fölfele; azon a szentséges istenanya selyemfonalat gombolyít, véres sebeket varr be” (Maszlova, 1980).

A „kapuisten”

A világfa összeköti a való világot a túlvilággal, s mint ilyen, a nyírfa főszerepet játszott a szibériai sámánizmusban is. A sámánavató szertartás idején abból az erdőből vágnak ki, illetve ásnak ki gyökerestül nyírfákat, ahová a falu népe temetkezik. Az ünnep reggelén egy nyírfát az avatójurtában állítanak fel úgy, hogy tövét a tűzhely hamujába ássák és tetejét a jurta füstnyílásán az ég felé vezetik ki. Ez a nyírfa a „kapuisten”, ő nyitja meg az ég kapuját a sámán előtt. További 12 nyírfát a jurtától távol, tövestül ültetnek el. Ezekre kerül az áldozati állatok lenyúzott bőre és más ajándékok, majd színes szalagokkal kötik össze a „kapu órével”, jelképezve a leendő sámán útját a szellemek birodalmába (Jankovics, 1991 – *Eliade*, 1974 nyomán).

Az ősi fa kultusz, a magyarok ősvallásából eredeztethetően sokáig tovább élt a kereszténység felvétele után is. A kiválasztott kutak, források, kövek és fák előtt végeztek az áldozati szertartásokat. Még a kora Árpád-korban is olyan erős volt a hagyományos vallás iránti tisztelet a nép körében, hogy I. László király a szabolcsi zsinaton külön rendeletet hozott a hagyásfák, a pogány „szent fák” imádása ellen (Surányi, 1985).

A nyírfabáb

László Gyula A honfoglaló magyar nép élete c. művében ír a nyírfa hitvilágbéli szerepéről: „Obi ugor rokonainknál az özvegy nő nyírfabábot készít elhunyt férjéről, hat hónapig a tisztelethelyen tartja, étellel vendégeli, s vele alszik. Nyilván ennek a szokásnak a maradványa az is, hogy minden népnél a férj halála után egy bizonyos ideig nem mehet férjhez a nő, s felesége után nem házasodhat meg a férfi. Ez az az idő, amelyben az elhunyt lelke még a

földön van vagy máig nem érkezett el a másvilági nagycsaládba vagy a másik testbe.”

A faábécé első fája az újrakezdés, a megtisztulás és a termékenység jelképe

A krétai hieroglifákból kialakult görög ábécét megelőzően olyan ábécét használtak, amely szoros összefüggésben állt a naptárral és betűit nem írásjelekkel, hanem az esztendő egyes hónapjait jelképező fákról levágott gallyakkal ábrázolták. Szintén fákhoz kötődik az ősi kelta és gall ábécé is, amelynek első három mássalhangzójáról Beth-luisnion (nyír-berkenye-köris) volt a neve. A mássalhangzók a téli napforduló után két nappal kezdődő tizenhárom hónapos év egy huszonnyolc napból álló hónapját jelképezték. A nyírfa hava volt az első az évben, amely december 24-től január 20-ig tartott (Graves, 1970).

Az időhatárok mellett a földi fizikai határok is kapcsolódtak a fákhoz. A vizek természetes határt képeztek a népek vándorútjain a háborúk folyamán birtokok és birodalmak között. Így váltak Jankovics vélekedése szerint sorsfordulók szimbólumaivá a vízkedvelő fák is, a nyár, az éger, a nyír és a fűz.

A nyír az faábécé első betűjeként különleges határjelző, általában a kezdethez, az újrakezdéshez és a születéshez kapcsolódott. Az évszakokhoz igazodó gazdálkodási rendben a tavasz és a télkezdet fontos fordulópontok, így ezekhez számos népszokás, hagyomány kötődik, amelyben szerepet kapott a nyírfa.

A halottak napjától, november 1-től Márton napig tartó 10 napos periódus az őszi szürettől kezdődő kifsarsang utolsó szakasza. Dunántúli szokás szerint ekkor frissen vágott nyírfavesszővel csapkodták meg az állatokat, ezért a pásztorok jutalma az újbor volt, akik így köszöntöttek be a faluba:

„Elhoztam Szent Márton püspök vesszejét,

A szokást nem mi kezdtük és nem mi végezzük.

Állatainknak annyi szaporodása legyen,

Ahány ága boga van a vesszőnek.”

A nyírfa a téltemetők alkalmával is szerepet kap. Szent György-nap már az ókorban tavaszünnep, amikor megsuhogtatják a zöld ágakat és meghintik velük az istállókat. A pásztorok nálunk ekkor hajtják ki először a legelőre az állatokat, megvesszőzik azokat, sok helyütt a Márton-nap vágott vesszőkkel – nyírfa-, bodza- vagy rózsággal, hogy „zsendüljön a jószág, mint a zöld ágon a levél”. A nyír vesszőit termékenységfokozó, férfivá, nővé avató rituális korbácsolásra is használták (Jankovics, 1991, *Graves* nyomán).

A húsvéti ünnepkör kezdete virágvasárnap, az utolsó téltemető ünnep. Eredetileg ezen a nagyböjt előtti vasárnapon Jézust köszöntötték palmaágakkal jeruzsálemi bevonulása alkalmával. Innen erednek Húsvét fás, ágas szokásai. A halál kiűzetésének szimbólumaiként „néhány thüringiai faluban nagyböjt negyedik vasárnapján a gyerekek nyírfaágakból készített babát vittek végig a falun, majd egy tavacskába dobták” (Frazer, 1965).

A svédek a nyír rügyfakadásával egyidejűleg kezdték meg a kenyérgabona vetését. Angliában a nyár kezdetén, május 1-jén színes rongyokkal díszített nyírfát támasztottak a lóistálló ajtajának, védelmül a boszorkányok ellen. Törvényes házásoknak tekintették magukat azok a napszámosok, akik mátkájukkal együtt ilyenkor átugrottak egy küszöb fölé tartott nyírfaseprűt.

A nyári napéjegyenlőségkor, Szent István napján és éjjelén is számos szokás, szertartás kötődik a nyírfához. Szent Iván-napi „naptűzgyújtásról” ír *Nyírő* a *Havasok könyvében*, amire egy vén nyírfa, „az áldott nap fájának” tövében kerül sor (Jankovics, 1991).

A nyírfa a fiatalság, a tisztaság és a szerelem jelképe

A kecses, karcsú koronaalakok, a vékony hosszú vesszők – amelyek a lenge szellő rezzenésére is meglebbenek – légies, átszellemült finomságot kölcsönöznek a nyírfának. Ezért válhatott a tisztaság, a fiatalság és a nőesség jelképévé, amelyet oly szépen mutatnak az alábbi verssorok:

„Nyírfa te karcsú, te lenge
Ringat halványzöld pagony
Te bűbajos isten eszme
Teremtés harmadnapon.

BETULA *Græcis, Σημύδα.*] *Italica, Bettola: Betula, & Bidollo.*] *Germanis, Bircken.*] *Boemis, Brika.*

FORMA.

Matt. Foliis exit, nigrae populi haud absimilibus, per ambitum ferratis. Iulos edit, vt Corylus: sed fructum nullum. cortex illi albus, membranosusq; bituminosus, & pinguis. Materies candida, flexilis, ac tenax, caudice terebro perforato, aqua clarissima, copiosaque distillat. & potu non ingrato.

L O C V S.

Idem. Nascitur in Sylvis Septentrionalibus, præsertim locis frigidis, ac nivosis.

Q U A L I T A T E S.

Idem. Folia exalfaciunt, & ticcant, resoluunt, attenuant, abstergunt, aperiant, & amara sunt. Cortex vero quod bituminosus sit exalfacit, & emollit.

V I R E S.

Idem. Aqua que è pforato caudice distillat, cum renum, et vesicæ calculos eijcit. Illita faciei nitorem conciliat, & maculas delet. Eadè oris ulcera sanat. Foliorum succus coagulo admixtus cafeû à teredine, & vermibus præferuat. Ligni materies ad cingenda vinaria vasa peridonea est. Alpini è corticibus conuolutis nocturnas faces parant: Bituminosi enim cum sint, non minus quàm tæda flagrant, & incenduntur. optimi quoque è Betula parantur carbones ad fundenda metalla peridonei.

.....
Nyírfa te lányos te lenge,
Ringat zöldellő pagony,
Te bűbajos isten eszme
Teremtés-harmadnapon.”

(*Börries von Münchhausen: Nyírfa legendácska. Majtényi Zoltán fordítása.*)

A tisztaság és a nőesség képzete avatta a nyírt Közép-Európa számos vidékén Mária szimbólummá. Pünkösdkor a csíksomlyói búcsún a lombos nyírfaág Máriát jelképezi. Ugyanakkor a nyír a szerelem, a házaseslet kezdetének jelképe is. Közép-Európa számos vidékén a házasulandó ifjak friss nyírfaágakat helyeznek el választottjuk ablakába.

A háromszéki székely fiatalság tavaszi ünnepen énekszóval, tánccal vonul ki a nyírfákat megcsapolni:
„Édöcs virics foly a fából,
Jere ki rózsám a házból...”

A nyírfa lévén az északi népek kedvenc fája, az északon élő testvérnépünkél, a mordvinoknál is szerepet kap a jeles alkalmakkor. A leányok ünnepén, avatásán nyírfát díszítettek fel az alkalomnak megfelelően (Surányi, 1985).

A nyírfa történeti leírásai

A nyírfát a kerttörténetben legkorábban az ókori függőkertek fái között említik a rezgőnyár, a mogyoró, a rózsza, a ciprus, a cédrus, az akác és a vörösfenyő társaságában. A görögök és a rómaiak is ismerték, sőt tisztelték (Surányi, 1985). A római konzulokat beiktatásukkor 12 lictor kísérte, akik együtt 13-an voltak, annyian, mint fa-év hónapjai. A lictorok nyírfavesszőnyalábot vittek a vállukon (Jankovics, 1991).

A nyírfa szerepel a legkorábbi kö-

zép kori növényjegyzékekben, herbáriumokban is. Megtaláljuk a „nir fa” említését az 1400 körüli időkre datált *Schlägh* szójegyzékben, amelynek 14 lapja a legkorábbi magyar nyelven íródott növénynév-jegyzék. *Melius Jubász Péter* Herbáriumának 233 leírt növényfaja között 28 fás növényt említ, amelyek egyike a „Nyírfá”. *Matthioli*, az 1500-ban, Sienában született orvos-botanikus növénytan művének 1571. évi kiadásában mives ábrázolással illusztrált nyírfaleírás közöl (ábra).

Nagyvátly János, Zala megye főtáblabírája a hazai kertészeti természet és növénysszaporítás egyik jeles alakja a „Magyar prakticus természet” c. munkájának 1821. évi kiadásában foglalkozik azokkal a fákkal is, amelyek makkot nem, de magot teremnek, „s közönségesen Lágyszárúknak nevezetnek. A Lágyszárúknak kétfélék, 1. Levélhullatók és 2. Levéltartók”. Szaporításukra a magvetést javasolja, amelyre általában az őszt tartja megfelelőnek.

A nyírfavíz és a kéreg

A magyar őstörténetben a nyír is a fontos gyógyító növények között szerepel. A megcsapolt nyírfakéreg jótékony hatásai évszázadok óta ismertek. *Melius* Herbárium a belső és külső hasznok leírásánál említi a következőket: „A nyírfá vizét, ha tavasszal vészed és iszod, igen jó kő ellen és sárgaság ellen, vízben főzd az levelet, azt idd meg... A nyírfá succussa és vize a száj rothadását gyógyítja. Ha az nyírfá succussát és vizét az sajt oltójába tészed, a sajt meg nem fergesedik.” (Succus=bél)

Surányi közlése szerint a XVIII. században „a pezsgőt nyírfavíziből és fehércukorból készítették, ehhez élesztőt adagoltak, majd borral elegyítették és citromkarikákat helyeztek bele; a lefojtott üvegekben megerjedt a must és a keletkező szén-dioxidot az üvegben levő szeszes lé elnyelte...”

A fa vízhatlan papírszerű kérgét csónakborításra, edény és ruha készítésére is használták, de feljegyzéseket is írtak nyírfakéregre. A hetvenes években nagy feltűnést keltett a nyírfakéregre írott ősi szövegek megtalálása. *Janyin* Nyírfakéreg-levelek üzenete c. régészeti kalauza 1980-ban jelent meg könyv alakban.

A nyírfá ágaiból seprőt készítenek – erre utal a finnugor eredetű megnevezése, a „vessző, sarj”. Fehér kérgű fáját sok helyen dísz tárgyak készítésére is használják. Levele és a fából készült kátrány, valamint a megcsapolt fából le-

csurgó nyírfavíz gyógyszer (*Kárpáti-Terpó*, 1968).

Díszkertészeti-tájalakítási szerep

A bibircses nyír fényigényes, gyorsan növő pionír faj, amely a talajra nem érzékeny, közepes vízellátottságot igényel, de meggyökeresedés után némi szárazságot is elvisel. Parkokba, városi belterületekre, ipartelepekre is ültethető, a légszennyezést jól tűri. Útfásításoknál is jól alkalmazható. A 15–20 méteresre megnövő fa díszértékét karcsú, laza koronaalakja, szép aranyárga őszi lombszíne és fehér kérge adja. A nyírfá telepítésével északiak karaktert adhatunk a területnek. Igen szép együttes alakítható ki a sötét lombú örökzöldek, főként elterülő borókák és a fehér kérgű nyír telepítésével. Több változatát alkalmazhatjuk a növénykiültetésekben. A ‘Youngii’ csüngő, alacsonyra növő, bókoló vesszejű szomorú alak; a ‘Fastigiata’ oszlopos növekedésű; a ‘Purpurea’, a sötétvörös levelű vérnír igen dekoratív fa, a *Betula pendula* f. *dalecarlica* pedig mélyen szeldelt levelű változat.

Idős nyírpéldányokat találhatunk Keszthelyen, Sellyén és Alcsúton. A vérnír nagyobb példányai lelhetők fel Budapesten a Margitszigeten, Szarvason, Szabadkígyóson, Fertődön és Balatonfüreden.

A nyír a különleges védett élőhelyeken

Az *Istvánküti nyíres* a Zempléni-hegység szívében, Háromhuta település határában, Kókapu közelében található. A 8 ha kiterjedésű terület 60–80 éves korú fákból áll, 1953-ban helyezték természetvédelmi oltalom alá. A nyírest a hegység ősbükköseitől karéja oltalmazza, lágyszárú aljnövényzete a magashegységi nyíresekre jellemző, több ritka növényfaj őrzője. Több mohafaj él itt és a kerti kardvirág ősenek tekintett, nagyon ritka réti kardvirág is. A nyíres-áfonyás növénytársulás lepkefaunája hazánkban ritka északi és kárpáti fajokból áll, különlegesen gazdag. A terület élőhelye a szintén védett fekete keresztvipérának is.

A nyírnemzetség hazánkban előforduló másik faja a molyhos nyír – a *Betula pubescens* – nedves élőhelyeken, vizenyős területeken, lápokban fordul elő. Tudott, hogy hazánkban igen kevés természetes vizes élőhely maradt fenn a múlt századi vízrendezé-

sek után, így különösen értékes és ritka területek a tőzegmohalápok, ahol a *Sphagnum* fajokkal a molyhos nyír állományait találjuk. Északkelet-Magyarországon Kelemér település határában 1951-ben nyilvánították védetté a suvadás folytán keletkezett Mohos-tavakat, amelyek tőzegrétegei őrzik a jégkorszaki és a későbbi korok fás vegetációjának pollenmaradványait. A virágpommaradványok bizonyították, hogy a lápok keletkezésének idején, a jégkor végén csak fenyő és nyír tenyészett ezen a területen (*Kopasz*, 1978). Az ingatag úszólápot – melyhez a néphagyomány számos legendát fűzött – jelenleg nyírfák és tőzegmoha fajok borítják.

Konkolyné dr. Gyuró Éva

Irodalom

Eliade, M. (1974): Shamanism, Archaic Techniques of Ecstasy, Princeton University Press.

Fraser J. (1965): Az aranyág. Gondolat Kiadó, Bp.

Graves R. (1970): A görög mítoszok. I–II. Európa Kiadó, Bp.

Godet J. D. (1993): Fák és cserjék. Officina Nova, Bp.

Ipolyi A. (1929): Magyar Mythológia I–II. Zajtí F., Bp.

Jankovics M. (1991): A fa mitológiája. Csokonai Kiadó, Bp.

Kárpáti Z.–Terpó A. (1968): Kertészeti növénytan. Mezőgazdasági Kiadó, Bp. 2. kötet.

Kiss L. szerk. (1983): Földrajzi Nevek Etimológiai Szótára. Akadémiai Kiadó, Bp.

Kopasz M. szerk. (1978): Védett természetű értékeink. Mezőgazdasági Kiadó, Bp.

László Gy. (1944): A honfoglaló magyar nép élete. Bp.

Matthioli P. A. (1571): Senensis, Medici, Compendium. Venetiis.

Maszlova Sz. Sz. (1980): Mitológiai elemek a Felső-Volga vidékének díszítőművészetében. In. Kapcsolatok. Szerk. *Hoppál Mibály* Népművelési Intézet.

Melius P. (1979): Herbárium. Kriterion.

Nagy B. szerk. (1980): Díszfák, díszcserjék termesztése és felhasználása. Kertészeti Dendrológia. Egyetemi Tankönyv. Mezőgazdasági Kiadó, Bp.

Surányi D. (1985): Kerti növények regénye. Mezőgazdasági Kiadó, Bp.

Szutórisz F. (1905): A növényvilág és az ember. Művelődéstörténeti tanulmányok. Királyi Magyar Természettudományi Társaság, Bp.

Hozzászólás az Erdőtelepítések mérlege: tanulságok című íráshoz

Néhány gondolatban szeretnék reagálni az Erdészeti Lapok július–augusztusi számában megjelent dr. Bodor Antal–dr. Koloszar József szerzők „Az erdőtelepítések mérlege: tanulságok” című írására. Szeretném előrebocsátani, hogy nem vagyok az erdészeti szakma berkeiben mélyebben jártas, így a kedves olvasók vegyék úgy soraimat, mint egy gondolkodó laikus papírra vetett gondolatait, aki morgolódik számára érthetetlen dolgok miatt.

Azt is szeretném előrebocsátani, hogy nem vagyok erdő- és erdészellenes, tisztában vagyok vele, hogy milyen hatalmas veszteség érte Magyarország erdővagyonát Trianon után. Azzal is tisztában vagyok, hogy ezt a hatalmas veszteséget szinte mindenáron pótolni igyekeztünk, és egyet kell értenem a szerzőkkel, hogy az igyekezetbe hibák is csúszhattak, ilyen-olyan okok miatt.

De... Úgy vélem, hogy a cikk írói nem kellő hangsúllyal elemezték a hibákat, olyan „hát istenem, megtörtént” vállrándítással siklottak át felettük. Félreértés ne essék. Szó nincs arról, hogy felelősöket keresnék, okokat boncolgatnék, netán számon kérnék, de elvártam volna, hogy a szerzők néhány sorban, tanulságként az erdőtelepítések jövőbeni körülméntöbb és kicsit visszafogottabb végzése érdekében néhány percre levették volna a „minden áron és minél gazdaságosabban erdőt” szemüveget. Egy példát hadd ragadjak ki a szövegből: „a tervezés és kivitelezés most bonyolultabb, mint a rendszerváltás előtt volt. Hasonlít a két világháború előtti időszakhoz, amikor is a pénztelenség mellett a maihoz hasonló kisbirtokrendszer volt kerékkötője a nagyobb erdőtelepítési program kibontakozásának”!

Hol van annak bevallása, hogy egyes területeken az ún. „erdőtelepítésekkel” milyen károk keletkeztek, s főleg hol van az ezek – legalább elvi – orvoslási lehetőségeinek felvázolása, vagy egyáltalán az ilyen igények elismerése.

S hogy miért ragadtam tollat nem erdészként? Nos, a Kiskunság egyes területein honos a rákosi vipera, melyet Méhely Lajos írt le a tudomány számára 1893-ban. Egy 1912-ben kelt dolgozatá-

ban azt írja, hogy ez a kis mérges kígyó a számára alkalmas élőhelyen hihetetlenül elszaporodik.

Nos, ezt a mérges kígyót ma a közvetlen kipusztulás fenyegeti. Ma már csak hazánkban él, Európa más országaiból az utóbbi ötven évben kipusztult, ám hozzá kell tennem, hogy legnagyobb állományai mindig is Magyarországon voltak. Természetvédelmi értéke egy millió forint, „elnyerte” az Európa legveszélyeztetettebb mérges kígyója kétes címet, számos nemzetközi egyezmény védelme alatt áll. Az, hogy ide jutott, egyértelműen és kizárólagosan annak tudható be, hogy elvettük az élőhelyeit. És sajnos ebben oroszlánrésze van az erdőtelepítési programnak. Mára a rákosi vipera leszorult azokra a mélyebb térszínre, ahol az életfeltételei csak részben biztosítottak, élőhelyei fragmentálódtak, a populációk szétterjedtek.

Jelenleg a Kiskunságban tíz élőhelyen maradt fenn valamekkora állománya. Ezek az élőhelyek kis kiterjedésűek, és hiányoznak azok a magasabb, partos gyepterületek, melyek nélkül a mélyebb, nedves területekre szorult viperák életben maradása hosszú távon lehetetlen. Ezeket a partosabb területeket azonban ma erdőknek nevezett borzadmányok foglalják el.

Ki „csinálja” az erdőt?

Ötven éves kor felett az ember már egyre inkább hajlamos filozófiai jellegű elmélyülésekre. Talán ezzel is magyarázható, hogy nemrég, amikor egy jól beállt erdősítésben bóklásztam, önkéntelenül azon kezdtem el „filozofálgatni”; tulajdonképpen ki is „csinálja” az erdőt. A kerületvezető erdész? Az erdei munkás? A műszaki vezető? Vagy esetleg az erdőterv készítője? Némi töprengés után csupán egy válasz maradt fenn a kizárólagosság szűrőjén: mi, erdészek (= tágabb értelemben véve: az erdészeti ágazatban dolgozók), mi „csináljuk” az erdőt, közösen, mindannyian.

Vagyis: mi, erdei munkások, akiknek a lelkében egy sikeresen elvégzett erdősítés

S most újra megemlítem, hogy fel sem merül bennem, hogy a múltra vonatkozóan számon kérjek. De a jelenre vonatkozóan igen. Ezek az „erdők” úgy születtek az 1970-es, 80-as években, hogy változatos és gazdag élővilágú gyepeket törtek fel – amiből ma már alig van az országban –, s telepítették be facsemetékkel, felvették az állami támogatást, aztán magára hagyták ezt a gazdasági torzszüleményt, amire azóta is rossz ránézni. Magára hagyták, mert csinálhattak volna vele bármit, abból akkor sem lett volna erdő, mert egyszerűen nem oda való volt. Természetesen a terület erdőművelési ágba került, amit ma, amikor illő lenne elfogadni, hogy létezik természetvédelmi érdek is, lehetetlen megváltoztatni. Még ebben az esetben sem, amikor egyértelmű, hogy a telepítés hatalmas pusztítással és károkkal járt, az ott felnőtt valami még a legnagyobb jóindulattal sem nevezhető erdőnek. S ahhoz, hogy néhány területen ezeket a faállományokat letermelve – amelyek levágása nem gazdaságos és nem lesz az húsz év múlva sem – megpróbáljuk visszagyepesíteni és a mélyebb térszínre visszacsatolni, súlyos milliókat kell megváltásként kifizetni. S mivel pénz nemcsak az erdőszetben nincs, hanem a természetvédelemben sem, évek óta egy helyben toporgunk, s a szemünk láttára pusztul ki országunkból és a Földről egy faj, ami talán értékesebb, mint néhány 100 hektár fasivatag.

Péchy Tamás

Magyar Madártani és

Természetvédelmi Egyesület

Rákosi viperavédelmi programvezető

szemek, az erdőnek az életét, fejlődését, változásait vizsgáljuk abban a reményben, hogy a gyarapodó ismeretek egyre harmonikusabbá teszik az ember és az erdő együttélését. Mi, oktatók, akik a közép- és felsőfokú szakoktatásban ezen ismeretek mellett az erdők szeretetét próbáljuk erdészutódainkba átplántálni. Mi, felsőbb szintű szakmai vezetők, akik magasabb beosztásunkat szolgálatként tekintjük, és azon ügyködünk, hogy a fentiekhez biztosítsuk a kellő feltételrendszert.

Azaz: *mi, erdészek*, közösen ültetjük, telepítjük, ápoljuk, neveljük fel az erdőt.

Mi, erdészek, növeltük az ország erdősültségét 18% fölé, és mi „erősködünk” azon, hogy ez az arány ne csökkenjen, sőt, tovább emelkedjen, az ország javára, környezetünk jobbításának, erdővagyonunk gyarapításának érdekében.

Mi, erdészek tudjuk, hogy ezzel a dolgunkat tesszük, nem is várunk el megkülönböztetett társadalmi elismerést. Tudjuk, hogy legfőbb jutalmunk az elvégzett munka öröme. Ez viszont fontos, nagyon fontos, mert ez ad nekünk erőt, biztos meggyőződést ügyünk igazában. Erre sokszor szükségünk is van. Alig tíz esztendő alatt eléggé széles spektrumban minősítettek minket: közönséges rablógazdálkodótól a természeti környezet úgyszólván első számú károsítójáig. Néhányunknak minden bizonnyal rosszul esett. Merem azonban remélni, hogy többségünk túllépett „e mai kocsmán”, mert *tudja*, hogy az ország élőfakészlete fokozatosan növekszik, és még akkor is növekedne, ha a nemzetközi piac trendjei másként, kedvezőbben alakulnának. Mert *tudja*, hogy a természeti környezetet nem az teszi tönkre, ha az ország erdősültsége növekszik, netán eléri az európai átlagot. Mert *tudja*, hogy a természetvédelem ügyét Magyarországon elsőként éppen az erdészek karolták fel. Mert talán személyesen ismeri azt a kertületvezető erdészt, aki feketegölya-fészkelőhelyet találván a rábízott erdőtömbben, úgy szervezte az erdei munkákat, hogy biztosítsa a kellő nyugalmat a gölyapár részére. Mert tudjuk, hogy az akácnak és a feketefenyőnek bizony megvan a helye a hazai erdőterületek termőhelyi palettáján, és azt is tudjuk, hogy Mária Terézia miért rendelte el a feketefenyő telepítését. Mert tudjuk, hogy az erdészeti kísérletek – beleértve a honosítási kísérleteket is – hosszú, esetenként több emberöltőnyi időt igényelnek, és azokat bizony idejekorán el kell kezdeni, ha a nemzetgazdaság vezetőinek majdani kérdéseire válasszal kell szolgálnunk.

Igaz, mi is követünk el hibákat. (Szinte idekíváncozik az elcsépelet mon-

dás: csak az nem követ el hibákat, aki nem dolgozik, azaz: *nem hoz létre semmit*, vagyis *nem alkot*.) Hibáinkat azonban elsőként mi magunk regisztráljuk, publikáljuk, hogy mások is okuljanak azokból, rontott erdőinket lecseréljük, illetve átalakítjuk.

Igaz, közöttünk is vannak viták, nézeteltérések, esetenként – uram bocsá! – torzalkodások. Igyekszünk azonban ezen változtatni vagy legalábbis enyhíteni, mert egymásra vagyunk utalva, egymásra vagyunk szorulva. Van ugyanis egy közös feladatunk: „csinálnunk” kell az

erdőt, telepítenünk, felnevelnünk, védenünk, ésszerűen hasznosítanunk, hogy az megfelelően a nemzetgazdaság által meghatározott elsődleges funkciójának, lett legyen az védelmi, rekreációs vagy fatermesztési funkció. Ám ezt a feladatot *mi, erdészek* közösen véghez tudjuk vinni, mert az elmúlt évtizedekben mi valóban „csináltunk” valamit – erdőt

Egy erdész, aki jobb perceiben abban a tudatban él, hogy éppen ott és akkor egy ékásó volt a kezében, ahol és amikor sor került az egymilliomodik bektár erdőültetésére

Válasz Atlasz-cédrus ügyben

Az Atlasz-cédrussal kapcsolatos szakmai kérdéseket felvető írásomra érkezett válaszokat olvastam. Mivel azok rólam és nem az általam felvetett kérdésekről szólnak, ezekre érdemben

nem tudok és nem is kívánok reagálni. Írásaik stílusa nem engem, hanem azok (részben ismeretlen) szerzőit minősíti.

Haraszthy László

Erdei aljnövényzet víztároló képessége

Oroszország európai területén többféle mérték a különféle erdei növényfajok alkotta aljnövényzet maximális víztároló képességét. Fehér-oroszországi adatok a következő képet adják (mm-ben kifejezve): madársóska 0,27, vadzab 0,42, fekete áfonya 0,49, réti növények hullámtéren 1,2, Hypnum mohapárnák 3,9, száraz réti gyp 0,3. A hivatkozott mű szerzője, *Molcsanov*, szintén végzett hasonló méréseket, de az ő adataiban az

avar+aljnövényzet együtt szerepel. A következő képet kapta: zuzmók 11,0, zuzmók és lombos mohák együtt 17,0, lombos mohák 15,0, holt avar 13,3, Polytrichum mohák 29,0, Sphagnum mohák 52,5 mm. A számok jelzik, hogy az erdő alatti növényzet és avar szivacsoként működik, megőrzésükre ügyelnünk kell.

(Hiv. A. A. Molcsanov: The hydrological role of forests)

Dr. hc. dr. Szodfridt István

Nemzetközi sajtótájékoztató

A Földművelésügyi és Vidékfejlesztési Minisztérium Vadgazdálkodási és Halászati Főosztálya, valamint a Vadászati Kulturális Egyesület nemzetközi sajtótájékoztatón mutatta be a sajtónak a 2001–2002-es multinacionális természetvédelmi bélyegprojektet, amelyet az Európai Unió Vadászati és Természetvédelmi Szövetségének megbízásából – Európában hatodikként – magyar alkotó tervezett, de az idej bélyeg nem csak ezért a mi bélyegünk!

Hanem azért is, mert a természetvédelmi bélyeg hazai és világméretű értékesítéséből befolyó összegeket – több száz millió forintot – a magyar vadvilág és élő vizeink karbantartására, fejlesztésére, valamint egy, a civil szervezeteket,

egyesületeket támogató természetvédelmi katasztrófa alap megteremtésére fordíthatjuk.

Csekő Sándor

A NYME Roth Gyula Gyakorló Szakközépiskola és Kollégium oklevél-megújító 40 órás továbbképzést szervez ERDÉSZETI NÖVÉNYVÉDŐ SZAKTECHNIKUSOK számára 2001. október 15–19-ig. Jelentkezési határidő: 2001. szeptember 30. Érdeklődni lehet az iskolában: Sopron, Szent György u. 9. Tel.: 99/506-470

Tanulmány az erdők kárpótlásba adásáról, privatizálásáról

A WWF (World Wide Fund for Nature – Világ Természetvédelmi Alap) és a Világbank megbízásából elkészült egy nagyszabású és értékes tanulmány a kelet-európai és a közép-ázsiai térség országaira kiterjedően – így Magyarországra is – az erdők kárpótlásba adásának és/vagy privatizációjának tapasztalatairól.

A tanulmány címe: *Implications of Restitution for Achieving World Bank/WWF Alliance Targets in Eastern Europe and the Central Asian Region.*

A 133 oldalas tanulmány a szöveges magyarázatok mellett 19 ábrát és 38 táblázatot is tartalmaz.

A két szervezet 1998-ban jelentette be, hogy együttműködésre lépnek az erdők természetvédelme, illetve a velük való tartamos gazdálkodás elősegítése céljából. Az 1990-es években mindkét szervezet felismerte, hogy az erdőknek az átalakuló gazdaságú (azaz poszt-szocialista) országokban megtörtént, illetve tervezett privatizációja (vagy kárpótlásba adása) hosszú távra és jelentősen befolyásolja a természetvédelem és a tartamos erdőgazdálkodás lehetőségeit és feltételeit. Ugyanakkor nyilvánvalóvá vált, hogy az egyes országok döntéshozói kevéssé vagy egyáltalán nem ismerik egymás tapasztalatait, így nem képesek a máshol szerzett értékes (pozitív vagy negatív) tapasztalatok felhasználására. Különös aktualitást adott ennek a felismerésnek a Romániában és Bulgáriában éppen zajló kárpótlási folyamat.

A két szervezet elhatározta, hogy együttműködésük keretében megpróbálják elősegíteni a tapasztalatcserét a régió országai között.

A Világbank megbízást adott két szakértői cégnek (Indufor Oy, Finnország és ECO, Németország) a munka elvégzésére. E munka eredménye a fentebb jelzett tanulmány.

Egy ilyen léptékű tanulmány természetesen sohasem lehet tökéletes (a tanulmány néhány megállapítása már most túlhaladottá vált, és végül is az anyag a kívánatosnál kevesebb figyelmet fordít a természetvédelem vonatkozásaira, míg talán túl sokat az erdőtanúsítás gyorsan változó kérdéskörére), de így is egyedülálló forrást jelent a régió országainak erdőgazdasága iránt érdeklődők számára.

Sajnálatos, hogy a tanulmány csak angol nyelven tanulmányozható.

Ifj. Rakonczay Zoltán erdészeti programvezető (WWF) jóvoltából Egyesületünk könyvtára is rendelkezik a tanulmány kettő példányával.

A tanulmány CD-n is rögzítve van, sőt a CD a kötet anyagán túl a többszáz

gépelt oldalt kitevő összes háttéranyagot is tartalmazza. A Magyarországról szóló részre külön is felhívom a figyelmet (\\Volume2\Contry Case Study ok\Hungary ok.doc).

Tájékoztatás szerint korlátozott számban lehetőség van további példányok igénylésére a WWF Magyarországtól (telefon: 214-5554, fax: 212-9353).

Ref.: **dr. Szikra Dezső**

A Millenniumi Vadászati Bizottság, a HM Veszprémi Erdőgazdaság és Olaszfalu Önkormányzata Huf József úr kezdeményezésére emléktáblát helyezett el az alsópereti arborétumban GR. SZÉCHENYI ZSIGMOND alsópereti vadászatainak, első őzbakja, első szarvasbikája elejtésének emlékére.

Kisvasút jubileum

A Kisvasutak Baráti Köre Egyesület a Keskenynyomközű Vasutakért a Kemencei Erdei Múzeumvasút kilencvenedik születésnapjára ünnepséget tartotta – közölte Szűcs Zoltán elnök. Kívánjuk, hogy a századikát is erőben lévő mozdonyokkal, egészséges talpfákkal tartsák.

Erdők hete: erdőtisztítás

A DALERD Rt. Tájékoztatási Központ lapja az ERDŐJÁRÓ harmadik számában felhívja a figyelmet az Erdők Hete rendezvény fő témájára, az erdőtisztításra. Jelezte, hogy a dél-alföldi térség erdeiben a kommunális hulladék gyűjtését megkezdték.

INVITÁLÓ CÉDULA

Szeretettel várják e cetli Olvasóját Háznépével (és a megnyitóra szolid úrtartalmú söröskriglijével) együtt a

**Diákhagyományaink:
30 éves az új walden**

című időszakos kiállításra

Megtekinthető az Erdészeti Múzeumban
(Sopron, Templom u. 4.)

Erdőrendezési verseny Zalaegerszezen

Az Állami Erdészeti Szolgálat Zalaegerszegi Igazgatósága adott otthont az Erdőrendezési Szakosztállal közösen megrendezett Erdőrendezői versenyre. A kétévenként lebonyolításra kerülő versenyre az idén is szép számmal neveztek. A négy versenyfeladatot az alábbi volt:

- fakészlet meghatározása körös próbás eljárással,
- tesztlap kitöltése adott erdőrészlet bejárása után,
- fakészlet-meghatározás tetszőleges módon,
- körlap- és fmagasság-mérés.

A verseny alatt tartott sajtóértekezleten *Wisnyowszky Károly* főigazgató-helyettes és *Hajdu Tibor* igazgató hangsúlyozták a Szolgálat feladatait:

- Az erdők környezeti, gazdasági és szociális szolgáltatásainak hosszú távon való biztosítása többcélú, tartamos (fenntartható) erdőgazdálkodással.

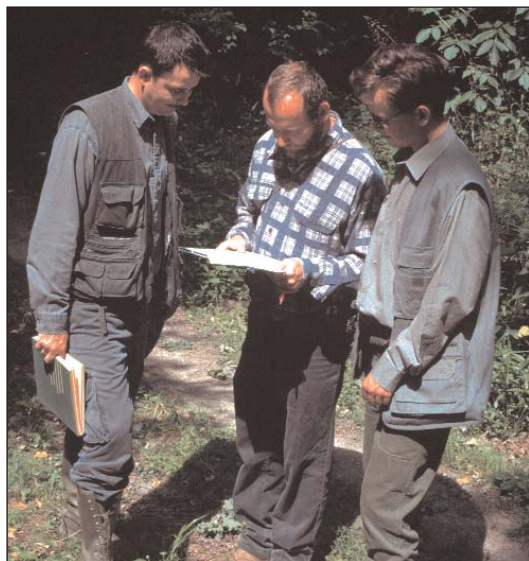
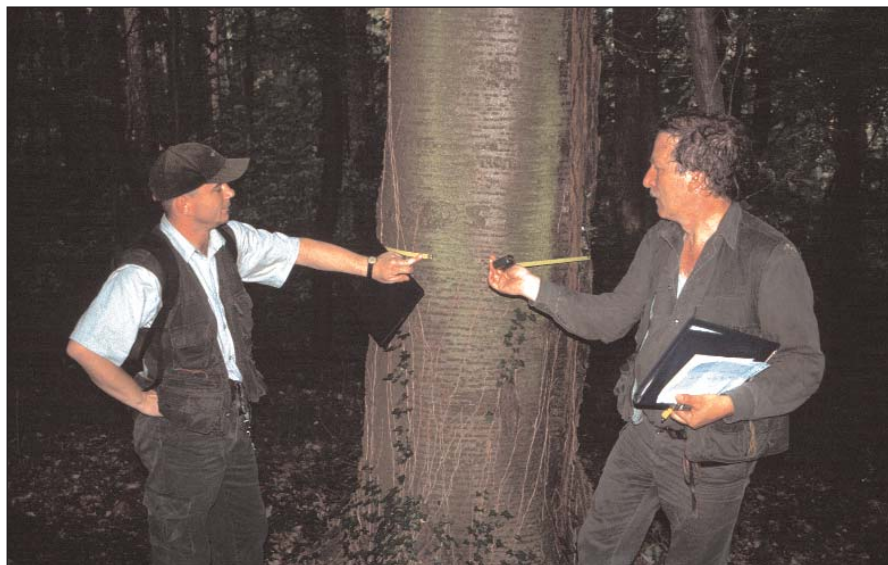
- A fenntartható gazdálkodáshoz fűződő társadalmi érdekek és a tulajdonosi, illetve a gazdálkodói érdekek közötti összhang megteremtése.

- Őshonos fajokból álló természetes vagy a természeteshez közelálló erdőtársulások megőrzése, területüknek a termőhelyi tényezők függvényében történő növelése.

- Erdőtelepítéssel az erdőterület növelése mintegy 25–26%-os erdőszültségi szint eléréséig.

A verseny végeredménye:
I. helyezést ért el a Budapesti Erdőtervezési Iroda
Mészöly Károly
Jubász György

Gergely Zoltán
II. helyezést ért el a Veszprémi Erdőtervezési Iroda
Dávid Lajos
Hegyi Higin
Harbai László
III. helyezést ért el a Váci Erdőtervezési Iroda
Vánca Gábor
Papp Károly
Kore Molnár Gábor

Bedô- és Kaán-díjasok találkozója

A szombathelyi Erdészeti Rt. volt házigazdája a kitüntetett kollégáink összejövetelének. Az már a szombathelyi pályaudvaron az érkezéskor kiderült, hogy jó gondolat volt a találkozó. Majd három emberöltő képviseltette magát. A félszáz megjelent a szakma különféle területén tevékenykedők – államtitkár, igazgató, erdészvezető, professzor, tanár, kerületvezető és sorolhatnám tovább – közös nevezője volt, hogy valamennyien a szakma legrangosabb kitüntetését kapták.

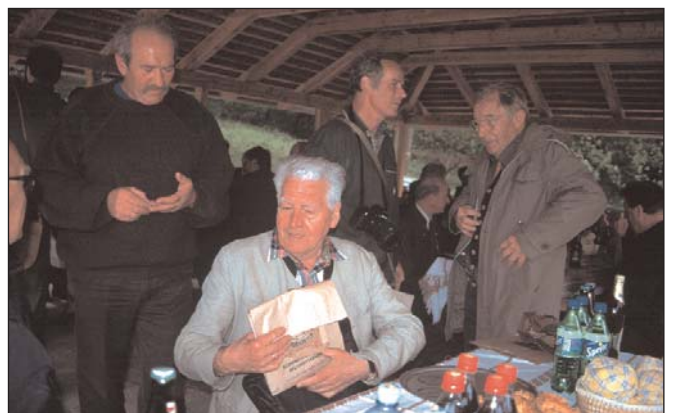
Velem érintésével érkezünk a Stájerházakhoz. A hajdani német erdésztelepeselek lakta házakból kialakított erdész-múzeum és a leendő erdei iskola a múltat és egyben a jövőt idézte. A múltat, mely a környező erdők korát tekintve jelennek is fogadható.

Káldy József OEE elnök bevezető szavai után *Pethő József* vezérigazgató házigazda köszöntötte a megjelenteket. Farkaserdő volt a következő állomás, ahol a kora délutáni ebéd után lehetőséget kaptak a kollégák, hogy elmondják véleményüket napjaink erdőgazdálkodásáról. Ha lett volna elegendő idő, bizonyára valamennyi megjelent hozzászólt volna. Akik tehetők, a szakmáért érzett aggodalommal elemezték a helyzetet. Döntő többségük a természetvédelemmel való szorosabb együttműködést kérte. Ismét felmerült az ún. ültetvényszerű erdők hovatartozásának kérdése. Elhangzott, hogy

integrálódni kellene a természetvédelemmel, mert úgy nagyobb esélyünk lehetne a közös problémák megoldására, ellenkező esetben hosszú távon komoly hátrányban leszünk. Volt, aki nem látta oly sötéten a helyzetet, de figyelmeztetett a szakmán belüli széthúzás veszélyeire.

Szakmai Fórum a HM VERGA Rt.-nél

Azért szeretek szakosztályrendezvényekre járni, mert ezeken általában minden a helyén van. Valóban szakmai fórumok. Nincs felesleges szócséplés, unásig hallott nagy általánosságok, hanem – szakosztálytól függően – „vegyszer-tisztá” szakmai kérdések sora kerül napirendre. Ezért a szakosztályok az Egyesület leghatékonyabb szakmai integrátorai. Ám sokszor az a baj, hogy ezeken az összejöveteleken szakmán belül is egy kicsit egyedül vagyunk.

Veszprém mellett gyülekezett az Erdővédelmi Szakosztály, hogy *Mészáros Gyula* termelési vezérigazgató-helyettes vezetésével két fontos témát tárgyaljon meg a résztvevők népes serege. Az egyik a Veszprém melletti kádártai erdők tavalyi tűzkárosításának felszámolására tett erőfeszítések bemutatása volt. Harminc hektár állami és huszonhat hektár magánerdő vált a tűz martalékává. Nem esetelem a látványt, mert aki járt már leégett fenyeserdőben, az tudja, hogy miről van szó. Egyébként is a kárfelszámolás utolsó fázisát láthattuk. Az állomány üszkös maradványainak aprítását. Óriási költséggel jár ez a művelet, de úgy döntöttek a veszprémi szak-

emberek, hogy ezt a megoldást választják a térségben található igencsak vékony termőrétegű területen. Az őszi, tavaszi felújításkor elültetett csemeték szépen soroltak a pásztákban. A felújításkor használt *bat-bétféle fafaj* bizonyára szakmai garanciát ad hasonló tüzeset megelőzésére. Igaz, voltak erdőrészek, ahol feketefenyő-magvetéssel történt a felújítás, mert mint hallottuk, a városiak ragaszkodnak a fenyőhöz. (Íme egy újabb szempont, amit figyelembe kell venni a szakmailag talán indokoltabbtól eltérő fafajválasztásnál.)

Megjegyzendő, hogy csak dicsérni lehet a VERGA Rt. szakembereit, mert az egyik erdőrészlet sarkán meghagytak mintegy árnyi fenyőfoltot, mely a tűztől még feketébb lett. No és még egy megjegyzés az itt látottakhoz. Kevés szó esik általában az erdőben dolgozó kétkezi munkásemberekről. Nos, elnézve az aprítógépet a kormos gallyakkal, ágakkal, „etető” munkásokat, bizony áldom szüleimet, hogy tanítottak. Emberfeletti munka, becsüljük meg őket.

Gyulafiratót határában bemutatót látunk az Alcosorb 400 készítmény használatáról.

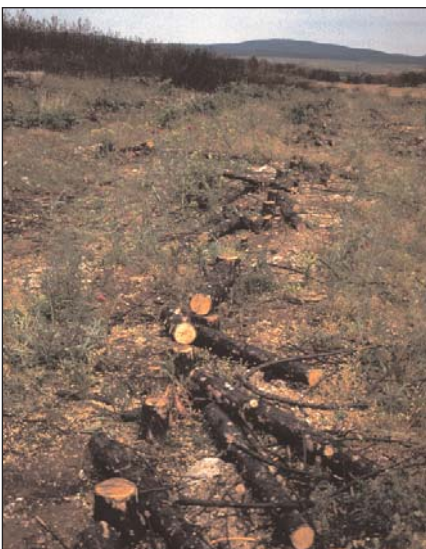
Schumaber István erdészeti igazgató és *Kelemen Csaba* erdőművelési osztályvezető a Zirci Erdészethez tartozó Eplény község határában mutattak be vegyszeres kísérletet természetes felújításban.

Részletesen ismertették a kísérleti parcellákban alkalmazott vegyszert és dózisait. Az eredmény kiértékeléséhez újabb bemutatót szerveznek. A kétségtelenül túlzottan elszaporodott szeder között azonban bőséggel láthattunk csemetét. (Elgondolkodtató, hogy ezeket az állományokat látva nem lenne indokolt az erdősítések átadási határidejét néhány évvel meghosszabbítani, és a beavatkozások helyett a természet-re bízni a felújulás folyamatát.)

Ugyancsak szeder elleni vegyszerezési kísérletet láttunk a Zirc határában található bükkös állomány alatt, majd ugyancsak bükk felújításban a *Calamagrostis* elleni vegyszeres védekezést...

Lengyel László szakosztályelnök és *Kató Sándor* titkár jó témát választott, és valóban elmondhatjuk, hogy a szakmai fórum remekül sikerült.

Pápai Gábor

150 éve alakult a Magyar Erdész Egylet

Idestova 10 éve tart a vita Egyesületünk megalakulásának elfogadható dátumáról. Erdészkatatóink nem egységesek ebben a kérdésben és tart a vita a felkutatott tények és érzelmi motívumok alapján a vélemény alkotók között. A kérdésben két legilletékesebb erdészünk – olykor túlfűtött reakcióitól sem mentes – kutatási eredményeit közöljük abban a reményben, hogy előbb utóbb pont kerül a történet végére.

tók között. A kérdésben két legilletékesebb erdészünk – olykor túlfűtött reakcióitól sem mentes – kutatási eredményeit közöljük abban a reményben, hogy előbb utóbb pont kerül a történet végére.

Ezt a kérdést már sokan feltették a g u k n a k azok közül, akik egyesületünk megalakulásának és

eddig működésének történetével foglalkoztak. Miért? Azért, mert kevés olyan téma van a magyar erdészettörténetben, amely annyira vitatott, mint az OEE megalakulásának időpontja. Ha az erről szóló irodalmat kiértékeljük, akkor megállapíthatjuk, hogy két irányzat alakult ki. Az egyik a hivatalos – tehát az OEE által is képviselt –, amely azt állítja, hogy 1866. december 9-én Pesten egy teljesen új egyesület alakult meg. Ezért ettől az időponttól kell számítani az egyesület megalakulását. A másik irányzatot pedig azok képviselik, akik azt állítják, hogy az OEE az 1851-ben alapított Magyar Erdész Egyletből (eredeti neve Ungarischer Forstverein) csak átalakult, ezért ennek jogutódja. (Lásd *Kolossváry Szabolcsné* „Az erdőgazdálkodás története Magyarországon” című munkáját és *Csőre Pál, Kollwentz Ödön* és mások, E. L., 1991/275. o.)

A hivatalos irányzat nem felel meg a történelmi igazságnak. Miért? Azért, mert egyesületünk történetének irodalma, sajnos éppúgy, mint az általános magyar történelem irodalma – enyhén szólva – legendaköltésektől és elferdítésektől sem mentes.

Mivel a hivatalos irányzatnak az utolsó évtizedekben és jelenleg is Király Pál a megszélyesítője (1971–1985-ig az OEE főtitkára), így főleg az ő ezirányú munkásságát szeretném elemezni.

Király az OEE megalakulásával kapcsolatos nézeteit az „Országos Erdészeti Egyesület története 1866–1966” című művében az egyesület különböző jubileumi és évfordulóihoz írt cikkeiben és az Erdészettörténeti Szakosztály rendezésében tartott előadásiban fejtette ki. Bár Király a felsorolt munkáiban önmagának is sokszor ellentmond, álláspontját a következő pontokban lehetne összefoglalni.

Hány éves múltra tekint vissza az Országos Erdészeti Egyesület – avagy egy megtagadott 15 év

1. Az OEE előtt létező MEE eredményeit elismeri, de ez német nyelvű és szellemű, az OEE megalakulásakor pedig már a teljes felbomlás állapotában volt, ezért:

2. 1866. december 9-én Pesten az ún. „Közteleken” 43 alapító tag, magyar szellemben, új vezetőséggel, új név alatt, új alapszabállyal egy teljesen új egyesületet alapított.

3. Hivatkozás a kortársakra; *Bedő, Divald, Török* és mások, akik egyértelműen kimondták, hogy 1866. december 9-én új erdészeti egyesület alakult, ezért nekünk (az utókornak) az ő véleményüket kell elfogadnunk.

Nézzük az előbb felsorolt pontokat sorjában.

1. Az MEE-nek (Ungarischer Forstverein) megalakulásakor 1851. június 30-án tényleg neve és túlnyomórészt szelleme is német volt. Létezőjének időpontja a Bach-korszak legstótebb korszakára esett. Ekkor tették a gimnáziumok felsőbb osztályaiban kötelezővé a német nyelv oktatását, és ekkor kellett a Magyar Tudományos Akadémia alapszabállyából kihagyni a tudományok magyar nyelven való művelését. Tehát már az is kegy volt a hatóságok részéről, hogy a „magyar” jelzőt egyáltalán megengedték az egyesület nevében használni. Ennek ellenére az egyesület tagságát tekintve megalakulásától kezdve létezett egy magyar nyelvű és érzelmű réteg, akiknek jogait és érdekeit már az egyesület első alapszabállyá is biztosítani szándékozott.

Az 1852-es alapszabállyat 2. §. b. pontja pl. kimondta, hogy tudományos közlemények, gyakorlati tapasztalatok és javaslatok terjesztése egy egyesületi szaklap által német és magyar nyelven történjék.

A 3. §. pedig arról intézkedett, hogy ameddig egy egyesületi erdészeti szaklap nem létezik, addig a

német nyelvű közlemények közlése a bécsi „Vierteljahrs-Zeitschrift für Forstwesen”, a magyar nyelvűek pedig a pesti „Gazdasági Lapok” vagy más, erre alkalmas újságok által történjék.

A 2. §. f. pontja pedig az ösztársadalom javát és művelődését szem előtt tartva Erdőgazdasági tárgyak gyűjteményének alapítását és bővítését írta elő az ország központjában a pesti Nemzeti Múzeumban.

Korábbi állításoktól eltérően az is megállapítható, hogy mind az alapszabállyokat, mind a Közgyűlések jegyzőkönyveinek szövegét az egyesület megalakulásától fogva magyar nyelven is kiadták. (*Gerlai, A. G.*: „A magyar erdészeti irodalom könyvészete 1934-ig” és *Szabó F.*: „A magyar mezőgazdasági szakirodalom könyvészete 1831–1867-ig”.)

Az egyesület magyarosodása 1862-től erősödött. Ezt a folyamatot nagymértékben elősegítette *Divald Adolfnak* és *Wagner Károlynak* az „Erdészeti Lapok” által, majd 1863-tól az MEE-en belüli munkássága a magyar erdészeti szaknyelv továbbfejlesztéséért. Ennek következménye volt, hogy az E. L. az MEE közlönyévé vált. Ezt az eseményt az E. L. szerkesztősége a lap 1864. januári számában az első oldalon a következő cím alatt közölte: „Az Erdészeti Lapok az Országos Magyar Erdész Egyesület közlönyévé váltak”. A szerkesztőség ezt többek között ezzel indokolja meg: „Az egyesület élén jelenleg főtekinélyű magyar családjaink egyikének sarjadékát, ő főméltóságát, a reményes fiatal *Herczeg Esterházy Pált* látjuk az ügyért lelkesülve működni. Mellette hatalmas oszlopként ő méltóságát a hazafiúi érzelmű ifjú *Gróf Pálffy Istvánt* és az erdészeti tudományok egyik elismert főtekinélyét, *Wessely József* urat, az államvasút tár-

sulat erdeinek és uradalmainak főfelügyelőjét szemléljük; körülvéve az egyesület – e mélyen tisztelt fejeit oly választmányi tagok által, melyek legnagyobb részt édes hazánk buzgó fiait, és a kor értékeinek e részben is mindig éber őreit. Ily szerencsés körülmények közt, melyek – úgy látszik nekünk, az egyesület magyar irányát tökéletesen biztosítják, és így az összes tagok tevékenységének sikerét is, hazafiúi kötelességünknek tartottuk, az egyesület ismételt fölszólításának engedni és egyéni erőnket a közcélnak szentelve az Országos Magyar Erdészeti Egyesület közlönyévé válni.” Megemlíteném még itt, hogy 1864-ben az E. L.-nak már 479 előfizetője volt. Ez a szám akkor az egyesület tagságának kb. 2/3 részét tette ki.

A lap szerkesztősége tehát ebben a cikkben, az egyesület akkori vezetőségével szemben teljes bizalmát fejezi ki. Érdekessége még ennek a cikknek, hogy – tudomásom szerint – itt nevezik a Magyar Erdős Egylet először Országos Magyar Erdészeti Egyesületnek. Ez valószínű az Országos Magyar Gazdasági Egyesület névváltoztatásának példájára történt, aminek első neve Magyar Gazdasági Egylet volt. Talán megemlítsenem még az is, hogy a tagság részéről kétszer történt indítvány arra – 1896-ban és 1905-ben –, hogy az Országos Erdészeti Egyesület neve Országos Magyar Erdészeti Egyesületre változtassék. Ezt az indítványt a vezetőség mindkét esetben azzal az indoklással utasította el, hogy „az 'országos' jelző teljesen kifejezi az egyesület magyar jellegét, amely minden kétségen felül áll”. (E. L. 1906/30. oldal)

Az egyesület ezen éveinek választmányi üléseinek és közgyűléseinek jegyzőkönyvéből kivehető, hogy az egyesület tevékenyen működött. Például azok a törvények, rendeletek (erdőtörvény, vadászati törvény stb.), amelyek csak jóval a kiegyezés után léptek életbe már az MEE választmányi ülésein, közgyűlésein megtárgyalásra kerültek. Az akkori Magyar Királyi Helytartótanács (mint legfelsőbb kormányzati szerv) ún. „leiratokban” gyakran fordult az egyesülethez, hogy az a különböző törvények megszerkesztéséhez (így a vadászati törvénytervezet 1863-ban) vagy erdészeti közigazgatási szervek megszervezéséhez (megyei erdőfelügyelőségek felállításához 1864-ben) „nézeteit, indítványait” felterjeszteni szíveskedjék.

Ami pedig az egyesület 1863–64-es német szellemét és nyelvét illeti, arra esetleg a következő sorok adhatnak választ.

Az előbb említett vadászati törvénytervezet a m. k. Helytartótanács 1863. december 23-án magyar nyelvű leiratban közreműködésre felkéri az egyesületet. A leiratra az egyesület egy ún. „emlékiratban” ad választ. Erről az MEE 1864. január 24-én tartott választmányi ülésének jegyzőkönyve így számol be: „a magyar nyelven szerkesztett Emlékirat, valamint *Barta* úrnak külön közleménye egész terjedelmében fölolvastatott és pontról pontra kimerítőleg tárgyaltatott.” (Lásd E. L., 1864, 3. füz., 88–96. o.)

Végül egy pillanatkép egy akkori közgyűlésről.

Az MEE 1864. szeptember 4–7-ig Selmecen tartotta meg évi közgyűlését. Erről 7 oldalon keresztül *Bedő* értekezik (E. L., 1864, 330–336. oldal).

„Hétfőn délelőtt a városi tanácsház termében körülbelül 100 tag és vendég részvétele mellett ülés tartatott, hol kitűzött témák felett szokás szerint többnyire német nyelven nem annyira értekezletek, mint sokkal inkább rövid beszélgetések folytak...” A második tétel felett „Miként rendeltessék el a község erdőgazdászati feletti szükséges állami felügyelet s meddig terjedjen az illető állami közegek befolyása, *Pozsonyi* jogtudor és tanár *Barta Béla* úr szólott magyar nyelven s rövid, de szabatosan előadott véleményét csengő éljen kísérte.”

De nemcsak ennél az előadásnál hangzott el az éljen, hanem az asztalköszöntőknél is. *Bedő* így folytatja: „töb-bek köszöntöttek fel a jelenlévők közül, köztük *Wessely* urat, *Schwartz* tanár urat, ki e díszbéd rendezője volt, és e lapok megalapítóit.” Ugyanez hallható „záró ebédre is”, éltették a házigazdát, *Herczeg Coburgot*... tanácsos *Berg* urat és még másokat is, de nem felelték el a lapok főmunkatársát, *Divald* urat sem, kinek egészségére, bár ha jelen nem volt is, szintén pohár emeltetett.

Ezek a sorok bizonyítják, hogy a „magyar irány” ekkor az egyesületben már elég erős volt. Nem a magyar nyelven megtartott előadás miatt, hanem ami a köszöntőket illeti (in vino veritas). Ha az E. L. megalapítóira és *Divaldra* külön – annak ellenére, hogy jelen sem volt – pohár emeltetett, akkor a „magyar pártiak” már elég erősnek érezték magukat arra, hogy velük szemben rokonszenvüket nyilvánosan is ki-

fejezzék. Megemlíteném még azt is, hogy ha az akkori közlekedési viszonyok és távolságok ellenére a tagság egyhated része a gyűlésen részt vett, akkor ez egy olyan érdekeltséget bizonyított az egyesület rendezvényei iránt, hogy felbomlási tünetekről sem akkor, sem 2 évvel később, 1866-ban beszélni nem lehet.

2. Király 1986-ban a „120 éves az Országos Erdészeti Egyesület” című cikkében (E. L., 1986, 1–3. oldal és 1987, 3–4. oldal) így ír az egyesület megalakulásáról: „A magyar erdészet történetének aranybetűkkel írt fényes dátuma 1866. december 9-! Kereken 120 esztendővel ezelőtt ezen a napon (...) mondta ki egyhangú lelkes felkiáltással *Divald Adolf*, *Bedő Albert*, *Wagner Károly* és velük együttesen 43 erdészeti szakember és lelkes ügyvéd az Országos Erdészeti Egyesület megalapítását.” Egy általános történeti áttekintés után, amelyben Király az ún. Ungarischer Forstverein érdemeit is felsorolja, a következő számokkal próbálja az újonnan megalakult egyesület dinamikus fejlődését és vonzerejét alátámasztani. „A 43 fős létszám a következő évben már 775 főre szökkent.”

Tíz évvel később, 1996-ban „Százharminc éves az OEE” című cikksorozatában Király ugyanerről az eseményről már így nyilatkozik: „a jövő még bizonytalan, a kiegyezésig még hosszú hónapok vannak hátra. A *Divald-Wagner-Bedő* hármasszöglet a nyílt konfrontáció, az új magyar, alapszabályaiiban is magyar érdekeket hangoztató egyesület alapítási kísérlete helyett célravezetőbbnek tartja a meglévő szervezeti keretek felhasználását a csendes forradalom végrehajtására.” Mi volt azonban a valóság? Kezdem a magyar erdész egylet 1866. december 9-én tartott közgyűlésének meghívójával. (Lásd később)

Király ezt a meghívót a hatodik pontja miatt így fémjelzi: „Sorsdöntő fontosságú dokumentuma a magyar erdészet újkori történetének.” Tehát ez a mondat: „Natalani (esetleges) javaslatok az egyleti célok előmozdítására” vezet el bennünket erdészetünk újkorához? De melyik egylet ügyét szándékoznak előmozdítani? Természetesen a Magyar Erdész Egylet ügyét, mert ennek a nevében történt a meghívás a december 9-i közgyűlésre.

Mint ment végbe és mi történt azonban a kérdéses közgyűlésen? Az E. L. 1867 januári száma 16 oldalon keresztül közli:

a/ 1866. december 9-én tartott választmányi ülésnek,

b/ az ugyanezen napon tartott rendkívüli közgyűlésnek,

c/ a december 10-én tartott közgyűlésnek és

d/ az ugyanezen a napon tartott választmányi ülésnek a jegyzőkönyvét.

Ezek átolvasása után kijelentem, hogy egy új egyesület megalakulásáról nem lehet beszélni. Miért nem? Azért, mert az MEE 1866. december 9-én összehívott rendkívüli közgyűlésének legfontosabb feladata egy új vezetőség megválasztása volt. Erre azért volt szükség, mert az elnök *Esterházy Pál* és az első alelnök *Wessely József* az előző évben tisztségükről lemondtak.

Mivel egyesületünk tagsága közül csak nagyon kevésnek volt alkalma eddig ennek a közgyűlésnek a jegyzőkönyvét elolvasni, ezért azon célból, hogy egy új egyesület alapításának a tévtana végleg megszűnjön, kénytelen vagyok az 1866. december 9-i nap történetével egy kicsit részletesebben foglalkozni.

Az MEE rendkívüli közgyűlését ezen a napon *Pálffy* alelnök nyitotta meg. *Pálffy* megnyitó beszédében kiemelte, hogy a közgyűlés színhelyéül Pest azért választott, mert „azon célt hívé némi- leg elérhetni, mellyel az egyesület által képviselt hazai erdészet ügyének minél kedvezőbb lendület adható”.

Pálffy beszéde után *Bedő* titkári beszámolója következett. Ezután pedig a vezetőségi tagok megválasztása. Ezek a következők lettek:

elnök: *gróf Keglevich Béla*

első alelnök: *gróf Pálffy István* (ad- dig második alelnök)

második alelnök: *Wagner Károly* (addig választmányi tag)

Újjáválasztották a választmányi tago- kat is, szám szerint tizenkettőt.

Titkárválasztás ezen a közgyűlésen nem történt. Azért nem, mert a titkár az MEE alapszabályai szerint nem a közgyűlés által választott három évre, mint a többi vezetőségi tag, hanem a választmány által, kötetlen időre. Helyzete abban is különbözött a többi vezetőstől, hogy a titkár teendőinek ellátásáért fizetést kapott, amíg a többiek csak tiszteletből működtek közre. Titkár tehát továbbra is *Bedő* Albert maradt, aki erre a tisztségre már az 1866. április 29-i választmányi ülésen megválasztott. Már ebből is látható, hogy új egyesület nem alakult, mert egy új egyesület megalakulását titkárválasztás nélkül nehéz elképzelni.

A vezetőség megválasztása után *Divald Adolf* kért szót. *Divald* beszé-

dében nagyon kemény szavakkal bírálta az egyesület addigi működését. Beszédének első része tényleg egy le- számolás volt az egyénileg elszenve- dett rágalmazásokért és meghurcolá- sokért egy igaz ügy érdekében. Fel- szólalásában azonban sehol egy szó utalás nincs arra, hogy új egyesület alakult vagy egy újat alakítani kíván. Beszédének további tartalma: „Céljaink elérésére az egyesület (te- hát az MEE) többnemű eszközöket és módokat állapított meg, s ezek néme- lyikre nézve bátorodom oly változta- tásokat indítványozni, amelyeknél fogva csekély nézetem szerint a cél elérésére könnyítve s inkább biztosít- va leendő, mint jelenleg.” Indítványai a következők voltak:

a/ A vezetőségi tagoknak (akik ezt igénybe akarják venni) az egyesület ügyében tett utazási, illetve egyéb költségeknek a megtérítése.

b/ Arra kérni a nagybirtokosokat, hogy saját költségre az egyesület évi közgyűléseire hivatalnokaik közül legalább egy szakembert elküldjenek.

c/ Az egyesület székhelyének Po- zsonyból Pestre való áthelyezése.

Beszédét így fejezte be: „Összefog- lalva már most az eddig mondottakat, a t. gyülekezeteket kérni bátorodom, méltóztassék az alapszabályok némi megváltoztatásának szükségét bevalla- ni, s ez esetben az előadottak nyomán módosított alapszabályok általam elő- terjesztendő tervezetét tárgyalni, hogy azok véglegesen megállapítva a legfel- söbb megerősítés mielőbbi kieszközö- lése után az egyesület új alapokra fekte- tett működése életvidáman megindul- hasson...”

Divald beszédének a végén csak ez a hat szó: „az egyesület új alapokra fekte- tett működése” utal csak arra, hogy az egyesület további működésében válto- zás szükséges.

Divald után *Barta Béla*, az egyesü- let többéves választmányi tagja, po- zsonyi jogász kért szót. *Barta* első mondatából kitűnik, hogy mi a közgyűlés célja: Az ügy érdekében az egyesület átalakítása.

„Azon szándékkal jöttünk itt Pesten össze, hogy az erdészeti együletet a ha- za igényei s az érvényre emelkedni tö- rekvő viszonyok kívánalmihoz ké- pest átalakítsuk.” *Barta* beszédében kifejti, hogy egyetért *Divald* nak az egyesülettel kapcsolatos nézetével. Hozzáteszi azonban, hogy „*Divald* Adolf beszédének kiegészítéséül, s hogy a tisztelt közgyűlésnek alkalmat

adjak arra, miszerint midőn az egylet múltja fölött ítélni ne csak igazságos, ha- nem méltányos is legyen...”, majd be- szédét így folytatta: „Ha valamely köz- intézet múltját bíráljuk, szükségkép- pen vissza kell mennünk keletkezésé- nek történetére. Mert ez takarja a for- rást, melyből életre fakadt, s mert a fo- lyam forrásának jellegét legalább kez- detben visszatükrözi, s csak így érthe- tünk meg némely tüneteket, mik külö- nösen rejtélyesek maradtak volna.” Ezen szavak után *Barta* az egyesület történetének rövid, tárgyilagos elem- zését adta. Rámutatott arra, hogy „az egyesület alkatelemeit tekintve, s a vi- szonyokat, kedvezőbb eredményeket fel sem mutatható”.

De nem hallgatta el az egyesület ér- demeit sem: „hálátlanok lennénk, ha el nem ismernők, miszerint az erdész- egylet a hazai erdőgazdászati előmoz- dítására, némely állapotok javítására jótékony befolyást is gyakorolt...” – majd tovább folytatva – „De még töb- bet mondok, még pedig olyat, mi el- len tisztelt barátom, *Divald* úr – hihe- tőleg tiltakozni fog, mindegy, mégis elmondom. Azt állítom ti., hogy az er- dészegylet a magyar erdészeti irodal- om megindítására is hatást gyakorolt. Mert az egylet találkozási térül szolgál- t a hazában létező magyar szakférfiak- nak. A szunnyadozó erők érintkezés- be hozattak, utóbb szövetkeztek, hogy az egylet helytelennek tartott irá- nyát megváltoztassák. Ebből súrlódás támadt, utóbb szakadás s önálló fellé- pés.” (Utalás az E. L. *Divald* és *Wagner* által való kiadására.)

Barta ezután meglehetősen mélt- tatta *Divald* és *Wagner* érdemeit az előbb említett ügy elérése érdekében. Végül a közgyűlésnek *Divald* indítvá- nyait elfogadásra ajánlotta. „Én egész kiterjedésében pártolom *Divald* Adolf indítványát s azon elveket, amelyekhez képest az alapszabályok módosítan- dók.” *Barta* ezután önmaga is előter- jesztett egy indítványt.

„A magyar erdész együletnek csak úgy lesz jövője, ha ahhoz erdőbirtoko- saink amennyire lehet, mint alapító vagy legalább mint évdíjas tagok csatla- kozni fognak, s ez az, ami engem arra bátorít, hogy elnök öméltóságát meg- kérjük, miszerint kegyeskedjék a na- gyobb erdőbirtokos urakat külön-külön felszólítani, hogy az alapító tagok sorá- ba lépjenek be.” *Barta* nak ez az elfoga- dott indítványa alapozta meg az egye- sület későbbi szolid gazdasági helyze- tét.

A rendkívüli közgyűlés jegyzőkönyvének utolsó mondata: „A közgyűlés abban állapodott meg, hogy az újon választott igazgató választmány e javaslatokat még a mai napon tárgyalás alá vegye és általa elfogadhatónak ismert alapszabályokat a holnapi közgyűlésnek előterjessze.”

Másnap pedig az 1866. december 10-én tartott rendes közgyűlés az előtte való napon tartott választmányi ülésnek és rendkívüli közgyűlésnek jegyzőkönyvét, valamint a Divald Adolf által felolvasott alapszabályokat (amelyek pontról pontra megtárgyaltak) elfogadta.

Ugyanezen a napon tartottak egy választmányi ülést is, amelynek fő témája az volt, miképpen lehetne elérni azt, hogy az alapszabályok az illetékes hatóság által mielőbb jóváhagyassanak.

Ez a két lázas napnak rövid története. A szereplők nyilatkozataiból kivehető, hogy a magyar erdőgazdaság fejlesztése érdekében az egyesületnek új irányt kell adni, az egyesület működését új alapokra kell fektetni, de sehol semmi utalás arra, hogy ezt egy új egyesület megalakításával akarják elérni. Mindez, ami a két nap alatt végbement, az MEE keretein belül történt. Az MEE nem oszlott fel. Erre a közgyűlés az egyesület alapszabálya értelmében, egyszeri szavazással nem volt jogosult.

Mi volt azonban az 1866. december 10-i közgyűlés által elfogadott, módosított alapszabályok további útja?

Az MEE 1867. január 17-én Pesten tartott választmányi ülésének jegyzőkönyve közli, hogy az alapszabályok a „m. magyar kir. Helytartótanácshoz megerősítés végett 1866. december 15-én felterjesztettek.” (E. L., 1867. júniusi szám, 289. o.)

Továbbá az MEE 1867. május 19-én megtartott választmányi ülés jegyzőkönyvéből megtudható, hogy az egyesület „a volt m. k. Helytartótanácsához felterjesztett s onnan a Közgazdasági kir. Minisztériumhoz áttett, de még meg nem erősített alapszabályain a választmány elnök ő Méltóságának indítványára a következő módosításokat fogadja el.” Itt megjegyzendő: 1. A már felterjesztett módosított alapszabályok lettek 2 pontban jelentéktelenül újramódosítva.

2. Az eredetileg a m. k. Helytartótanácsához beadott alapszabályok azért kerültek a m. kir. Közgazdasági Minisztérium kötelékébe, mert a Helytartótanácsot 1867 februárjában feloszlata-

ták. (E. L., 1867. júniusi szám, 290–291. o.)

Végül hivatalos okiratokból tudjuk, hogy a végleges alapszabályokat a földművelés, ipar és kereskedelmi miniszter (*Govrove István*) 1867. május 31-én a „legfelsőbb helyre” felterjesztette. Ez pedig az akkori magyar király által 1867. június 6-án jóváhagyatott. Mivel valószínű, hogy az OEE 1866. december 9-én való alapításának ábrándképe még sok kollégánk fejében továbbra is él, engedjék meg, hogy ennek a tévhitnek eloszlására az előbb említett okiratot felolvassam. (Lásd később.)

Amint az okiratról kivehető, mind a miniszter mind a király által, mindig csak az MEE-ről történik említés. A szöveg világosan utal arra is, hogy az 1866-os decemberi közgyűlésen az MEE 1863-as alapszabálya lett módosítva.

Ebben az okiratban az OEE neve nem fordul elő. Így biztosra vehető, hogy az okirathoz mellékelt alapszabályzat sem viselte az OEE nevét. Sem ezt, sem az első módosított alapszabályzatot, amit az akkor még létező m. k. Helytartótanácsához kellett jóváhagyásra benyújtani, eddig még tüzetes kutatás ellenére sem sikerült előkeríteni. Ezért Király az „Országos Erdészeti Egyesület Története 1866–1966” című könyvében közölt alapszabályzat azzal a kísérő szöveggel: az „Egyesület első Alapszabálya 1866”, szintén nem felelt meg a tényeknek. Az ott közölt kéziratos alapszabályzat 1870. február 3-án lett Ferenc József magyar király által jóváhagyva.

Ezért tisztázatlan marad az a kérdés, hogy mikor és milyen beadvány alapján jogosult egyesületünk 1867-ben névváltoztatásra. Valószínű, hogy ez hallgatolagosan, minden engedély nélkül történt.

Az 1867-es E. L.-ből csak a névváltoztatás menetét lehet megállapítani. Az Erdészeti és Gazdászati Lapok 1867. októberi száma jelenik meg először az OEE közlönye című felirattal az addigi MEE közlönye cím helyett. Az E. és G. L. 1867. novemberi száma pedig teljes szöveggel közli az „OEE alapszabályait”. Mi volt azonban az oka annak, hogy a jóváhagyás és kihirdetés között több, mint egy fél évnek kellett eltelni? Erre a kérdésre jelenleg senki nem tud választ adni.

Összefoglalva Királynak a 2. pont alatt tárgyalt állításait, kimondom, hogy az 1866. december 9-én megtartott közgyűlésen részt vett 43 személy nem egy új erdőszeti egyesület, az OEE alapító

tagjai voltak, hanem az MEE rendes tagjai, akik – mint az egyesület alapszabályzata ezt előírta – 3 évre vezetőiséget választottak. Ennek tudatában Király azon mondata, hogy a „43 fős létszám a következő évben már 775 főre szökött”, szintén nem felel meg a valóságnak. Ezt a következő közgyűlés (amely 1867 augusztusában Losoncon volt megtartva) jegyzőkönyve is bizonyítja, amely arról számol be, hogy az utolsó közgyűlés óta (tehát 1866. december 9. és 10.) a rendes tagok száma nem változott, mert az akkori 755 tagból bár 15 tag kilépett, de ugyanannyi be is lépett. (E. L., 1867/423. oldal.)

Az elfogadott alapszabályok sem voltak újak, hanem csak módosítva lettek. Ami pedig az egyesület új nevét illeti, ezen a közgyűlésen – amint a közgyűlések jegyzőkönyveiből és más okiratokból kivehető – nem történt névváltoztatás. Egyesületünk az OEE nevet 1867 végén vette fel, hogy erre a névváltoztatásra volt-e jogi alapja, arra eddig még nincs bizonyítékünk.

3. Hivatkozás a kortársakra.

Mivel az MEE 1866. december 9-én és 10-én megtartott gyűléseinek jegyzőkönyvéből sehol sem lehet kivenni, hogy egy új egyesület alakult vagy a régi nevet változtatott volna, ezért Király a kortársak visszaemlékezéseit (memórirodalom) próbálja megdönthetetlen bizonyítékként erre felhasználni. Elfeljejt azonban, hogy elődeink minden emberi és szakmai nagyságuk mellett nem istenek voltak vagy szentek, hanem húsból-vérből való emberek, mindazon mulandósággal és tökéletlenséggel, ami ezzel jár.

Lássuk a visszaemlékezéseket:

Király minden írásában, amelyben az OEE megalakulásáról ír, *Horváth Sándor*: „Adatok az Országos Erdészeti Egyesület keletkezésének és 20 éves fennállásának történetéhez” (E. L., 1886/883–902. oldal) című cikkéből a következő idézetet közli: „A lényegre nézve oly tökéletes volt az átalakulás, hogy összefüggést, közösséget ma már hiába keresnénk a két egyesület között, akár működésük szellemét és irányát vizsgáljuk, akár azt a közönséget tekintjük, melyre támaszkodtak és melyre hatni igyekeztek.”

Ha Király erre az idézetre akarja az OEE 1866-ban való megalakulását alapozni, akkor állítom, ezzel az indoklással nemcsak az első 15 év törölhető egyesületünk életéből, hanem a II. világháború után következő évek nagy része. A miéltre, úgy vélem, mind-

annyian tudjuk a választ. Ha esetleg nem, akkor szeretnék egy példát hozni. Király a már említett „Százharminc éves az OEE” című cikkében „A diktatúrától a forradalomig” tárgyalo fejezetben megemlíti, hogy 1951-ben egyesületünk élére új vezetőséget választottak és új alapszabályokat bocsátottak ki. Ebből az alapszabályból a 2. §-t idézi: „Az egyesület célja: az erdészeti tudományoknak a marxista-leninista elmélet alapján, a Magyar Dolgozók Pártjának vezetésével, a Szovjetunió példája nyomán, a Magyar Népköztársaság alkotmányának szellemében továbbfejlesztése.”

Tehát ha az előbbi mércével ítélünk, akkor 1951-ben is egy új erdészeti egyesület alakult, mert az egyesület működésének szelleme és iránya, valamint közössége is megváltozott.

A kép teljesebbé tételéhez azonban hozzátartozik, hogy Horváth – aki 1880–1899-ig az OEE titkára volt – az előbb idézett cikkében a következő mondatokat is kimondotta: „Tulajdonképpen nem új egyesület alakult meg e napon, hanem az addigi ‘Magyar Erdészeti Egylet’ alakított át az országos erdészeti egyesületté, anélkül, hogy a régi egylet megelőzőleg feloszlott volna. Tagjaink kötelezettsége, legalább névleg továbbra is fennmaradt, vagyona is átment az új egyesület tulajdonába, sőt alapszabályok sem alkottattak újak, hanem csak a régiak módosítottak.” Azt hiszem, további magyarázat ehhez nem szükséges. A második legismertebb visszaemlékezést *Bedő Albert* írta 1906-ban. Az Országos Erdészeti Egyesület alakulásának idejéből. (E. L., 1906/913–934. oldal.) Bedő ebben a cikkében – amit az E. L. szerkesztőségének a kérésére írt meg – 1866. december 9-ét tényleg mint az OEE megalakulásának a dátumát jelöli meg. Bedő ebben a cikkében 40 év távlatából érdekes, lebilincselő stílusban tárgyalja a múltat, ír országunk akkori politikai állapotjáról, az MEE szelleméről, működéséről. Divaldnak, Wagnernak és társaiknak az egyesületen belül és kívül folytatott küzdelmeiről egy magyar erdészeti, egy magyar erdészeti irodalom megteremtéséért.

Leírja a december 9-i rendkívüli közgyűlés előkészületeit, a képviselőknél és más befolyásos embereknél való „kilincselést” és ezeknek megnyerését az egyesület „magyar irányú” céljainak elérése érdekében. Bedő azonban ebben a visszaemlékezésében mindig csak az egylet újjalakításáról

szól (tehát az MEE átalakításáról). Utal arra, hogy Divald és Wagner már 1863-ban „az E. L. anyagi körülményeiből vonható következtetés alapján is arra a meggyőződésre jutottak, hogy a magyar erdészeti ügyének előbbvitelére biztosabb út lehet az, ha a lap – szerkesztősége függetlensége fenntartásával – az erdészeti egylet köréhez csatlakozik, hogy aztán annak gyökeres átváltoztatásával elérhetővé legyen a szívben és lélekben magyar erdészeti egyesület megalakulása.” Ez a csatlakozás (a 2. pont alatt már idézve) pedig 1864 januárjában ment végbe, amikor az „Erdészeti Lapok az Országos Magyar Erdőszegyesület közlönyévé váltak”. Az MEE belső átalakítását célozta meg Bedőnek a „Pesti Naplóban” 1866. december 1-jén megjelent „A magyar erdészeti érdekekben” című cikke is. Ebben a cikkben Bedő 8 nappal a megtartandó közgyűlés előtt arra kéri fel az erdészeti és vadászat iránt érdeklődőket, hogy a magyar erdészeti érdekekben és az egylet feladatának és céljainak elérése érdekében vegyenek részt a december 9-ére kitűzött közgyűlésen és lépjenek be az egyletbe. De melyik egylet feladatáról és céljainak eléréséről szól Bedő ebben a cikkben, és melyik egyletbe való belépésre kéri fel az érdeklődőket, természetesen a létező MEE-be.

Ezek után megállapítható, hogy Bedő 40 év távlatából írt „visszaemlékezését” egy új egyesület alapítási „dokumentumaként” – mint ezt egyesek teszik – nem lehet felhasználni.

Véleményem szerint 1866. december 9-én egy új egyesület alapítását Divald és társai nem merték megkockáztatni. Többek között azért nem, mert egy új egyesület elnökeként 1866-ban sem Keglevich grófot, aelnökként pedig Pálffy grófot még nem lehetett volna megnyerni. Ilyen egyének vonzóereje nélkül – mint befolyásos közéleti személyek és nagybirtokosok – azonban az akkori társadalmi rendszerben egy új erdészeti egyesület léte, fejlődése és eredményes működése már alapításától fogva kétséges lett volna.

Magam utólag 1866. december 9-ét egyesületünk életében „huszárcsínynek” nevezném, amikor 43 fő (az egyesület össztagságának nem egész 6%-a) határozatokat hozott, amelyek valóban az egyesület szellemét, működési irányát évtizedekre előre befolyásolták és meghatározták. Figyelembe kell azonban venni azt is, hogy az egyesületnek ez a gyors átalakulási folyamata a 67-es

kiegyezés és az utána bekövetkezett általános nemzeti és társadalmi átalakulás nélkül nehezen lett volna elképzelhető. Akik eddig egyesületünk történetével foglalkoztak, azok előtt az elmondottak legnagyobb része vagy még több is ismeretes. Számomra azonban (és valószínű mások számára is) egyesületünk történetében a következők mindig érthetetlenek maradnak. Egyesületünk életéből letagadunk 15 évet, mert szelme és nyelve egy ideig német volt, amely a korábban tárgyalatkból már kiderült, csak részben volt igaz.

Ha azonban sujtásos kurucssággal egyesületünk történetéből 15 évet kitörölünk, hasonló érvekkel hány év törölendő selmeci eredetű felsőfokú erdészeti tanintézetünk múltjából? Talán 60 év, mivel Barta szavaival élve a „germanizált selmeci erdészeti akadémiának” alapításától kezdve a kiegyezésig oktatási nyelve és szelleme német volt. Ez a tanintézet alapítása óta a mai napig tudtommal 6-szor vagy 7-szer változtatott nevet. 1996. szeptember 1-jétől nevében még arra sincs utalás, hogy valamilyen erdészeti oktatás folyik benne. Ezek alapján ez a nagymúltú tanintézetünk megszűnt létezni? Vagy továbbmenve, hány évet kell az E. L. 136 évfolyamából megtagadni? Talán 37 évet, mivel 1952–1989-ig nevet és szellemet változtatott.

Miért teszem ezeket az összehasonlításokat? Azért, hogy bizonyítsam, majdnem minden régi hagyományos erdészeti intézményünk történetéből döntőbb érvekkel lehetne nem 15 évet – mint az OEE életéből –, hanem ennek többszörösét kitörölni, ha eddigi működésüket hasonló mértékkel bíráljuk.

Ezért szeretném hinni, hogy mind az MEE-nek, mind az országainak, akik az egyesület megalakulásától kezdve minden erejüket és tudásukat egy magyar erdőgazdaság megteremtésére szentelték, az utókor egyszer igazságtételt fog szolgáltatni. Ennek beváltására senki más nem jogosult jobban, mint az OEE tagsága. Egy demokratikus közgyűlési szavazással majd eldöntheti, hogy egyesületének múltját a közölt tények tudatában 1851-től vagy továbbra is csak 1866-tól akarja elismerni. Kíváncsi vagyok, hogy vezesse a tagságot ezen döntésében az igazság keresése és az utókor tisztelete azokkal szemben, akik hazánkban szakmánkat megalapozták és egyesületünket megalapították.

Leipold Árpád

Elhangzott az Erdészettörténeti Szakosztály 2001. május 8. ülésén.

A magyar erdészeti-egylet f.é. December 9-én Pest városában
tartandó rendkívüli nagygyűlésének

Tárgysorozata

Délután 10 órákor a gyűlés megnyitása

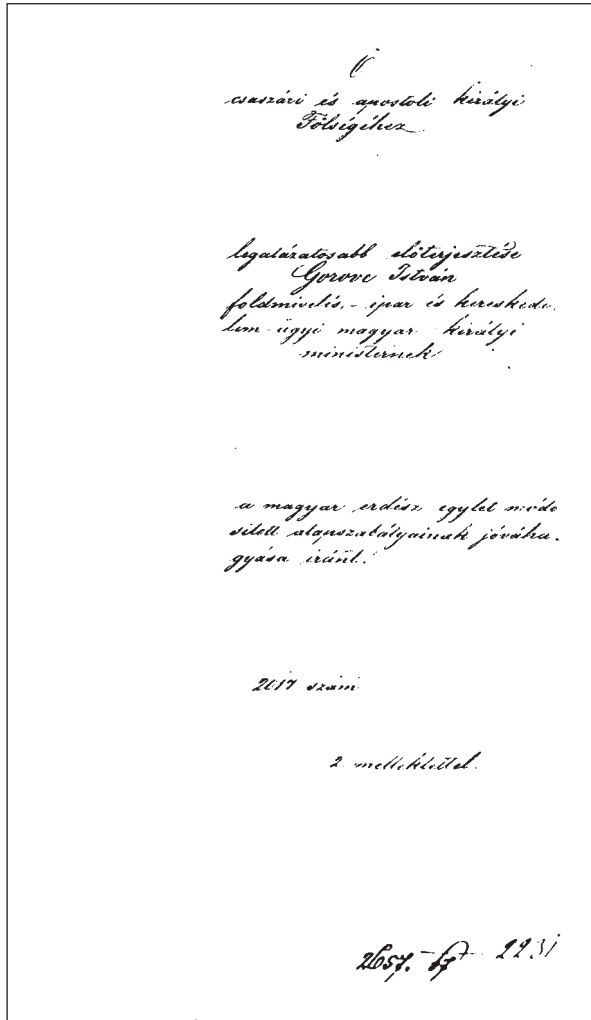
1. Telenyi az egyletnek az uszobbi nagygyűlés óta történt ügyvezetéséről
2. Az 1865-éi év Január 1-ét az 1866-éi év Junius 30-ig terjedő pénzügyi számadások előterjesztése
3. A jövő évi költségvetés megállítása
4. Az egyleti elnök, alelnökök és választmányi tagok megválasztása
5. A közelebbi rendszer nagygyűlés helyének és idejének meghatározása
6. Netaláni javaslatok az egyleti czélok előmozdítására.

— Ügyvezető tekintetes Gombosy János úr
Cs. kir. Kamara-ügyvidéki hivatalnok Pest-en —

ORSZÁGOS LEVÉLTÁR
K. SZÉKÉLŐ

Meghívó az 1866. december 9-i ülésre

/OL. K-168. 1879-4-10.639./

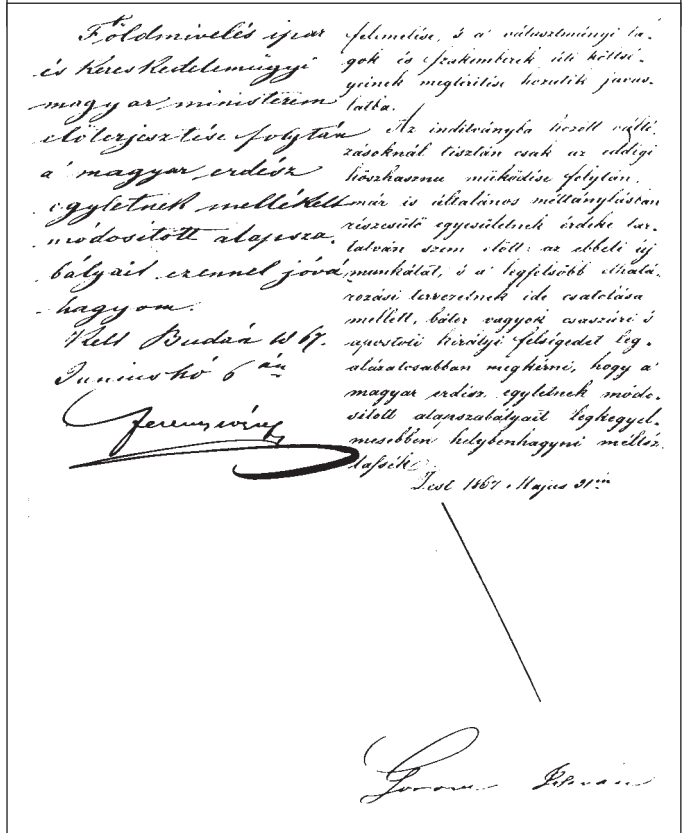
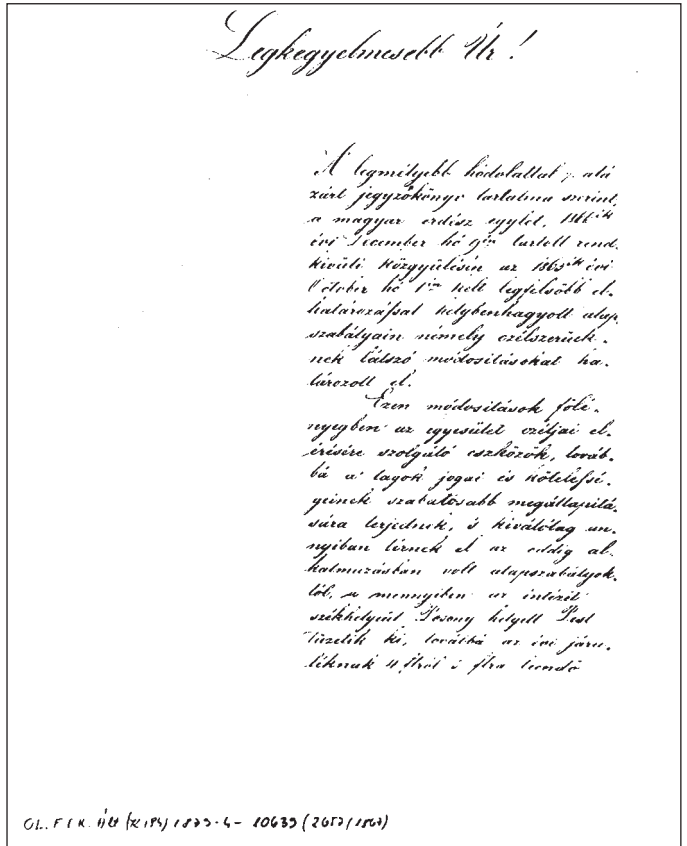

Ő császári és apostoli királyi Fölségéhez
legalázatosabb előterjesztése
Gorovc István
földművelés-ipar és kereskedelem-ügyi magyar királyi miniszternek
a magyar erdész egyesület módosított alapszabályainak jóváhagyása
iránt.
2019 szám
2 melléklettel

Legkegyelmesebb Úr!

A legmélyebb hódolattal alá zárt jegyzőkönyv hatalma szerint a magyar erdész egyesület 1866ik. évi december hó 9én kelt legfelsőbb elhatározással helybenhagyott alapszabályain némely célszerűnek látszó módosításokat határozott el. Ezen módosítások főlényegben az egyesület céljai elérésére szolgáló eszközök, továbbá a tagok jogai és kötelességeinek szabatosabb megállapítására terjednek, és kizárólag annyiban térnek el az eddig alkalmazásban volt alapszabályoktól, a mennyiben az intézet székhelyül Pozsony helyett Pest tűzetik ki, továbbá az évi járuléknak újból és újra leendő felemelése, s a választmányi tagok és szakemberek úti költségének megtérítése hozatik javaslatba. Az indítványba hozott változásokról tisztán csak az eddigi közhasznú működése folytán, már is általános méltánylásban részesülő egyesületnek érdeke tartatván szem előtt: az ebbeli új munkálat, és a legfelsőbb elhatározási tervezetnek ide csatolása mellett, bátor vagyok császári és apostoli királyi felségedet, legalázatosabban megkérni, hogy a magyar erdész egyesületnek módosított alapszabályait legkegyelmesebben helybenhagyni méltóztassék. Pest, 1869, május 31én

Földművelés ipari és Kereskedelemügyi magyar miniszternek előterjesztése folytán a magyar erdész egyesületük mellékelt módosított alapszabályait ezennel jóváhagyom.
Kelt Budán, 1864. január hó 6án
Ferencz József

„Ne azt keressük, hogy kinek van igazsága, hanem azt, hogy mi az igazság!”
(XXIII. János pápa)

Ahogy én látom... az UFV és az OEE azonosságát (Hozzászólás Leopold Árpád: Hány éves múltra tekint vissza az Országos Erdészeti Egyesület? című tanulmányához)

Forstverein megalakulásának történelmi előzményeivel és magának az 1851. június 30-i alakuló ülésnek az eseményeivel,

Bárki, aki elkezdi foglalkozni a nagymúltú Országos Erdészeti Egyesület történetével, mindjárt az első lépésnél szembetalálja magát azzal a problémával, hogy jelenleg sem ismert olyan dokumentum, amely kimondta volna az OEE megalakulása idején létezett, 1851-ben alapított Ungarischer Forstverein (UFV; 1862-től Magyar Erdészeti Egylet vagy Egyesület, MEE) megszűnését és deklarálta volna az OEE új, önálló egyesületként való megalapítását.

Ezt a körülményt már többen is felfedezték, legfeljebb nem helyezték a figyelem előterébe. Lelkendezve fedeztem fel magam is az 1960-as években. S amint a mellékelt példa mutatja, most felfedezte *Leopold Árpád*, Németországban élő, de szakirodalmi megnyilvánulásai szerint a magyar erdészet múltjával és egyes mai jelenségeivel is foglalkozó erdőmérnök is. Valószínű és egyben remélhető, hogy a sort a jövőben mások is folytatják.

Széles körűen kell a problémát vizsgálni

A probléma lényegét: az OEE megalakulása, vagy ha úgy tetszik, a Magyar Erdészeti Egylet átalakulása körüli adminisztrációs ellentmondásokat és hiányosságokat Leopold Árpád dolgozata részletesen bemutatja (részletesebben, mint e dilemma legutóbbi felvetője, *dr. Csőre Pál* 1991-ben).

A források ilyen problematikus volta esetében nem lenne helyes állásfoglalásunkat kizárólag az 1866. december 9–10-i eseményekre, vagyis csupán a megalakulás közvetlen adminisztratív körülményeire leszűkítve kialakítani. Hanem a történelmi folyamatokba, szélesebb összefüggéseibe ágyazva és az eseményekre vonatkozó közvetett bizonyítékokat is figyelembe véve szükséges vizsgálni a felvetett kérdést.

A történelemtudomány ezt a módszert kiterjedten, számos esetben alkalmazza. Hiszen – sajnos – a történelem nem úgy működik, mint egy megbízható, pedáns kincstári főkönyvelő, amelynek jöszerevével nincs más feladata, minthogy félreérthetetlen, hiteles, pecsétes-aláírtas bizonylatokat állítson ki az utókor számára

minden történésről. (Bár így lenne, mondhatnánk. Persze, sokan meg ennek nem örülnének.) Sokszor pedig, ha volt is bizonyíték, eltűnt, elsikkadt a történelem viharaiiban. S nem is csak az oly esendőnek pusztulékony papír, hanem még maradandóbbnak vélt bizonyítékok is. Ezért van az, hogy a történelem tele van talánnyal, kérdőjellel, esetleg soha megfejtésre nem kerülő titokkal, még a legújabb kor történelmét illetően is.

„A múlt nem azonos azzal, ami megmaradt belőle”

Ami az UFV–MEE–OEE dokumentumok tévedésre lehetőséget kínáló kifejezéseit és folyamatosságuk hiányosságait illeti, ezek kiváló, roppant tudású, neves történészünk-régészünk, *dr. László Gyula* professzor nem sokkal halála előtt számomra adott könyvedikációját juttatják eszembe: „A múlt nem azonos azzal, ami megmaradt belőle!” (Ő már csak tudta.)

Jól illusztrálja ezt a történelmi-történelmi igazságot éppen a mi esetünk is: az 1866. december 9–10-i gyűlések jegyzőkönyveit az utókor részéről nem látta soha senki. Csupán az „Erdészeti és Gazdasági Lapok”-ban, 1867-ben megjelent sajtóinterpretálásuk ismeretes, amint erre Leopold Árpád is rámutat. Még *Tagányi Károly* nevezetes „Magyar erdészeti oklevéltár” c. művének III. kötetében is az említett sajtóközlemény alapján idézi a jegyzőkönyv szövegét, nagy művének záróteleként. Pedig Tagányi országos főlevéltárnok volt, aki éppen az OEE megbízásából állította össze a magyar erdészet történetének legfontosabb dokumentumaiból oklevéltárát a Millennium alkalmára. Ha valakinek, akkor neki módjában állt mozgósítani az országban rendelkezésre álló levéltárosokat a kutatásra. (Nyilván meg is tette.)

A történet első feléről majd máskor

Sajnos a jelen alkalommal terjedelmi korlátok miatt nem áll módomban részletesen foglalkozni az Ungarischer

elemzésével, mert mindez legalább ugyanakkora terjedelmű tanulmányt igényelne, mint a jelenlegi hozzászólásom. Pedig ez az elemzés is mellőzhetetlenül fontos a további fejlemények objektív értékelése szempontjából. Talán egyszer még lehetőségem nyílik erre is.

Ezért most ezt a témát éppen csak, hogy érinthetem hozzászólásomnak abban a részében, amelyben arra adok rövid választ, hogy miért érezték mindig maguktól idegennek a magyar erdészek az UFV-t és miért határolták el magukat attól legott, amint ennek megnyílt a lehetősége.

Most tehát ennek a történetnek a közepén és végkövetkeztetésemmel kezdem tulajdonképpen hozzászólásomat.

Az OEE-alapítók megtagadták a múltat

Mi lehet az oka, hogy az OEE 1866. december 9-én Pesten történt megalapításával kapcsolatos „legenda”, „elferdítés”, „sok kollégánk fejében továbbra is élő ábrándkép”, „tévhit” az említett adminisztrációs ellentmondás ellenére az OEE hivatalos álláspontjaként rendületlenül tartja magát, immár 135 éve?

A dilemmával kapcsolatos bizonyítékok szélesebb körű áttekintése azt a választ tárja elénk: azért, mert az OEE megalapítói megtagadták az Ungarischer Forstvereinrel való azonosságot és az OEE megalapításának időpontjává 1866. december 9-ét nyilvánították! (Akkor, amikor az 1867-es kiegyezés nyomán a politikai viszonyok alakulása ezt már lehetővé tette.)

Az Ungarischer Forstvereint a magyar erdészársadalom kitörölte az emlékezetéből. Prominens személyiségei eltűntek a szakmai közéletből; Gustav Graf von Königsegg-Aulendorf, Franz Smetaczek, Josef Wessely, William Rowland, Albert Thieriot, Helm stb. neve nem bukkan fel többé az egyesületi életben. (Kivételt csak gróf erdődi *Pálffy István* alelnök jelent, akiről feljegyezték, hogy rokonszenvvel kísérte figyelemmel *Divald* és társai törekvéseit. Ezért a megalakuláskor első alelnökké választották és később is tisztelettel emlékeztek meg róla.)

Az UFv megalakulásáról valamely kerek számú évforduló alkalmából többé soha meg nem emlékeztek. (Nem így az OEE-vel kapcsolatban, amint a továbbiakban mindjárt látni fogjuk.)

Az OEE kontra UFv elhatárolódásnak kollektív jellegűnek kellett lennie és nem szűkíthető le *Bedő Albert* személyére, aki ekkor még csak 26–27 éves fiatalember volt (és fizetett alkalmazott). A Selmeci Akadémián 1864-ben végzett tanulmányaival, különösebb szakmai teljesítmény és/vagy tiszteletet parancsoló közéleti pályafutás ekkor még nem állhatott mögötte. Így tekintélyi elv alapján aligha kényszeríthette volna rá akarátát idősebb társaira, s különösen nem az egyesületalapító arisztokratákra. Továbbá gyorsan végbe kellett mennie, mert az 1869-ből származó, eddig elsőnek ismert egyesületi pecsétén már az 1866. december 9-i dátum olvasható. (Erről a továbbiakban külön alcím alatt írok.)

A döntő különbség az OEE és a hasonlatként előszeretettel felhozott selmeci-soproni tanintézetünk között: az ismétlődő névváltozások ellenére az utóbbi esetében az erdészársadalom az azonosságot, a jogfolytonosságot soha meg nem kérdőjelezte, soha meg nem tagadta, a magyar erdómérnökképzés kezdetének ismert 1808-as évszám helyébe soha másikat nem írt.

Ezzel szemben mi a helyzet az OEE esetében? Tekintsük át röviden a rendelkezésre álló információkat.

Tanulmánytétel 1886-ból

Húsz év múlva, 1886. december 12-én, az OEE évi rendes közgyűlésén *gróf Tisza Lajos* egyesületi elnök a következőkkel kezdte elnöki beszédét (Erdészeti Lapok, 1886/879–882. oldal): „Folyó hó 9-én múlt 20 éve annak, hogy az országos erdészeti egyesület a Köztelken, az országos gazdasági egyesületnek e végre testvéries szívéllyel átengedett helyiségében megalakult és helyébe lépett az 1851-ben – nagyrészt idegen ajkú erdőtisztek által létrehozott – úgynevezett ‘magyar erdészeti egyesület’-nek... mind nagyobb méreteket öltött a mozgalom, mely végeredményben az úgynevezett ‘magyar erdészeti egyesület’ elárulására és az országos erdészeti egyesület megalakulására vezetett. Ez utóbbi felszívta magába az előbbiből mindazt, ami abban életképes volt, míg a heterogén elemek teljesen kiváltak és félrevonultak, s az úgynevezett ‘magyar erdészeti egyesület’ mintegy 100 frt összes vagyont és az 50-es évek kormánya ál-

tal megerősített alapszabályait átengedvén az új társulatnak, teljesen feloszlott.”

Ez világos beszéd. Tisza Lajos gróf: koronatanú! László öccsével együtt ott volt 1866-ban a „Köztelken” tartott alakuló ülésen. ősi magyar név hordozója, főnemes, a királyhoz közel álló személyiség, kétszer volt miniszter. Az OEE története 1866–1920 közötti korszakának legnagyobb formátumú vezetője, aki 23 évi tisztségviselés után aktív elnökként vonult az OEE éléről a halálba. Tudta, hogy mi a felelősség és tudta, hogy mit beszél.

Az Erdészeti Lapok 1886. évi kötetének 974–981. oldalain jelent meg „Az Orsz. Erdészeti Egyesület jubiláris közgyűléséről” szóló tudósítás „Séli” (*Illés Nándor*) tollából. Ez így kezdődik:

„Jubiláltunk! Háromszoros ünnepet ültünk! Huszonöt éves pályafutását fejezte be a jelen hónappal szaklapunk, az ‘Erdészeti Lapok’, miután 1861. december havában látott napvilágot annak első, 1862. évi januáriusi füzeté.

Húsz éve annak, hogy egyesületünk Orsz. Erdészeti Egyesület név alatt 1866. december 9. napján megalakult.

Első közgyűlésünket tartottuk meg saját házunkban. Házi úrrá lettünk Budapesten. Ez pedig valami.”

Ugyanerre az alkalomra állította össze és adta elő Horváth Sándor egyleti titkár „Adatok az Országos Erdészeti Egyesület keletkezésének és 20 éves fennállásának történetéhez” című tanulmányát (amelynek legfontosabb elemei későbbi írásaiban is megjelennek). Hogy félreértés ne legyen, előadását így kezdte: „Az ‘Országos Erdészeti Egyesület’ 1866. dec. 9-én, tehát ezelőtt éppen 20 évvel alakult meg Pesten...” Az ehhez az első bekezdéshez fűzött lábjegyzet is így kezdődik: „Az alakuló gyűlésen, mely az országos magyar gazdasági egyesület Köztelkén folyt le, összesen 43-an vettek részt...”

A második bekezdést már Leopold Árpád is idézte, de az első bekezdésben foglalt tényrögzítés primátusával szemben a végbement folyamat Horváth-féle magyarázatát emelte az első helyre.

Figyelem! Húszéves és nem 35 éves fennállásról szól ez a történet! Mivel még csak húsz évvel vagyunk az események után, túlságosan sok kortárs lehetett még életben ahhoz, hogy valaki „legendaköltést” mert volna megkockáztatni az ismert tényekkel kapcsolatban.

Horváth Sándor 1881-ben indította meg a közismert és széles szakmai kör-

ben közkézen forgó „Erdészeti Zsebnaptár” című népszerű sorozatát. (Utolso kötete 1918-ban jelent meg az 1919-es esztendőre vonatkozóan.) Ezekben a naptárakban az egyesületeket és tanintézeteket ismertető fejezetben az OEE leírása évtizedeken keresztül így kezdődött: „alakult 1866. évi december hó 9-én”.

Az első egyesület-történeti kiadvány

1900-ban jelent meg „Az Országos Erdészeti Egyesület története. (Statistikai adatok a szellemi és anyagi fejlődésről)” című füzet. Szerzőjét nem tüntették fel, de az imént említett, 1886-tól ismert tanulmány alapján Horváth Sándor valószínűsíthető, mert első bekezdése így kezdődik: „Az ‘Országos Erdészeti Egyesület’ 1866. évi december hó 9-én alakult meg Pesten...” Ezt követően a szerző oldalakon keresztül vázolja a Magyar Erdészeti Egyesület történetét, törekvéseit és kudarcait, s Divald Adolf és Wagner Károly mozgalmának kibontakozását. „Ez a magyar szellemben támadt mozgalom mindinkább szélesbőd körre terjedvén ki, 1866-ban a magyar szakemberek és az ‘Országos Magyar Gazdasági Egyesület’ hatékony támogatása mellett elvégre is az ‘Országos Erdészeti Egyesület’ megalakulására vezetett. Az ‘Országos Erdészeti Egyesület’ tehát tényleg nemcsak hogy nem örököse a régi ‘Magyar Erdészeti Egyesület’-nek, hanem ellenkezőleg, létesülése éppen azokra az ellentétekre vezethető vissza, melyek a 60-as évek elejétől kezdve, az egyesület irányja és a közvélemény között nyilvánulni kezdtek, s melyek az erdészeti szak és a magyar erdőgazdaság iránt érdeklődő hazai elemeknek az ‘Erdészeti Lapok’ körül való csoportosulását előidéztek.

Nem szabad e mellett figyelmen kívül hagyni azt sem, hogy az a vagyon, a mit az új egyesület a régitől átvett, mindössze 168 K. 34 f. készpénzből és 11 K. 46 f. követelésből állott; a mi pedig azt illeti, hogy a ‘Magyar Erdészeti Egyesület’ tulajdonképpen fel nem oszolván, tagjainak neve egy ideig benne maradt az új egyesület névsorában is – ez a körülmény szintén csak látszólag képez kapcsot és összefüggést a két testület között, mert a tagoknak ama része, mely az új iránynyal nem rokonszenvezett, rövid idő alatt tényleg is visszavonult az új egyesülettől, helyet engedvén azoknak, a kik annál nagyobb számban és annál nagyobb buz-

galommal sereglettek az új egyesület céljainak támogatására.”

Ez is világos beszéd. És nem memoárirodalom!

Jubileumi ünnepség 1906-ban

Elérkezett az 1901-es esztendő, az UFV megalapításának félévszázados évfordulója. Ez igazán jó alkalmat kínált volna az OEE-nek az ünneplésre, ha valóban ekkortól eredeztették volna születését. Ehelyett: semmi!

Annál inkább négy évvel később, az OEE valódi megalapításának 40. évfordulóján.

Az Erdészeti Lapok 1906. évi kötetének 775–777. (majd a 833–835.) oldalán jelent meg a „Meghívó az Országos Erdészeti Egyesületnek, alapításának 40. évfordulóján tartandó f.é. közgyűlésére”. Érdemes ebből idézni:

„1866. évi december hó 9-én történt, hogy a hazafias gondolkodású férfiaknak lelkes csoportja, látva erdőgazdaságunk szervezetlenségét és azt a következményeiben súlyos erdőpusztítást, amely akkor folyamatban volt, nemkülönben tapasztalva azt, hogy az erdőgazdaság addigi társadalmi szervezélyben és érzésben idegen s a mutatózó bajok elhárítása érdekében éppen ezen körülmény következtében sikeres működést nem fejthet ki, megalapította az Országos Erdészeti Egyesületet. Az alapítókat eltöltő lelkesedés szikrája hasonló nemes lángot gyújtott csakhamar mások lelkében is, s az Országos Erdészeti Egyesület, mely a magyar alkotmányos élet újabb hajnalhasadásával egyidejűleg kelt életre, erőteljes fejlődésnek indult...”

Azóta negyven év telt el. Egyesületi életünknek ezt a nevezetes évfordulóját ünnepeljük folyó évi december hó 9-ére (vasárnap) d.e. 10 órára Budapestre, az egyesület saját helyiségeibe (V., Alkotmány u. 6. sz.) összehívott közgyűlésünk alkalmából...

A közgyűlés tárgysorozatát igazgatóválasztmányunk a következőkben állapította meg:

1. Visszapillantás az egyesület 40 évi működésére. Előadja az egyesületi titkár.

2. Az igazgatóválasztmány indítványa, hogy

a) az egyesület alapítása körül szerzett érdemeknek hálás emlékezetűl az egyesület első elnökének Keglevich Béla grófnak, továbbá Wagner Károly egykori alelnöknek és Divald Adolfnak

arczképét a közgyűlési terem részére megfestesse...

Budapest, 1906. évi október hóban. Az Országos Erdészeti Egyesület elnöksége.”

Az Erdészeti Lapok 1906. évi kötetének 934–953. oldalain „Az Országos Erdészeti Egyesület ünnepi közgyűléséről” című tudósítás így kezdődik:

„Az Országos Erdészeti Egyesületnek folyó hó 9-én, megalapításának éppen 40. évfordulóján tartott közgyűlése lélekemelő szép ünnepként folyt le, amely a jelen voltak emlékében még soká fog élni... A kegyelet ünnepévé avatva annak tárgysorozata...”

Az ünnepi közgyűlést megtisztelte jelenlétével a magyar agrártörténet egyik legnagyobb alakja, *dr. Darányi Ignác* földművelésügyi miniszter is (aki 1848-ban született, a közélet aktív részese volt mindig, ismerte az események menetét, jelenlétében tehát aligha mert volna bárki „legendát költeni”).

Bánffy Dezső báró, aki 1898–1911 között volt az OEE kimagasló elnöke, s ebben a minőségében gróf Tisza Lajos méltó utóda, e szavakkal nyitotta meg a közgyűlést:

„Tisztelt Közgyűlés! Ünnepelni jöttünk össze! Habár évi rendes közgyűlésünk keretében, de mégis ünnepelni jöttünk össze. Az Országos Erdészeti Egyesület 40 évi fennállásának ünnepét üljük.”

A beszéd további részében hasonló mondatok ismétlődnek:

„...büszkeséggel tekinthetünk vissza negyven éves múltunkra és a hosszú negyven év munkálkodására, de eredményeire is”. „...Divald Adolf, Wagner Károly és Bedő Albertnek bátor fellépése, minden felsőbb körből jövő ellenáramlat daczára, nem maradt eredménytelen, mert 1866. december 9-én itt Budapesten megalakult az Országos Erdészeti Egyesület. A bátor kezdeményezők sikert értek el, a megalakult Országos Erdészeti Egyesület megteremtette a vezérzászlóval kezében a magyar erdészetet.” „Ma megünnepeljük az Országos Erdészeti Egyesület fennállásának negyven éves ünnepét. Nyíltan hirdethetjük, hogy van magyar erdészeti és vannak magyar erdészek.”

Ismét csak megalakulásról és negyvenéves múltjáról van szó, de nincs szó átalakulásról, megújulásról, reformról stb. S nincs egyetlen szó sem jogfolytonosságról, Ungarischer Forstvereinről, Magyar Erdészeti Egyesületről. Nem történik egy árva szó említés sem Königsberg-Aulendorfról, Smetacezkról,

Wesselyről, s más dicső alapító elődről. Viszont figyelmet érdemel, hogy „...a közgyűlés Pálffy István grófnak, a 40 év előtti közgyűlés egyik elnökének, üdvözlő táviratot küldött.”

„Azután előadta a titkár az egyesület alakulására és 40 évi működésére való visszapillantást.”

Az egyesületi titkár ekkor az a neves *Bund Károly* erdőmérnök volt, aki 1900-ban pályázat útján nyerte el és páratlanul hosszú ideig, 1929-ig látta el ezt a tisztséget.

Lám-lám, úgy látszik, hogy br. Bánffy elnök mellett még ezzel a szakmai történelmi névvel is bővült a tévtangyártók tábora.

Komolyra fordítva a szót, *Bund Károly* azért sem lehet a még élő, most már valóban nagy tekintélyű *Bedő Albert* iránti részrehajlással, cinkossággal vagy más hasonló nemes tulajdonsággal vádolni, mert emlékirataiból tudjuk, hogy *Bedő* nagyon nem szívelte őt. Ennek az volt az oka, hogy a titkári pályázat során szembeszállt *Bedő* azon kívánságával, hogy német nevét magyarra változtassa, mondván: derék atyjától jószerevével mást sem örökölt, mint becsületes nevét. Jellem volt tehát a javából és aligha németellenes érzelmű vagy hazudozásra kapható.

Emlékirat a 40. évforduló alkalmából

1907. január hó 1-i keltezéssel most már kétségtelenül *Bund Károly* tollából 22 oldalas, A/4 formátumú füzet jelent meg, amelynek címdala önmagáért beszélt: „Emlékirat. Megalakulásának 40-ik évfordulója alkalmából kiadja az Országos Erdészeti Egyesület. Budapest, 1906.” Előszavának első mondata így hangzik: „Az Országos Erdészeti Egyesület m.é. december hó 9-én töltötte be fennállásának 40. évét.” A 7. oldaltól kezdve ismerteti az emlékirat az OEE történetét. Ha az ebben foglalt egyleti névváltoztatás, az alapszabályok gyökeres megváltoztatása kifejezések megkérdőjeleznék valakiben egy új egyesület alapításának tényét, az gondolkodjon el az olyan kifejezéseken is, mint az OEE megalakulásának előkészítése, vagy „ama férfiak neve, kik 40 év előtt egyesületünket megalapították”. Továbbá a vezető testület tagjainak névsora után: „Ez volt az Országos Erdészeti Egyesület első elnöksége és első választmánya”. A közölt taglétszám és vagyoni statisztika is 1867-tel kezdődik és 1905-tel végződik.

Ez az Emlékirat az OEE hivatalos kiadványa volt és nem memoáirodalom.

A 40. évforduló alkalmából megszólalt egy másik nagy koronatanú, *dr. Bedő Albert* is. Az Erdészeti Lapok említett 1906. decemberi füzetének vezércikként jelent meg „Az Országos Erdészeti Egyesület alakulásának idejéből” című visszaemlékezése. Ebben leírja, hogy milyen „küzdelmes évek munkássága előzte meg az Országos Erdészeti Egyesület *tényleges megalakulását*”, s amelynek végső eredményeként „így alakult meg az Országos Erdészeti Egyesület”.

Bedő visszaemlékezését, a kritikusa 1866. december 9-i gyűlést közvetlenül megelőző, erőteljes lobbizásukat olvasva, találónak tűnik Leopold Árpád finom „huszárcsíny” kifejezése, amelyet az akkori két lázas nap eseményeire és a következő hónapok homályos fejleményeire alkalmaz, amelyek végén megjelenik a mindnyájunk által hagyományos köntösében ismert OEE.

Én talán a csúnyábbban hangzó „puccs” kifejezést használtam volna. Mert akármelyik oldalról is nézzük az ügyet, annyi bizonyos, hogy a „decemberisták” az MEE romjain, annak gyengeségét ki-, szervezeti költségeit pedig felhasználva vitték dűlőre hat év óta folytatott harcukat. Majd az utált múltat maguktól eltaszítva, az ország szabaddá vált légkörében új, független egyesületként vágtak neki a jövő építésének.

Itt akár be is fejezhetném a „66-os bizonyítékok” felsorolását. Közbevetőleg azonban ki kell térnem Leopold Árpád ügyi megjegyzésére.

Történelemhamisítók lennének klasszikusaink?

Leopold úr az eddig megemlített, 1886-tal kezdődő bizonyítékokat „memoáirodalomnak” minősítve egy könnyed mozdulattal félresöpri. Már ez is meglepő és elfogadhatatlan számomra.

Ami azonban egyenesen megdöbbentő: ennek indokolása. (Amit nem csak leírt, hanem 2001. május 8-i előadásában meg is ismételt.)

Ezt írja ezekkel a visszaemlékezésekkel kapcsolatban: „...elődeink minden emberi és szakmai nagyságuk mellett nem istenek voltak vagy szentek, hanem húsból-vérből való emberek, mindazon mulandósággal és tökéletlenséggel, ami ezzel jár.”

Leopold Árpád ezzel implicite, burkoltan nem kevesebbet állít, minthogy Divald, Bedő stb. bizonyos idő után,

amikor már látták, hogy az OEE milyen sikereket produkál, dicsőségvágyból utólag úgy tüntették fel, mintha ők alapították volna 1866-ban a tekintélyessé vált szervezetet, elhallgatva a valós előzményeket. Sőt tettük indítékaként „bemószerolva”, az „idegen, német, lehányatott” jelzők rásütésével befeketítve az Ungarischer Forstvereint. Mindezt hiúságból, emberi gyengeségből, tökéletlenségből.

Ha ez így van, akkor Egyesületünk esetében is igazolódni látszik a nagy Bonaparte Napóleon mondása: „A történelem elfogadott hazugságok tömege”. S akkor Leopold Árpád valóban nagy felfedezést tett. Mert ennek alapján a magyar erdészet eddig igaznak ismert újkori történetét alaposan át kell írni. Mégpedig nemcsak az elferdítéseket kell kiegyenesíteni, a legendákat és tévhiteket kell kisöpörni. Hanem a babért is le kell tépni azoknak az embereknek a homlokáról, akiket eddig a szakma klasszikusainként tiszteltünk, mert nem átaláltak becsvágyból hazudni, történelmet hamisítani. (Leopold úr előadásában célzott is arra, hogy Divald Adolf valóban nem lehetett valami erős jellem, mert szabadságharcos honvédtüzér múltja ellenére később mégis elfogadta I. Ferenc Józseftől a nemesi címet.)

Konzekvenciaként a legnagyobb szakmai köztisztületnek örvendő erdészeti kitüntetésünket meg kell fosztani az eddig „a legnagyobb magyar erdész” címmel illetett Bedő Albert nevéől, szobrát el kell távolítani soproni egyetemünkről éppúgy, mint Egyesületünk titkárságáról. Hasonló elbánást érdemelne a többi „cinkos” is: Divald, Tisza Lajos, Wagner Károly, Horváth Sándor, még talán Bund Károly is. (Ráadásul Wagner Károlynak közterületi szobra is van Budapesten a Kossuth Lajos téri Agrárpanteonban és alapítvány is viseli a nevét.)

Az sem kizárt, hogy oly sok év eltelte után – mai minták alapján – talán rehabilitációs vizsgálatot kellene indítani Smetacsek, Rowland és társaik ügyében. Hiszen ezek után már ki tudja, hogy az imént említettek a kiegyezés után hatalomba, pozíciókba jutva hogyan bántak el velük annyira, hogy örökre el kellett menekülniük az egyesületből, a szakmai közéletből és évszázados agyonhallgatás lett az osztályrészük, munkájuk jutalma.

Persze, mindebből én nem kérnék. Akkor már inkább Napóleonhoz csatlakozom, leteszem a tollat és átengedem

a teret „az utókor igazságszolgáltatásának”.

Mielőtt azonban ezt megtenném, legyen szabad még néhány tényre rámutatnom ezzel a régi históriával kapcsolatban.

A régi pecsétek is tanúskodnak

Az egyik ilyen figyelmet érdemlő tény (és ez sem „memoáirodalom”!), hogy az OEE régi hivatalos pecsétjében az eddig ismert legelső előfordulástól kezdve a továbbiakban mindig az egyesület neve alatt ott szerepelt az alapítás dátuma is: 1866. december 9. Ez az említett, elsőnek ismert pecsétlenyomat 1869 végéről vagy 1870 januárjából származik, és azt az OEE alapszabályzatot hitelesíti, amelyet Leopold Árpád is megemlített dolgozatában.

Úgy vélem, hogy három évvel a vitatott események után még nem lehet legedaköltésről beszélni.

Később, amikor már az Alapszabályokat nyomtatásban is közreadták, ezekben külön alcím alatt önálló paragrafus írta le a pecsétet, a következőképpen: „körmezőben Magyarország czimere, következő körirattal ‘Országos Erdészeti Egyesület’, alul kisebb betűkkel ‘1866. december 9.’; melyen még alább fenyőgalyak és tölgylombok jelképe van koszorúívben előtüntetve.”

Ez a leírás tökéletesen megegyezik az említett, 1869-ből ismert pecsétlenyomat habitusával. Az egyesületi könyvtár régi köteteiben és a régi iratokon számtalan helyen lehet szemügyre venni ezt a koronás címeres régi körbélyegzőt; hamisítványról, félrevezetésről szó sem lehet.

A pecsét jelentőségét ugyancsak nem lehet negligálni az írásbeliség XIX. századbeli körülményei közepette. (Még ma sem, amikor pedig már az iratok elektronikus hitelesíthetősége van napirenden.) A régi alapszabályok előírása is alátámasztja ezt a fontosságot: „Az egyesület mindennemű levelei és iratai a titkár őrizete alatt álló egyesületi pecsét alatt adatnak ki.”

Az OEE levélzáró bélyege

A másik említett bizonylat ebből a korai időszakból az egyesület levélzáró bélyege, amelynek ábrája teljesen megegyezik a pecsét imént ismertetett leírásával és színezettségével fogva gyönyörű.

A bélyegre egy kitűnő filatelista, *Cservinka Tibor* hívta fel a figyelmet a „Filatéliai Szemle” 1974. márciusi szá-

mában, a 8–9. oldalon megjelent „A levélzárók története, I.” című tanulmányában. Ebben ezt írja: „Az első – ismert – magyar alkalmi pecsét 1866. december 9-én jelent meg az ‘Országos Erdészeti Egyesület’ megalakulásakor, többszín-nyomásban.” A cikk a bélyegképet is közölte.

A '70-es évek végén személyesen felkerestem ebben az ügyben Cservinka urat. Az idős, de dinamikus és bámulatos memóriájú, tudós filatelista megmutatta hatalmas levélzáróbélyeg-gyűjteményét, amely világviszonylatban is ritkaságszámba ment és a Magyar Nemzeti Múzeum már életében védetté nyilvánította. Levélzárókkal tömött albumok sorakoztak egymás mellett egy szép cseresznyefa-szekrényben, és Cservinka úr a bélyegekkal kapcsolatban érdekes történetek tömkelegét mesélte el órákig tartó látogatásom során. Elmondtam neki: az OEE-t valóban 1866. december 9-én alapították, de nemigen hinném, hogy már azon nap levélzáró bélyeget adtak volna ki a megalakulás emlékére. Ez némileg később történhetett, amikor már az egyesületi pecsétet is megalkották. Cservinka úr azt válaszolta: nem tesz semmit, akkor is ez az első magyar levélzáró, amelynek 1870 előtt kellett megjelennie, mert a következő magyar levélzáró (amelyet a szabadkőműves Orient nagypáholy készített) 1870-ben jelent meg.

A látogatás idején a Cservinka úr gyűjteményében lévő OEE levélzáró volt az egyetlen ismert példány. Munkatársam lefényképezte, és a fotót átadtam az OEE-nek. Évekkel később *Riedl Gyula* könyvtárosnak sikerült egy másik becses példányt is felfedeznie a régi iratok között.

Megnyilatkozások a két világháború között

Az OEE megalakulásának utolsó közvetlen koronatanúja, *dr. Bedő Albert* 1918-ban meghalt. Az ezt követő megemlékezéseket tekinthetnénk most már esetleges jóhiszemű tévedéseknek.

Az Erdészeti Lapok 1939. évi kötetének 410–411. oldalán jelent meg az „Egyesületünk – a világ legrégebbi erdőgazdasági érdekképviselete” című írás. Szerzőjét nem tüntették fel, de nem nehéz kikövetkeztetni, hogy szerkesztőségi cikként *dr. Mihályi Zoltán* egyesületi titkár tollából származhatott. A szerző kissé csúrt-csavart szelektálás keretében szemmel láthatóan mindent elkövetett, hogy presztízből az OEE-t minél

öregebb színben tüntethesse fel, és annak alapján a címbe foglalt, túlméretezettnek tűnő megállapítást tehesse.

Mihályi Zoltán nagy műveltségű, az egyesületet jól ismerő ember volt, mégsem tudott messzebbmenő megállapítást tenni a következőnél: „...az 1866-ban alapított, ma 73 éves Országos Erdészeti Egyesület tehát korban az első helyen áll.” Ha megtehetette volna, hogy még 15 évvel öregbítse az OEE-t, aligha mulasztotta volna el. De nem tette, mert tudta, hogy nem teheti meg.

A két világháború közötti korszak legnagyobb formátumú elnöke, *báró Waldbott Kelemen* az Erdészeti Lapok 1942. évi kötetének 2–7. oldalán tette közzé megemlékezését „A 75 éves Egyesület” címmel. Többek között ezeket írta: „Hagyományainkhoz híven, minden hangos ünneplés mellőzésével töltötte be az Országos Erdészeti Egyesület 1941-ben fennállásának a 75. évét. ...a magyar erdészet szellemi életében úttörő triónak sikerült 1866. évi december hó 9-én a mai Országos Erdészeti Egyesület életrehívását megvalósítani.”

Még a Kormány is ellenőrizte a dátumot

Az OEE alapítási éve körül az 1966-os centenárium alkalmával támadt nem csekély izgalom, amelynek *dr. Madas András* akkori elnök és *Riedl Gyula* könyvtáros az igazi elmondhatója.

Az országos viszonylatban sem mindennapi évforduló méltó megünneplésének ügye – hogyan, hogyan nem – a Minisztertanács ülésének napirendjére került. Az ülésen úgy döntöttek, hogy az Mt elnöke, *Kállai Gyula* levélben üdvözlöje a jubiláló egyesületet. Ám ekkor az egyik miniszter megkérdőjelezte az OEE alapítási dátumát, mondván: nem lehet az, hogy az erdészegyesület idősebb legyen az Országos Magyar Bányászati és Kohászati Egyesületnél. Nehogy a miniszterelnök egy valószínűtlen évforduló kapcsán lejáratott helyzetbe kerüljön, legott telefonáltak az OEE titkárságára, hogy az Egyesület azonnal mutassa be az 1866-os alapítás bizonyítékát. Nosza, lett nagy izgalom, telefonálás, lóvás-futás – és délután *Riedl Gyula* személyesen vitte fel (kormányőrök által kísérvé) az Országházba a még üléselő Kormány számára a király által 1867-ben jóváhagyott, elsőnek ismert, kézírásos Alapszabályokat. Az okmányt ott megvizsgálták, hiteles bizonyítéknak elfogadták, és ezután született meg az a miniszterelnöki üdvözlő levél,

amelynek szövegét a centenáriumi kötetben közöltem.

A Sopronban méltó külsőségek között lebonyolított jubileumi közgyűlésen *dr. Madas András* elnök ismertette kitűnő összefoglalásában az OEE 100 (és nem 115) éves történetét. Ugyanezt tette legutóbb a 130. évforduló megünneplése kapcsán Budapesten *dr. Szikra Dezső* főtitkár. Ráadásul – szép számú közönség jelenlétében – megkoszorúta *Wagner Károly* említett Kossuth téri mellszobrát is.

Leipold Árpád megvilágítása alapján úgy tűnik, hogy mindez már a legendárium egy-egy fejezete.

Miért tagadták meg az UFV-t elődeink?

Napjainkból a 150 év előtti eseményekhez visszatérve, sajnos, terjedelmi korlátok miatt nem tudom részletesebben kifejteni, hogy a korabeli magyar szakszervezetek miért érezték mindig magától idegen testnek az UFV-t. Ez külön kis tanulmányt igényel. Most csupán az UFV alakuló gyűlése jegyzőkönyvének elemzéséből levont végkövetkeztetésemet adom közre röviden.

1851-ben, a szabadságharc leverését követő neoabszolutizmus terrorjának tombolása, a nemzeti függetlenség eltörlése idején valóban magyar, magyar érdekek előmozdítását céljának tartó egyesület létrehozása elképzelhetetlen lett volna. Az UFV-t bécsi kezdeményezés nyomán Bécsből érkezett miniszteriumi főtisztviselők szervezték meg néhány idegen származású magyarországi kollaboráns segítségével. Ekkor már előkészítés alatt állt az Oesterreichischer Reichsforstverein, az Osztrák Birodalmi Erdészeti Egyesület, amelybe a „birodalmi” jelleg prezentálása, felmutatása végett minden koronatanományból, így a koronatanományként degradált Magyarországról is kellett tagegyesületet delegálni. Mivel ilyen nem volt (csak az éppen felfüggesztett működésű OMGE erdészeti szakosztálya), sürgősen létre kellett hozni. Az elnyomók azt is tudták, hogy az újdonsült egyesület életképessége érdekében retorikájának magyarkodónak kell lennie. Az UFV azután 1852-ben be is lépett a birodalmi egyesületbe.

Tartsuk tiszteletben az alapítók akaratát!

Eszmefuttatásomnak ezen a pontján nem hallgathatom el egy tágabb összefüggéssel kapcsolatos megjegyzésemet.

Én az önálló magyar erdészeti egyesület létrehozásáért folytatott vesztélyes, elszánt, áldozatoktól sem mentes küzdelmet ama földalatti szabadságharc részének tartom, amelyet 1849 októberétől 1867 februárjáig a nemzet folytatott az életéért, szabadsága, önrendelkezése visszanyerésért a neoabszolutizmus ellen, annak csaknem két évtizede alatt. Ennek a harcnak megvoltak az elszánt hősei (s halottai, súlyos sebesültjei, üldözött mártírjai is) az élet minden területén. Az erdészet területén is. Divald és Wagner nemcsak politikai nyomást szenvedett, de még egzisztenciális üldözöttest is, amikor Divaldot Selmechányáról Eisenerzbe, Wagnert Nagybányára helyezték. Azért, hogy ezt a kis magyar nemzeti gócot felszámolják. Szándékuktól mégsem tudták őket eltéríteni. Az UFV „kívülről és felülről” jövő, erőltetett megalapítását pedig a magyarság ellen irányuló akció egyikének tartom.

Ezért az UFV-nel való azonosulást eme nemes szabadságharc utólagos elárulásának és az egykori elnyomók oldalára állásnak tartanám. (Ez lenne „az utókor igazságszolgáltatása”?)

Bizonyos vagyok abban, hogy az OEE alapítói is így gondolták, amikor a sorsközösséget az UFV-nel megtagadták. Úgy vélem, az utódoknak kötelességük tiszteletben tartani az alapító atyák akaratát!

Nem én „találtam ki” 1866-ot!

Befejezésül röviden még arra szeretnék reflektálni, hogy Leopold Árpád – miért, miért nem? – tanulmányával kizárólag az én személyemet vette célba, kritikáit egyedül reám zúdította, mintha én találtam volna ki, hogy az OEE-t nem 1851-ben, hanem 1866-ban alapították. Következésképp én vagyok ebben az ügyben a szakmában a fő elferdítő, legendaköltő, tévhitgyártó, történelemhamisító stb. Erre a következőket tudom válaszolni.

Amikor hét évtizeddel ezelőtt megláttam a napvilágot, már 64 év óta erdészgenerációk sora, ezer és ezer erdészegyesületi tag élt és munkálkodott ebben az országban abban a tudatban, hogy az OEE-t 1866-ban alapították. Belsőültem ebbe a tudatkörbe, ezeket az ismereteket vettem át elődeimtől. Miután a tisztelt emlékü *dr. Ágfalvi Imre* vezetése alatt megalakítottuk az Erdészettörténeti Szakosztályt, 32 éves lel-

kes ifjoncként – a nagy évfordulóra gondolva – én vettem fel a szakosztályban az OEE 100 éves története feldolgozásának javaslatát. Amikor az erre a célra létrehozott kis munkacsoport az előkészítő munkát elvégezte, az Egyesület elnöksége engem bízott meg az anyag összedolgozásával, a centenáriumi kötet megírásával. Nem azzal bízott meg, hogy derítsem ki: mikor alapították az OEE-t! Hanem azzal, hogy írjam meg az OEE 1866-tal kezdődő százéves történetét.

Amikor a feladat végrehajtásához nagy igyekezettel hozzáfogtam, magam is gyorsan felfedeztem mindazt, amiről ebben a vitában szó van. Gyorsan felvettem megbízóimnak: biztos, hogy 100 és nem 115 éves történetről van szó? Hiszen nyerhetnénk 15 évet, ami talán nem mindegy egyesületünk presztízse szempontjából. Tudták ezt mások is, de eligazítottak: az az egyesület nem ez az egyesület, nem a mi Egyesületünk, nem a mi jogelődünk.

Az elkészült kéziratot dr. Madas András és Riedl Gyula lektorálta (előbbivel különben is folyamatos kapcsolatban álltam a munka során). Majd az Egyesület országos elnöksége egy hosszú ülés keretében alaposan megvitatott. Ott is én voltam a céltábla; sok kérdést, néhány kemény kritikát és számos hasznos észrevételt, helyreigazítást, tanácsot kaptam. Csak azt az egyet nem mondta soha senki az eddig vázolt folyamat során, hogy az OEE-t nem 1866-ban alapították.

Egyébként én az UFV-t soha nem becsméreltem, hanem mindig értékeltem létezésének jelentőségét és elért eredményeit. Ebben is és másban is a szakma által nagyra becsült elődök értékelését elfogadtam.

Reagálásomat egy régi latin közmondással zárom (amit még kis gimnazista koromban jól belém sulykoltak derék premontrei tanáraink): „Errare humanum est – in errore perseverare stultum est!” Vagyis: „Tévedni emberi dolog – a tévedésben megmaradni ostobaság!” Ezzel érzékeltetni kívánom, hogy toleráns vagyok, soha nem ragaszkodtam görcsösen vélt igazamhoz, nyitott vagyok a kompromisszumok iránt. Ésszerű ellenérvek láttán mindig kész voltam felülvizsgálni álláspontomat annak a bölcs elvnek a szellemében, amelyet mottóként hozzászólásom élére tettem.

Úgy érzem azonban, hogy az „UFV–OEE” vitában ennek még nem jött el az ideje.

Egy helyben körözünk

Az 1866-os megalakulás körüli adminisztratív problémákat legutóbb tíz évvel ezelőtt dr. Csőre Pál vetette fel az Erdészettörténeti Szakosztályban, szerintem helyesen. Mindig hasznos egy-egy elfekvő témát időnként feleleveníteni, mert a vita, a probléma tisztázására irányuló szellemi erőfeszítés általában mindig hoz felszínre új gondolatokat, új ismereteket.

1991-ben azzal álltunk fel az asztaltól, hogy ebben a témában folytatni kell a kutatásokat, mert nem rendelkezünk elegendő ismerettel az Ungarischer Forstvereinnel kapcsolatban. S amíg nem kerülnek elő a hagyományosnak nevezett álláspontot alapjában megváltoztató esetleges új adatok, addig felelőtlenség volna az eddigi történelmi állásfoglalástól eltávolodni.

Leopold Árpád tanulmányát átolvasva és meghallgatva, azt állapíthatjuk meg, hogy semmi olyan új forrásanyagot nem mutat be, amely ne lett volna ismert már eddig is. Ugyanazon szövegekben a hangsúlyt áthelyezi hol erre, hol arra a mondatra vagy mondatrészre, de ezt pro és kontra már eddig is megtettük a korábbi megbeszéléseink során. Így folytatva csupán ugyanabban a forrásanyagban körözünk újra és újra anélkül, hogy valamely irányban dűlőre jutnánk.

Folytatni kell a kutatásokat!

Ezért most is azt javaslom, amivel szakosztályunk már többször egyetértett: folytatni kell a kutatásokat! Mi-
ben, merre? Én a következőket valószínűsítém.

– Meg kell ismerni a magyar egyesületi jog XIX. századi fejlődéstörténetét, különösen a bennünket közelebbről érintő 1840–1870 közötti korszakra vonatkozóan.

– Meg kell ismerni az Österreichischer Reichs-Forstverein történetét, kapcsolatait a tartományi egyesületekkel. (Az UFV meddig volt tagja, mit csinált ott? Az OEE miért nem lett tagegyesülete?)

– Bizonyos mértékig tájékozódni szükséges a cseh erdészeti egyesület története felől is. (Mert az első kezdeményezés 1851-ben a cseh minta irányában indult, s a jelek szerint az UFV Alapszabályainak kidolgozása is cseh minta alapján történt.)

– A Kir. Helytartótanács iratai (amely a civil szervezetek ügyeit is intézte).

– A pozsonyi székhellyel működött UFV szempontjából területileg közvetlenül illetékes K. K. Statthaltereien-

Abtheilung Pressburg iratai. Esetleg még Pozsony város önkormányzatának iratai is.

– Az osztrák belügy- és rendőrnisztérium iratai. (A titkosrendőrség Pozsonyban, a magyar országgyűlés színhelyén volt a legjobban kiépítve. Megfigyelései, jelentései részletesek és pontosak voltak.)

– Sokkal jobban meg kell ismerni magának az UFV-nek, illetve az MEE-

nek a történetét. (Hol vannak az iratai?)

– Az Országos Magyar Gazdasági Egyesület története, iratai. (Divaldék törekvéseit az OMGE támogatta, az OEE az OMGE patronálása alatt jött létre. Miért nem az OMGE Erdészeti Szakosztályát fejlesztették országos magyar erdészegyesületté, amikor erre javaslat is történt? A szakosztály és az UFV, illetve az MEE viszonya. Lehet, hogy az OEE

első alapszabályzat-ügye is az OMGE irattárában fekszik el.)

– Pest város polgármesteri hivatalának iratai. (már az 1866. december 9-i gyűlés ügyét is itt intézték.)

A feladatot szemügyre véve akaratlanul is Petőfi Sándornak A XIX. század költőjéhez címzett verse jut az ember eszébe: „Ne fogjon senki könnyelműen a húrok pengetéséhez.”

Dr. Király Pál

„Az erdészettörténész is csak okmányokkal (dokumentumokkal) igazolható következtetéseket vonhat

le, állapíthat meg és közölhet.”

(Kollwentz Ödön: E. L., 1997. március, 87. o.)

Sokáig töprengtem azon, hogy válaszoljak-e Király Pál mellékelt cikkére. Van-e értelme egy ilyen rosszindulatú, rágalmazó cikkre válaszolni? Végül is rászántam magam az írásra, mert a hallgatás ebben az esetben meghátrálás lenne olyan állításokkal szemben, amelyek finoman kifejezve, nem felelnek meg a valóságnak. Még egy tény van, ami válaszra készítené. Egyesületünk vezetősége beleegyezését adta abba, hogy mind a mellékelt előadásom szövege, mind Király Pál cikke, valamint az utolsó szó jogán ezen válaszom az E. L. valamelyik számának mellékleteként megjelenhessen. Ezáltal egyesületünk tagságának is lehetősége nyílik (nem úgy, mint eddig, csak kis rétegének) erről a témáról egy átfogóbb képet kapni és a sokat hangoztatott „bizonyítékok”, „állítások” és a „mellékletek” alapján véleményt alkotni.

Ehhez talán nem felesleges az sem, hogy röviden felvázolom egyesületünk megalakulásával kapcsolatos, 10 éve tartó vita állását:

Az E. L. 1991. szeptemberi számából megtudható a következő tudósítás:

Az erdészettörténeti szakosztály ünnepi ülést tartott az OEE megalakulásának 125. évfordulója alkalmából.

A szakosztályrendezvényen „Az Országos Erdészeti Egyesület megalakulásának előzményei és körülményei” címmel két előadás hangzott el. Dr. Csőre Pál a témához kapcsolódó mondanójából elsősorban azt emeljük ki, hogy meggyőződése szerint jogi szempontból

Válasz dr. Király Pál „Ahogyan én látom az UFV és az OEE azonosságát” című cikkére

az OEE az 1851-ben alapított Ungarischer Forstverein-ből csak átalakult, annak jogutódja. Dr. Király Pál előadásában – amelyhez dokumentumokat is bemutatott – amellel történelmünk, hogy nekünk el kell fogadnunk a kortársak véleményét. Bedő Albert, Divald Adolf és második pedig egyértelműen leszögezték, hogy 1866. december 9-én új egyesület alakult, így ebben az évben valóban 125 éves az OEE. A vitában Abonyi István különvéleményének adott hangot, amely szerint az alakulás időpontjaként mind a két évszám – 1851 és 1866 is – elfogadható. Dr. Kollwentz Ödön az OEE alakulásának 1866. évi időpontját egy elgondolt, ki nyilatkozott dátumnak tartja...

Én az erdészettörténeti szakosztály üléséről mit sem tudva 1991 augusztusában részt vettem Sopronban az OEE 125 éves jubileumi közgyűlésén. A közgyűlés utolsó napján egy rövid beszélgetés folyamán egyesületünk akkori elnökének megemlítettem, hogy a tények alapján tulajdonképpen egy 140 éves évfordulóról kellett volna megemlékezni. Erre az elnök kb. ezt felelte: Elődeink mindig 1866. december 9-ét tartották egyesületünk megalakulásának időpontjánál. Ezért ebben nincs okunk kétkedni.

Engem azonban a dolog tovább sem hagyott nyugton. Ezért elhatároztam, hogy írok egy cikket és ebben feltárom az igazságot. Ezt a cikket 1992 első felében elküldtem az E. L. szerkesztőségének, abban a reményben, hogy le fogják közölni. Miután ez a remény hosszú idő után szétfoszott, akkor ezt a cikket 1995 júniusában egyesületünk vezetőségéhez is eljuttattam, kérve az abban foglaltak

mokban gazdag éve. Egyesületünk vezetősége ekkor megint Király Pált bízta meg egyesületünk történetének megírásával. Király Pál ezen munkája „130 éves az OEE” cím alatt az E. L. 1996. januártól decemberig terjedő számaiban jelent meg. Bár Király egyesületünk alapításával kapcsolatban, ebben a munkájában több részletet másképp írt meg, mint az előző ezen témájú írásaiban, alapjában véve azonban megmaradt régi állításainál: hogy a döntő bizonyítékok következtében, új név, új alapszabály, új egyesületi pecsét, egyben teljesen új egyesület megszületését hirdeti.

Én ezeket az állításokat egy rövid „Hozzászólás” keretében megcáfoltam (Hozzászólás Király Pál 130 éves az OEE című cikksorozatához. E. L. 1997. május, 164. o.)

Időközben 1998-ban egyesületünkben vezetőségváltás következett be. Bízva abban, hogy az új elnökség ezzel a témával szemben nagyobb érzékenységet tanúsít, mint elődje, javaslatomat 1999 februárjában újra benyújtottam. Erre az OEE elnöksége 1999 márciusában az Erdészettörténeti Szakosztályt kérte fel szakosztályi állásfoglalásra. Az Erdészettörténeti Szakosztály pedig 2001. május 8-ára tűzte ki egy előadás keretében az 1991-ben felvetett kérdést: Mikor alakult meg az OEE?, újbóli megvitatását.

Lássuk azonban Király Pál egyesületünk 1866-os megalakulásának újabb bizonyítékait. Király hozzászólásának a következő címet adta: „Ahogyan én látom az UFV és az OEE azonosságát”. Király mindjárt írásának címével bizonyítja, hogy nem érti vagy nem akarja megérteni a következőket: Azok, akik tíz évvel

előző megvitatását. Választ erre a beadványomra mai napig nem kaptam. Közben elérkezett 1996 jubileum-

ezelőtt, nyilvánosan 1866. december 9-ét mint egyesületünk alapítási dátumát kétségbe vonták, nem az MEE és az OEE közötti azonosság, hanem a két egylet közötti folytonosság elve miatt szálltak síkra. A két fogalom közötti különbséget akkor tudnánk a legjobban megérteni, ha a „Horthy korszak” alatt létező egyesületünk közösségét, működési szellemét és irányát, a rá következő „szocialista korszak” alatt működő egyesületünk közösségével, működési szellemével is irányával összehasonlíthatnánk (elemoznénk). Az eredmény az lenne, hogy e két korszak ugyanazon nevű erdészeti egyesület között az azonosság jóval kevesebb volna, mint pl. a kiegyezés előtt létező MEE és a kiegyezés után működő OEE között. Az azonosság mértékétől függetlenül – és a névváltoztatás ellenére is – a folytonosság azonban mind a négy korszakon keresztül töretlenül fennállott. Ezen az 1851-től napjainkig tartó jogfolytonosságon még a Tanácsköztársaság önkénye sem változtatott, amely rövid idejű uralma alatt egyesületünket feloszlatta.

Király Pál cikkének elején azt ajánlja, hogy „széles körűen kell a problémát vizsgálni”, mert a „források ilyen matematikus volta esetében nem lenne helyes állásfoglalásunkat kizárólag az 1866. dec. 9–10-i eseményekre, vagyis csupán a megalakulás közvetlen adminisztratív körülményeire leszűkítve kialakítani.”

Aki előadásom szövegét elolvassa, az meggyőződhet róla, hogy ezt megtettem. Ebben a válaszomban azonban még „szélesebb körűen” fogom a témát tárgyalni.

Vissza azonban egyesületünk megalapításának időpontjához.

Király cikkében felteszi a kérdést: „Mi lehet az oka, hogy az OEE 1866. dec. 9-én Pesten történt megalapításával kapcsolatos „legenda”, „elferdítés”, „sok kollégánk fejében továbbra is élő ábrándkép”, „tévhit” az említett adminisztrációs ellentmondás ellenére az OEE hivatalos álláspontjaként rendületlenül tartja magát, immár 135 éve?! (Nem 135, hanem csak 115 éve, 1886 óta.)

Választ erre legkielégítőbben *Ábrányi Kornél* (1849–1913), a kiegyezés utáni korszak írójának, újságírójának és országgyűlési képviselőjének egyik írása adhatja.

Ábrányi Kornél írja 1898-ban: „Ma nebéz, fojtó köd ül a magyar közélet fölött, akadályozva a körültekintést, az előrelátást: a történelem nem ismerése vagy még inkább annak félreismerése. Közgondolkodásunk a mesét még ma is

jobban szereti, mint a valóságot. Az illúziót jobban szereti, mint az igazságot. Az a történelem, amely tanít, nem kedves előtte, csak az, amely dicsékszik. Bizonyos tévedésekhez ma is szent kegyelettel ragaszkodik, és gyűlöli azokat, akik elemző kézzel akarnak nyúlni azokhoz. Innen származik az ellentét a tipikus magyar ember gondolkodása és érzése között. Gondolkodásában alkalmazkodni tud a létező világhoz, tud nagyon is gyakorlatias lenni, de érzéseit táplálni még akkor is kell neki egy nem létező világ.

Van is egy politikai iskola, amely még ma is nagyon erős, és azt hirdeti, hogy bizonyos történelmi tévedések ma is fenntartandók, mert ezekre szükség van, hogy meg ne rendüljön a nemzet önbizalma. Pedig az igazság nemcsak abból áll, ami a nemzetre nézve kedvező és jó, hanem abból is, ami kedvezőtlen és rossz.” (Nemzeti ideál)

Ezzel részemről le is zárhatnám a témát, mert az idézett állítások nagy része sajnos még a mai magyar társadalom közgondolkodására is jellemző.

Folytassuk azonban a vitát Király Pál óhajának megfelelően, széleskörűen.

Király az előbb idézett kérdésére természetesen más választ ad. Szerinte egyesületünk 1866-os alapítási dátuma azért tartja magát rendületlenül, „mert az OEE alapítói megtagadták az Ungarischer Forstvereinnel való azonosságot és az OEE megalapításának időpontjává 1866. december 9-ét nyilvánították! (Akkor, amikor az 1867-es kiegyezés nyomán a politikai viszonyok alakulása ezt már lehetővé tette.)”

„Nyilvánították.” Ez a kifejezés mintha már ismerős volna. Kollwentz Ödön mondta 1991-ben, hogy ő az OEE alakulásának 1866. évi időpontját egy elgondolt, kinyilatkozott dátumnak tartja (már idéztem). Az álláspontok tehát közelednek egymáshoz? Zavarttá csak az tesz, hogy Király ezzel a szóval egyesületünk megalakulásának harmadik változatát találja fel.

Az „aranybetűkkel írt”, majd a „csendes forradalomként” létrejött változatok után „1886-ban nyilvánítás”. Miért kellett azonban a „nyilvánítással” 1886-ig várni? Egész biztos, hogy nem a politikai viszonyok miatt. Ha pl. az emigrációban élő Kossuth Lajos híres, Deák Ferenchez intézett nyílt levele (az ún. Cassandra levél) a pesti „Magyar Újság” 1867. május 26-i számában megjelenhetett (tehát még Ferenc József megkoronáztatása előtt), ha Tisza Kálmán 1868. március 17-én egy körlevélben az ún. „bihari ponto-

kat” kihirdethette, akkor abban a politikai légkörben egy kis egyesület megalakulási dátumának utólagos „nyilvánítása” minden további nehézség nélkül lehetséges lett volna. Ezt az „utólagos nyilvánítást” az egyesület vezetősége már az 1867-es, Losoncon megtartott közgyűlésen megtehetné volna. De nem tette meg. Ezen a közgyűlésen egy szó nem esett arról, hogy az előtte való évben valamiféle megalakulás történt volna. A losonci közgyűlés lefolyásáról az E. L. 1867. szeptemberi számában Bedő Albert, az egyesület titkára számol be. A beszámoló egyik fejezete így hangzik: „Ezután a titkári jelentés adatott elő a múlt közgyűlés óta történt ügyvezetéséről, mely szerint az egyesületnek akkor 4 alapító és 755 rendes tagja volt; a rendes tagok közül kilépett 15 tag helyében időközben más 15 tag lépve be, így a rendes tagok száma nem kevesedett, míg ellenben az alapító tagok száma 102-re szaporodott.” Tehát az „egyesületnek akkor”..., ez az egyesület akkor pedig még az MEE nevet viselte.

Mint látta azonban Király Pál ugyanezen egyesület tagságának számbeli fejlődését, a pesti és a losonci közgyűlés között: „Az újonnan megalakult egyesület vezetősége teljesen tisztában volt az előtte álló feladatokkal, azok társadalmi jelentőségével és nagyságával, s teljes energiával vetette magát azok megoldására.” Majd így folytatja: „ehhez a belső erő is hamarosan rendelkezésre állt, mert a 43 fős létszám a következő évben már 755 főre szökött.” (120 éves az OEE, ERFA, 1987. január, 3. oldal.) Király Pálnak ilyen és hasonló „elferdítéseire” jegeztem meg az előadásomat követő vitában, hogy az erdészettörténetet (ide tartozik egyesületünk története is) nem szabad Hány János daljátéknak vagy Szilvási Lajos-féle szocialista realizmus stílusban megírt regénynek tekinteni.

Mi volt azonban az 1886-os „nyilvánítás” igazi háttere?

Mint Király Pál cikkéből is megtudható, 1886 decemberében három eseményt ünnepelt egyesületünk tagsága.

1. Az egyesület székházának felavatását.
2. Az E. L. kiadásának 25. évfordulóját.
3. Az OEE alapításának 20. évfordulóját.

Úgy a székház felavatására, mint az E. L. 25. éve tartó folyamatos kiadására egyesületünk akkori tagsága méltán lehetett büszke, és ezeket jogosan ünnepelhette. A harmadiknál azonban már a jubileumi szám is megkérdőjelezhető. A

20-as szám, bár kerek, de sem akkor, sem jelenleg nem szoktak 20 éves évfordulókat ünnepelni. (Egyébként 40 éves évfordulókat sem.)

Könnyelműen azt mondhatnánk, három a magyar igazság elve adott okot a hármass ünnepekre. Szeretünk ünnepelni, ha háromra nincs ok, csak kettőre, akkor keressünk okot a harmadiknak is.

A „kinyilvánítás” igazi oka azonban a Kiegyezés óta megváltozott közvéleményben keresendő. Tudjuk, hogy Kossuthnak Deákhoz intézett levele, majd az ezután elkezdődött Kossuth-kultusz, valamint az ellenzéki pártok propagandája a magyarság nagy részét a Kiegyezés által létrejött államformánk szerkezte ellen hangolta. Főleg az ún. „átkos közügyek” (hadügy, külügy, pénzügy) voltak azok, amelyek a nemzet önérzetét bántották. Ezek a tények visszahatásként nagymértékben hozzájárultak egy erős nacionalista közvélemény kialakulásához. Az idegen nevű, állami szolgálatban lévő honfitársakkal szemben már ekkor megkezdődik a hazafiasság nevében, felsőbb szervektől kiinduló kényszer nevük magyarosítására. Ezekben az években egy külön rovat jelent meg az E. L.-ban „Magyarosodunk” jelszó alatt. Itt azoknak a nevét lehet olvasni, akik idegen hangzású nevüket magyarosra változtatták. A tudtul adás szövege mindig az „Éljenek” szóval záródott. Szerintem ez a szellem tette lehetővé, hogy 1886-ban egyesületünk megalakulásának időpontjává 1866. december 9. lett „kinyilvánítva”. A „nyilvánításhoz” szükséges magyarázó szöveget Horváth Sándor, egyesületünk akkori titkára szolgáltatta (már többször idézve). Ez a szöveg valóban úgy kezdődik, ahogy Király Pál cikkében idézte: „Az OEE 1866. december 9-én, tehát ezelőtt éppen 20 évvel alakult meg Pesten...” Ehhez azonban Horváth rögtön hozzáfűzte a következő magyarázatot: „Tulajdonképpen nem új egyesület alakult meg e napon, hanem az addigi 'Magyar Erdészeti Egylet' alakított át az országos erdészeti egyesületté, a nélkül, hogy a régi egylet feloszlott volna...”

Tehát Horváth Sándorban még volt annyi igazságérzet és tapintat, hogy a „nyilvánítás” után közvetlenül egyesületünk bölcsőjéről is megemlékezett. Erre azért is szükség volt, mert biztos zavarba jött volna, ha a következő kérdésre kellett volna választ adni: Miért kellett egy Pesten, újonnan megalakult egyesületnek, megalakulása után székhelyét Pozsonyból Pestre áttenni? Erre a kérdésre

pedig minden korszakban csak egy választ lehetett volna adni: „Tulajdonképpen...”, „Voltaképpen...”, „Valójában...”

Ezek után nem tudom, lenne-e még értelme a Király Pál által idézett 1886-os „Tanúságtétel” további ünnepi szónokainak vagy a következő évfordulók elhangzott hasonló „tanúságtételeknek” a szövegét elemezni. Ha ezt megtennénk, akkor arra az eredményre jutnánk, hogy ezen szövegek legnagyobb része a már többször idézett Horváth Sándor „Adatok...” című cikkére alapozódik. Ebből a forrásból csinált később a legtöbb egyesületünk alapításáról író, hajlama és természete szerint kisebb vagy nagyobb szökökutat. Egyikük sem vetemedett azonban arra, hogy a cél érdekében számokkal, okiratokkal mesterkedjen egyesületünk történetének egyes részleteit 2- vagy 3-féle változatban, „csodakalapból” elővarázsoljon, vagy ami még ezeknél is elítélendőbb, hogy a Magyar Erdész Egylet megalakulásának történetéből rém- vagy kémregényt csináljon. Mindezt azonban megtette Király Pál az egyesületünk történetéről írott munkáiban. Senkinél nem található annyi ellenszenv, mondhatnám gyűlölet, mint Király Pál írásaiban, mind az MEE, mind ennek vezetősége ellen.

Különösen kilátszik a lóláb akkor, ha Király az MEE helyett, következetesen Ungarischer Forstvereint ír. Ezt annak ellenére teszi, hogy tudja, a Bach-korszakban alakult egyesületünk az akkori politikai viszonyok miatt, bár német nevet kényszerült felvenni, de magyar szövegben megalakulásától kezdve Magyar Erdész Egyletnek nevezték. Ugyanígy jár el, ha az MEE volt vezetőiről ír. Ha idegen hangzású nevük van, akkor ezeket német módra írja (először keresztnév, utána családi név), pedig tudja, hogy az említettek magyar szövegben nevüket mindig magyarosan, ékezzettel írták. Mindkét esetben a magyartól eltérő idegenségüket akarja ezzel hangsúlyozni. Egyik cikkében „nem éppen magyaros hangzású” nevüket külön kiemeli. Remélem, hogy az „Aradi tizenháromnál” nem zavarja az a tény, hogy hétnek közülük „idegen hangzású” neve volt. Vagy az sem, hogy egyesületünk első elnöke Königsegg gróf után még volt egy pár „nem éppen magyaros hangzású” nevű elnökünk.

Meg szeretném jegyezni, hogy a Király által sokszor idézett – leginkább negatív értelemben – Königsegg grófnak (és ivadékaiknak) valószínű régebbi és több magyar vér folyt az ereiben, mint

esetleg az általa emlegetett „ősi magyar név hordozóiban”.

Königsegg gróf édesanyja: szül. Károlyi grófnő (a Károlyi család állítólag Pusztaszerig vezette vissza családfáját); felesége: szül. Csáky grófnő; egyik leánytestvére pedig Andrássy György grófhhoz ment férjhez. Itt erdészettörténeti szempontból (és emberi szempontból is) azonban sem ősi név, sem származás nem döntő, hanem csak az, mit tettek sokat idézett elődeink az akkori magyar erdőkért. Ezen a téren pedig Königsegg grófnak Smetáczek Ferencnek, Wessely Józsefnek, Helm Ervinnek, Greiner Lajosnak, Rowland Wilmosnak, Beiwinkler Károlynak, mint az MEE első vezetőinek „idegen hangzású nevük” ellenére sem, nincs miért szégyenkezniük. Annál jobban azonban Király Pálnak következő soraiért: „Az UFV-t bécsi kezdeményezés nyomán Bécsből érkezett minisztériumi főtisztviselők szervezték meg néhány idegen származású magyarországi kollaboráns segítségével”. Tisztában van Király Pál ezen állítások súlyával és gyalázatoságával? Mire alapozta Király Pál ezt az iszonyatos rágalmat? Ez is megudható cikkéből: „Az UFV alakuló gyűlése jegyzőkönyvének elemzéséből levont végkövetkeztetésemet adom közzé röviden.” Szabad Király Pált arra emlékeztetnem, hogy öt évvel ezelőtt ugyanennek az egyesületnek ugyanazon jegyzőkönyvét következőképpen elemezte: „Összesen 61 fő vett részt az ülésen, ám az okmányban ez is olvasható: 'A személyesen megjelentek mellett számosan jelentkeztek írásban a magyar szakemberek közül (70 személy), akik lelkesen üdvözölték a magyar erdészeti egyesület megalapítását'. (Kiemelés a szerző részéről.) Érdekessége még a német nyelvű iratnak, hogy a helyeslő felkiáltásokat magyar nyelven rögzítette: 'Éljen! Éljen!'

A köztudatba íródott sematikus történelemszemlélettel ellentétben ezen a közgyűlésen éppen a külföldről érkezett osztrák és cseh személyiségek voltak azok, akik a leghatározottabban foglaltak állást egy teljesen önálló magyar erdész egyesület mellett és a cseh egyesülethez, valamint az osztrák központ, birodalmi egyesülethez való csatlakozás ellen.”

Az elemzés további részében Király Pál még azt is megemlíti, hogy az egyesületnek „tisztességes céljai és vezetői voltak”. Ezen a közgyűlésen állítólag azt is „leszögezték, hogy az első alapelve: a Magyar Erdészegyesület kijelenti, hogy a magyar erdészeti ügyét szóval, írással és

tettekkel előmozdítja”. (Százharminc éves az OEE. E. L., 1996. február, 39–41. o.)

Az előbb idézettekhez csak annyit szeretnék hozzáfűzni, hogy öt éven belül ugyanazon témáról, ugyanazon személy tollából származó két, egymásnak ennyire ellentmondó elemzést, egyszerű „pálfordulások” jelenségével nem lehet megmagyarázni.

A Magyar Erdész Egylet keletkezésének igazi okát *Barta Béla* mondotta el egyesületünk már sokszor idézett 1866. december 9-i közgyűlésén. Bartának ez a beszéde megtalálható ezen közgyűlés itt mellékelt jegyzőkönyvében.

Eddig csak a Magyar Erdész Egylet és ennek vezetői ellen intézett vádakra válaszoltam. Mit válaszoljak azonban Király Pál ellenem intézett vádjaira? Mit lehet olyan vádakra válaszolni, amelyek egyedüli célja üres szövegekkel érzelmek felkorbácsolása? Király Pált ezen témában már régóta nem egy erdészettörténész tárgyilagos, minden részletet súlyának és jelentőségének megfelelően elemző szemlélete vezet, hanem pszichológiai kényszer. Ezen pszichológiai kényszer oka Király Pálnak az elmúlt rendszerben egyesületünk történetével foglalkozó írásaiban rejlik. Bizonyítja ezt azon védekezése, hogy „nem én találtam ki 1866-ot”. Ezután megemlíti, hogy az 1960-as években egyesületünk akkori vezetősége bízta meg őt az OEE százéves történetének megírásával. Nem azzal bíztak meg, folytatja, „hogy derítsem ki: mikor alapították az OEE-t! Hanem azzal, hogy írjam meg az OEE 1866-tal kezdődő százéves történetét”. Mikor ezt a munkát megkezdte, akkor „magam is gyorsan felfedeztem mindazt, amiről ebben a vitában szó van” – írja. Mikor azonban egyesületünk alapítási dátumával való kételyeit közölte volt megbízóival, azok állítólag azt mondták: „az az egyesület (értsd alatta az MEE-t) nem az az egyesület, nem a mi egyesületünk, nem a mi jogelődünk.” Kételyei ellenére Király Pál elvállalta az OEE 100 éves történetének megírását és azt úgy írta meg, ahogy megbízói elvárták tőle. Ezzel rálépett arra az útra, amely az OEE 1870-ben jóváhagyott alapszabályát egyszerűen az 1866-os alapszabálynak „nyilvánította” ki. Ez az út vezetett az igazság további elferdítéséhez, az erőszakos belemagyarázásokhoz, csonkított idézetek vagy hazafiasnak tetsző frázisok gyakori használatához. Ez az út vezetett egyesületünk történetéről írt további cikkeiben újabb és újabb „bizonyítékok” költéséhez, akkor is, ha ezek homlokegyenest ellenkeznek előbbi állításaival szemben.

Ezek után az sem lep meg, hogy most saját nevével jelzett munkájának tartalmáért a felelősséget másokra akarja hátrítani. Azokra, akik „eligazították”. Azokra, akik munkáját „lektorálták”. Nem, mert azokért a dolgokért, amit egyesületünk történetével kapcsolatban különböző írásai között, azokért a felelősséget Király Pálnak magának kell vállalnia. Ugyanúgy felelősséget kell vállalni rágalmazásaiért is. Ha Király ezen mondatomból: „Elődeink minden emberi és szakmai nagyságuk mellett nem istenek voltak vagy szentek, hanem húsból-vérből való emberek, mindazon mulandósággal és tökéletlenséggel, ami ezzel jár”, azt a következtetést vonja le, hogy ezzel burkoltan azt állítom, szakmánk klasszikusai (Bedő, Divald, Wagner) „nem álltak becsvágyból hazudni, történelmet hamisítani.” Ha pedig ez így van, akkor Király Pál „konzekvenciaként” Bedő-, Wagner-szobrokat kíván eltávolítani, róluk elnevezett díjak kiosztását megszüntetni stb. Hasonló elbánást érdemelne szerinte a többi „cinkos” is. Király ezen állításai rágalmazás és demagógia egyben, a legelítélendőbb formában.

Az idézett mondatommal azt akartam kifejezni, hogy „nagyjaink” tettei és cselekedetei mögött is ott állt az ember, minden erényével és hibáival. Bedő esetében Király maga szolgál egy ilyen példára, amikor megemlíti, hogy Bedő „nem szívelte” Bund Károlyt, mert az, mikor egyesületünk titkári állását megpályázta, „szembeszállt Bedő azon kívánságával, hogy német nevét magyarra változtassa”. A kettőjük között lévő ellenszenv azonban nem lehetett nagy, mert Bedő sokat idézett cikkét: „Az OEE alakulásának idejéből” 1906-ban Bund Károly felkérésére írta meg. Egy hasonló kérésnek pl. 1882-ben Roxer Vilmos részéről sem Bedő, sem Divald nem tett eleget.

Ugyancsak rágalmazás, ha Király Pál azt állítja, hogy én előadásomban arra céloztam: „Divald Adolf nem lehetett valami erős jellem, mert szabadságharcos honvédtüzér múltja ellenére később mégis elfogadta I. Ferenc Józseftől a nemesi címet”.

Először is előadásom keretében ilyen megjegyzést nem tettem. (Ha tettem volna, benne lenne előadásom itt közölt szövegében.)

Az előadást követő vitában Király Pál felszólalása után hosszasan sorolta fel „megdönthetetlen bizonyítékait” és beszélt a szabadságharcos honvédtüzér, Divald Adolf érdemeiről, majd megdöbbenését fejezte ki amiatt, hogy én nagy elődeinkről azt mondtam: „minden em-

beri és (Lásd előbb)” Ezek után – az utolsó szó jogán tettem többek között azt a megjegyzést, hogy Divald Adolf nem ítélt el annyira a múltat, ha honvédtüzér múltja ellenére 3 évvel a kiegyezés után Ferenc Józseftől a nemesi cím adományozását elfogadta. Ezzel a megjegyzéssel nem „arra céloztam”, hogy Divald gyenge vagy erős jellem, hanem arra, hogy ember volt. Mivel felesége, szül. Nyári Clementina grófnő volt, így emberi hiúságának egy nemesi cím elfogadása biztos nem volt ellenszenves.

Ezek után minden kétséget kizáróan szeretnék annak kifejezést adni, hogy tisztelem és nagyra értékelem azt, amit Bedő, Divald, Wagner és társaik az akkori magyar erdőkért és egyesületünk érdekében tettek. Ez azonban nem jelentheti azt, hogy mások érdemeit és munkásságát, akik ugyanezen a téren előttek és velük tevékenykedtek, nacionalista frázisokkal letagadjuk és emléküket egyesületünk múltjából kitöröljük. Ehhez sem Király Pálnak, sem másoknak nem volt, jelenleg sincs és a jövőben sem lehet joga.

Befejezésül szeretném Király Pált – az itt leírtakkal kapcsolatban – egy cikkére emlékeztetni, amit 1991-ben a Sopronban megtartott jubileumi közgyűlésen történt, zászlószentelési ünnepség határára írt. Ha a következő, tíz évvel ezelőtt írt sorait elolvassa, remélem, megtalálja a feleletet arra, hogy volt-e joga a „magyar erdészársadalomnak” a Magyar Erdész Egylet emlékezetéből kitörölni, avagy az OEE-nek magát a Magyar Erdész Egylettől „kollektívan” elhatárolni.

„De mi lesz most, az újabb rendszerváltás, az újabb zászlóbontás után? Még fülemben csengtek a főtűkárhelyettesnek a zászlószentelési ceremóniát bevezető szavai: a zászló egy közösség, a közösséghez tartozás szimbóluma. S a zászlóanya rövid, de komoly intehme: a legfontosabb, hogy segítük egymást. Ám, de valóban lesz-e a mostani zászló alatt helye minden szaktársunknak, aki az erdő ügyét a szívében viseli? Vajon lesz-e ismét szelektálás és milyen alapon, milyen szempontok szerint? S vajon ki vagy kik érzik magukban az isteni elbivatottságot arra, hogy betöltsék a mérleg nyelvének a szerepét annak eldöntésében, hogy kinek van és kinek nincs helye a zászló alatt? S egységes lesz-e a zászló tábora továbbra, és milyen lesz ez az egység? Az egy rímre bégező birkanýj egysége vagy a pluralizmus sok bangszimű kórusa?”

(Dr. Király Pál: Zászlószentelési mediatáció. E. L., 1991. szeptember, 268. o.)

Leopold Árpád

Lesznek olvasóink között, kik még visszaemlékeznek azon elég keserű viszálykodásra, mely lapunk megjelenését megelőzőleg és még valamivel azután is részint hazai, részint külföldi szaklapokban az egyesület és

e lapok szerkesztősége, nevezetesen pedig annak egyik része között folyt.

E tisztelt olvasóink méltán némi meglepetéssel fogadják azon hirt, mikép az „Erdőségi Lapok” 1864-ben mint a főntnevezett egyesület közlönye mutatják be magukat a t. közönségnek.

E lépésünket megmagyarázni és illetőleg igazolni óhajtván irtuk a következő sorokat.

Mi mindég azon nézetben voltunk, hogy oly egyesület, mely az ország nagyobb birtokosainak egyik életkérdésé vált érdekét akarja képviselni, előmozdítani; mely szakbeli ismereteit az ország erdőségi életének fölvirágoztatására kívánja fölhasználni; mely a nemzetgazdaság egyik főágának és annak munkás osztályának elismerést és illő állást akar kivívni; mind erre pedig csak az ország erdőbirtokosainak hathatós közreműködése, illetőleg pártolása mellett képes: hogy az ily egyesület csak úgy számíthat biztos és tartós sikerre, ha legelőször is azon nyelven beszél, melyet főállásának leghatalmasabb tényezői, az erdőbirtokosok, nem csak legjobban értenek, de mint édes anyai nyelvüket kegyelettel ápolni megszoktak, és szeretnek is.

Mi tehát csekély erőnkhez és tehetségünkhöz képest azon időt, mely a szabad szót nyomasztó bilincseiből föl szabadította, arra használtuk föl, hogy az egyesületet a magyar irány, és az erdőségi tudomány magyarosítása, első sorban pedig az erdőségi szaklap magyar nyelven való kiadása mellözhetlen szükségességéről meggyőzzük; mit ha nem lehetne – a főnálló, akkoriban nagyrészt idegen irányú, csekély népszerűségnek örvendett egyesület mellé egy testben lélekben magyart állítani indítványoztunk.

Gyöngye szavunk eredménytelenül hangzott el és indítványunkat a körülmények súlya agyon szoritotta.

Igy nem maradván egyéb hátra, jobb jö-

ERDŐSZETI LAPOK

a Magyar Erdőségi Társaság Közlönye.

Harmadik évfolyam I. füzet Januárus 1864.

Az „Erdőségi Lapok” az Országos Magyar Erdőségi Társaság közlönyévé váltak.

Harmadik évfolyam. I. füzet. Januárus 1864.

Az „Erdőségi Lapok” az Országos Magyar Erdőségi Társaság közlönyévé váltak.

Lesznek olvasóink között, kik még visszaemlékeznek azon elég keserű viszálykodásra, mely lapunk megjelenését megelőzőleg és még valamivel azután is részint hazai, részint külföldi szaklapokban az egyesület és e lapok szerkesztősége, nevezetesen pedig annak egyik része között folyt.

E tisztelt olvasóink méltán némi meglepetéssel fogadják azon hirt, mikép az „Erdőségi Lapok” 1864-ben mint a főntnevezett egyesület közlönye mutatják be magukat a t. közönségnek.

E lépésünket megmagyarázni és illetőleg igazolni óhajtván irtuk a következő sorokat.

Mi mindég azon nézetben voltunk, hogy oly egyesület, mely az ország nagyobb birtokosainak egyik életkérdésé vált érdekét akarja képviselni, előmozdítani; mely szakbeli ismereteit az ország erdőségi életének fölvirágoztatására kívánja fölhasználni; mely a nemzetgazdaság

vő reménye fejében megkísértettük tenni azt, a mi elszigetelt egyéni erőnkől telt, és az erdőségi magyar irodalom utját némikép megtörni, egyenetlen óhajtván, önállólag az első magyar erdőségi szaklap megindítását kockáztattuk, mely minden hiányai mellett is a nemzetben lelkes szószóllókra, meleg pártfogásra talált, a mit mi ismét megfeszített tevékenységgel és minden méltányos kívánat lehető figyelembe vételével viszonzni iparkodtunk.

A mi azonban gyöngye szavunknak nem sikerült, azt azóta megérlette az idő – s az ő szelleme ellenállhatatlan hatalmának engedve, az egyesület azon ösvényre tért, melyen ha tovább is halad, céljai elérését bizton remélheti.

Az egyesület élén jelenleg főtekinélyű magyar családjaink egyikének sarjadékát, ő főméltóságát, a reménydús fiatal Herczeg Esterházy Pált látjuk az ügyért lelkesülve

működni. Mellette hatalmas oszlopként ő Méltóságát a hazafiúi érzelmű ifjú Gróf Pálffy Istvánt és az erdőségi tudományok egyik elismert főtekinélyét, Wessely József urat, az államvasutársulat érdeinek és uradalmainak

főfelügyelőjét szemléljük; körülveve az egyesület e mélyen tisztelt fejeit oly választmányi tagok által, melyek legnagyobb részben édes hazánk buzgó fiai, és a hon érdekeinek e részben is mindig éber őrei.

Ily szerencsés körülmények közt, melyek – úgy látszik nekünk, az egyesület magyar irányát tökéletesen biztosítják és így az összes tagok tevékenységének sikerét is, hazafiúi kötelességünknek tartottuk, az egyesület ismételt fölcszólításának engedni és egyéni erőnkét a közönségnek szentelve az Országos Magyar Erdőségi Társaság közlönyévé válni. Eddigi előfizetőink, a kik még nem lennének az egyesület tagjai, lapunk ez átalakulása által mit sem vesztek, miután havonként az ígért két nyomott ívnyi értekezéseket, melyek tartalma anyagára és irányára nézve tökéletes szabadságot szerződésileg biztosítottuk magunknak, nem csak úgy fogják kapni, mint eddig, hanem azon kívül az egyesület működését illető és azután lapunk kiadását illető részét képező minden tárgyalásokat is, melyekből e testület céljai, irányára teljes tudomást meríthetvén, ha látni fogják, hogy e cél, ez irány – édes mindnyájunké, a választott eszközök ellen sem lehétven kifogás, bizonyára szaporítani fogják sorainkat.

Magunknak tartozunk vele, kimondani még azt is, hogy lapunknak bővített címéből reánk semminemű anyagi haszon sem háramlik.

Erdőségi Társasági közlemények.

A magyar erdőségi társaság m. 1866. é. decz. 9-én tartott választmányi ülésének jegyzőkönyve.

Jelenvoltak: Gróf Pálffy István alelnök, Gervay Nándor, Barta Béla, Wagner Károly választmányi tagok, egyleti tag Brenner Miklós és egyleti titkár Bedő Albert.

Az utóbbi közgyűlés óta történt egyleti

ügyvezetéséről szóló titkári jelentés felolvasatván, a választmány nevében a közgyűlés elébe leendő terjesztés alá bocsátatott.

A m. é. nov. 4-én tartott választmányi ülés óta az egyesület tagjai a mai napig a következő t. cz. urak jelentkeztek: Hideghéthy Antal, Bérczy Károly, Olgyay Zsigmond, Balás Árpád, Kende Kanut, Tisza László, Szentkirályi Albert, Tisza Lajos, Meiercsak Márton, Kállai Béni, Prugberger József, Szumrák Frigyes, Németh Samu, Ragályi Ferdinánd, Losonczy Dénes, Pap Lajos, Csiky Sándor, Pétery József, Belházy Emil, Balás Vincze, Ruttner Antal, Roller Adolf, Sporzon Pál, Novák József, Ujházy Dénes, Landerer Arthur.

Említett urak a választmány által az egyesület tagjai felvételénél, a közgyűlésnek bejelentettek.

Ezzel a jegyzőkönyv bezáratott.

A magyar erdészeti egyesület 1866. é. decz. 9-én Pesten a gazdasági egyesület „Köztelken” tartott rendkívüli közgyűlésének jegyzőkönyve.

Jelenvoltak: Gróf Pálffy István alelnök, Lónyai Gábor tiszteletbeli tag, ügyvezető Bérczy Károly, királyi biztos Kada Mihály, választmányi tagok Barta Béla, Gervay Nándor, Wagner Károly, – rendes tagok Brenner Miklós, Divald Adolf, Haske Emil, Ivánka Zsigmond, Inkey József, Kalkánt Jakab, Kádár István, gróf Keglevich Béla, Korizmicz László, Krug József, Loósz József, Prindl András, Piller Gedeon, Strobel János, Sporzon Pál, Szentkirályi Albert, Tisza László, Tisza Lajos, Gombossy János, Hideghéthy Antal, Olgyay Zsigmond, Balás Árpád, Kende Kanut, Meiercsak Márton, Hindy Árpád, Kállay Béni, Prugberger József, Szumrák Frigyes, Németh Samu, Ragályi Ferdinánd, Losonczy Dénes, Pap Lajos, Roller Adolf, Csiky Sándor, Gubody Sándor, Berzevichy Tivadar és egyesületi titkár Bedő Albert.

Alelnök gróf Pálffy István ó méltósága megnyitó beszédében kiemeli, hogy az igazgató választmány midőn a jelen rendkívüli közgyűlés megtartásának székelyül Pest városát választá, azon czélt hívé némileg elérhetni, melylyel az egyesület által képviselt hazai erdészet ügyének minél kedvezőbb lendület adható. – Üdvözlí a résztvevőket megjelenésükért s az orsz. gazd. egyesületnek az erdészeti egyesület nevében köszönetet szavaz azn szívességéért, hogy a mai gyűlésre termét átengedte; tek. Kada Mihály urat, Pest fővárosának tanácsosát mint kiküldött királyi biztost a tagoknak bemutatván, a gyűlést megnyitottnak nyilvánítja és idő megnyerése tekintetéből az új alakít-

tandó igazgató választmány megválasztásánál a szavazategyek beszédére Tisza László mint elnök, Szentkirályi Albert és Gervay Nándor urak személyében biztományt nevez ki. Ezután a titkárt az utolsó közgyűlés óta történt egyesületi ügyvezetéséről szóló következő jelentés felolvasásával bizza meg:

Jelentés a magyar erdészeti egyesületnek az 1865-ik év szeptember 18-án Bazinban tartott utóbbi közgyűlése óta történt ügyvezetéséről.

I. Egyesületünknek azon gyűlés idején 4 alapító, 17 tiszteletbeli és 782 rendes tagja volt. Az alapító és tiszteletbeli tagok száma ma is ugyanaz, mint akkor, a rendes tagoké azonban, miután 16 új tag vétetett fel, de 48 részint meghalt vagy lakhelye nem tudatik, részint pedig kilépett, 755-re szállt.

II. A pénztári viszonyokat és az egyesület működését illetőleg az idő rövidségéhez mérten következő tudósítás tehető.

Az 1865-ik évben az alább megnevezendő czimek alatt

Bevételet:	
négy darab földtehermentesítési kötvényben	410 ft.
tagsági díjakból	2388 ft.
Rendesen befolyó önkéntes adományokból	97 ft.
bizonytalan felülfizetésekből	50 ft. 35 kr.
hátralékok törlesztéséből	427 ft. 8 kr.
oklevél díjakból	37 ft.
az 1866-ik évre előlegesen fizetett díjakból	63 ft.
beváltott szelvényekért eladott füzetekért és rendkívüliekből	36 ft. 90 kr.
Az 1865. év végével hátralékban maradt tagsági díjak összege a bevételek rovata alá jegyeztetvén	4275 ft. 13 kr.
a bevételek összege	<u>7805 ft. 22 kr.</u>

Kiadatott:	
szerkesztőségi költségekre	1312 ft. 30 kr.
posta díjakra	290 ft. 87 kr.
fizetések és járulékokra	855 ft. –
irodai költségekre	81 ft. 83 kr.
szállásbérre	118 ft. 50 kr.
napi díjak és utazási költségekre	35 ft. 1 kr.
rendkívüliekre (butorvásárlással)	237 ft. 24 kr.
Az 1865. évi tagsági díjak összegébe beszámított olyan fizetések, melyek az 1864. évi bevételekbe beszámítottak	170 ft.

Az 1865. év végével hátralékban maradt tagsági díjak szintén a kiadás alá is jegyeztetvén

4275 ft. 13 kr.
<u>7369 ft. 97 kr.</u>

a kiadások összege

Ezek szerint a bevételek s kiadások összegét egymáshoz viszonyítva az 1865-ik év bezártával 435 ft. 24. krnyi többlet mutatkozott; mely összegből az egyesület akkori titkára t. Brenner Miklós ur utódának 410 forintot szolgáltatván által, ezért az egyesületnek irányában 25 ft. 24 krnyi követelése marad fenn; továbbá kifogás alá veszi a számadás megvizsgálását végrehajtott biztomány a pénztári napló 1, 6, 7 és 8. pontjai alatti kiadásokat, melyek szerint az egyesület 1864. évi titkárnak t. Rowland Vilmos úrnak az egyesület részéről kifizethetőnek ítélte 128 ft. 90 kr. helyett valóságban 148 ft. 22 kr. fizettetett ki, miért e részéről az egyesület pénztárának szinte 20 ft. 32 kr. fizetendő vissza.

Az MEE 1866. december 9-én megtartott közgyűlésének jegyzőkönyvéhez a következőket szeretném hozzáfűzni. A különböző évfordulókhoz tartott ünnepi beszédeknél mindig lelkicsinyőleg emlékeztek meg arról, hogy az OEE az átalakulásnál csak kb. 100 Ft készpénzt vett át az MEE-től. Amint az MEE 1866-os közgyűlésének költségvetéséből kitűnik, fennállott egy tagdíjbétralék is 4275 Ft 13 kr. értékben. Ha az egyesület két volt titkárnak, Rowland Vilmosnak és Brenner Miklósnak felmentést csak akkor ad, ha tartozásukat az egyesülettel szemben rendezik (lásd a költségvetés alatt lévő szöveget), akkor valószínű, hogy a tagdíjbétralékok is be lettek hajtvva, mivel a tagság száma a következő közgyűlésig nem változott. (Leipold Árpád)

A közlött számadások alapján a választmány az 1865-ik évben volt titkárnak t. Brenner Miklós urnak a közgyűlésileg megadható abszolutoriumot csak azon esetben véleményezi megadni, ha a fent érintett követelés kiegyenlített.

Az egyesület székelyén az utóbbi közgyűlés óta 7 választmányi ülés tartatott. Ezen gyűlések tárgyai voltak az alapszabályok értelmében a folyó időszaki teendők mellett a mult bécsi kiállítást illető intézkedések megtétele, továbbá a megürült titkári hivatal betöltése és azon erdőgazdasági kérdések megállapítása, melyek a Losoncz városában megtartani szándékolt gyűlésen tárgyalás alá voltak veendő, a fent közlött számadások megvizsgálása s összeállítása, és végül a n. m. mg kir. helytartótanács felszólítása folytán két erdészeti szakvélemény közlése; egyik Kassa szab. kir. város erdei rendezésére nézve, és a másik Menyhárd és Leibicz szepességi városok erdei perének tárgyában.

Hogy az egyesület ez évi működése ennyire rövid keretbe vala foglalható, erre kétségtelenül nagy befolyással voltak azon rend-

kivüli viszonyok, melyek a választmány székhelyén a köztudat szerint történtek, legfőképp pedig, hogy az egyesület ez idő alatt az elnököt nélkülözte.

A közgyűlés e jelentést tudomásul veszi.

A tárgysorozat szerint a jövő évi költségvetés megállapítására kerülvén a sor, Barta Béla ur felemlíti, hogy a jövő egyleti év költségvetése véleménye szerint nemkevésbé függhet attól, ha valjon a tárgysorozat 6-ik pontjának tárgyalása alkalmával az egylet céljai előmozdítására nem tétetnek-e oly indítványok, melyek elfogadásával aztán a költségvetés is változás alá lenne veendő.

A közgyűlés e véleményt osztja és a költségvetés megalapítását a tárgysorozat 6-ik pontjának tárgyalása után határozza felvenni.

A közelebbi közgyűlés helyének és idejének meghatározása tárgyalatván, Barta B. ur indítványozza, hogy miután a folyó évben meg nem tartott közgyűlés is Losonc városába volt kitézve, és az egyesület mostanáig az ország azon részében még nem is tartott gyűlést, s mert Losonc szab. kir. város és a méltóságos Szentiványi-család részéről az egyesület elfogadására barátságos vendégszeretet ajánlatot föl, ezért a jövő évi közgyűlés Losoncra volna megtartandó.

A közgyűlés az indítványt elfogadja és ezzel kapcsolatban az országos gazdasági egyesület kiküldött bizottmánya által készített erdészeti törvényjavaslat leendő tárgyalását a tárgysorozatban felvenni határozza.

Hideghéthy Antal a közgyűlés megtartási idejére nézve megemlíti, mikép kívánatos volna azt akként kitézni, hogy a magyar orvosok s természetvizsgálóknak Rimaszombatban tartandó gyűléseivel ne tartassék ugyanazon napokon, sőt olyképen véli annak napjait meghatározni, hogy az, ki egyiken részt vett, a másikon is megjelenhessék.

A közgyűlés e czélszerű és kívánatos intézkedés elfogadását is kimondja, megbízáván az igazgató választmányt, hogy a gyűlés idejének meghatározásánál e körülményre különös tekintettel legyen. Az egyleti tagoknak a gyűlésekben lehető minél nagyobb résztvehetőség érdekében Divald Adolf ur indítványozza, hogy a vasuti társulatoktól, valamint a duna-gőzhajózási társulattól is engedendő mérsékelt szállítási díjakra szóló jegyek jövőre nézve ne csak azon tagoknak szolgáltatassanak ki, a kik ez iránt az egyesülethez fordulnak, hanem az egylet minden tagjának a maga idejében előre küldessenek meg, hogy így azok minél számosabb részről igénybe vehetése megkönnyíthessék.

A közgyűlés ez indítványt jövőre kövendő határozattal mondja ki.

Ezek után a választások eredményének közléséig a gyűlés felfüggesztetik.

A választók szavazatjegyei átvizsgálatván, a bizottmány elnöke Tisza László ur az egyleti igazgatóság általános szótöbbséggel történt következő megválasztását tudatja:

Elnök: gróf Keglevich Béla	38 szavazattal
1-ső alelnök gróf Pálffy István	38 "
2-od „ Vágner Károly	38 "
Választmányi tagok:	
Piller Gedeon	38 szav.
Gervay Nándor	37 szav.
Bérczy Károly	37 "
Hideghéthy Antal	38 "
Németh Samu	25 "
Inkey József	38 "
Gróf Zichy Nep. János	38 "
Prindl András	38 "
Tisza Lajos	37 "
Divald Adolf	36 "
Barta Béla	39 "
Haske Emil	37 "

A közgyűlés által nagyságos Korizmicz László, Hajós József és Szathmári Károly urak az erdészeti téren szerzett hazafias érdemeikért az egyesület tiszteletbeli tagjainak választatnak.

Alelnök gróf Pálffy István az egyesület nevében elnök gróf Keglevich Béla ó méltóságát a választás elfogadására és az elnöki szék elfoglalására kéri fel.

Ő méltósága e választást megköszönvén, meleg szavakban tudatja, hogy a mennyiben az egyesület céljai előmozdítására saját részéről közrehatat s hazai erdésztünk ügyének segélyére lehet, kész a közkívánatnak engedni, mely nyilatkozatot a közgyűlés általános éljenzéssel fogadja.

Az egyleti czélok előmozdítására teendő javaslatokra kerülvén sor, elnök ő méltósága Divald Adolfnak enged szót, ki is véleményét és nézeteit következőleg adja elő:

Tisztelt gyülekezet!

Ha több mint ezer – még pedig legnagyobbára értelmes, mivel, jóakaratu ember összeáll, és bizonyos czélok elérhetése miatt 15 álló esztendőn át pénzt és időt költ, – fárad és buzgólkodik a nélkül, hogy megfelelő eredményt tudna felmutatni; ez oly tünemény, mely az érdeklött gondolkozót pillanatnyi megállapodásra készíteni igen is alkalmas, hogy letörülvén homlokáról a munka verejtékét, mielőtt utját folytatná, újabb vizsgálat alá bocsássa ugy a kitézött czélt, valamint a módokat is, melyek annak elérhetésére választattak. – És ily lehangelő esettel szemben, bocsánatot reménylek, midőn a t. gyülekezet becses idejét és figyelmét igénybe venni bátorodom, hogy egyesületünk eddigi működésének csekély

eredményére utalva, az alapszabályok természetes sorrendjében felemlítem

1) azoknak némi részt az elérhetőség határán tulterjeszkedő céljait, és taglajlam

2) azon eszközök némelyeinek hiányosságát, melyekkel az e czélok elérésében fáradozott; végül pedig, hogy a t. gyülekezet nagyrebcsült tagjait üdvös eszmecserére kérjem s oly utak végleges megállapítására, melyek az eddigiéknél sikerdusabb eredményre vezetni alkalmasabbak; – melyeket én hazai erdésztünk felvirágzásának érdekében buzgón óhajtani tudok, és elszigeteltségem szűkkörü láthatárán fel-felvillogni is láttam, de – hogy felismertem-e tisztán és elfogulatlanul, állítani nem – a t. gyülekezet bölcs eldöntésére bízni azonban igen is bátorodom.

Az egyesület czélja az országos erdőgazdaságnak minden irányban való fejlesztésében s az erdészeti irodalomnak általában, különösen pedig a magyarnak előmozdításában állott.

A kitézött czél eléggé magasztos, hogy ne csak a vezérek, de a legutolsó közember kebelét is átmelegíteni, a tagok mindenikét tette lelkesíteni képes legyen.

Attól tartok azonban, hogy nevezetesen az irodalmat illetőleg többet markolt az egyesület, mint a mennyit az megbirhat.

Eddigi működésében az ugyanis oly apához hasonlított, ki a családtagok összemüködése által szerzett vagyont közczélok előmozdítására általában, különösen pedig a család föntartására szánta, de az idők folyamában az egész összeget a nélkül is pompás középületek jelentéktelen diszítésére fordította, nejét és gyermekeit ellenben koplalni, nyomorogni, éhen halni engedé.

Tizenöt évi főnállása folytában az egyesület németajku erdésziskolák alapítása körül fáradozott s a tagok évi járulékaiból folyt eddigi összes jövedelem legnagyobb részét oly folyóirat föntartására fordította, melyet a német irodalom sem fogadott el gyöngynek s mely annak belbecsét és terjedelmét legfeljebb annyival emelhetette, a mennyivel a tenger színét egy-egy belhülülő csöppecske képes.

Az alatt pedig az egyesület pénztárából az erdészeti magyarirodalom előmozdítására de még egy árva garasocska sem került, sőt ha feladatomból tarthatnám a feledés fátyolával letakart multakról megemlékezni, még többet és még gyászosabbat kellene elmondanom.

Igy azonban csak a jövő felé pillantván, azon hitet bátorodom vallani, miszerint az egyesület föladata annál kevésbé lehet a világirodalmat idegen nyelvű kiadványokra szánt áldozatokkal gyarapítani, a mennyivel bizonyosabb, hogy az erd. magy. iroda-

lom előmozdítását sürgetve, teljes ereje leendő igénybe véve, ha e részt szerényebben – az erdészeti tudományok magyar nyelven való művelésének tüzi ki lobogóját.

Félre értene, a ki hinné azon „Erdészeti Lapok” pártfogását elérni, a melynek én is egyik szerény munkatársa vagyok. Az említett folyóirat 5 éve hogy az egyesület pártfogása nélkül fenáll, s azt igénybe venni annak vállalkozói a jövőben sem ohajtják. De balul ítélne meg az is, a ki föntébbi indítványomat a német nyelv vagy a német tudományosság gyűlöletének tulajdonítaná. – Mert éppen ellenkezőleg: a mennyire a tudományban csakugyan első rangú hatalmat tiszteletek, annyira tudom, miszerint e hatalomnak az erdészeten rejülő része nem a mi birtokunkban, de nevezetesen és majdnem kizárólag a németek kezében fekszik.

Egy század roppant irodalmának óriási vívmányaival – néhány év keserves erőlködéseinek gyarló törpéségeit tudjuk szembe állítani, s a mit szomszédjainknál a szükség általános érzete teremtett és a hatalom kegyeletes ápolása nagygyá növelt, annak itt mint valami bűnnek csak úgy suttyomban és majdnem rettegve kellett megjelenie, hogy a hazafiáldozat verejtékjével üdítgetve gyöngé gyökeret verhesse.

Az említett irodalomóriást tehát nem gyűlölni, vagy megvetni, de magunkhoz csábitgatni, őt nemzetünk erőtel, annyira édes zengzetű nyelvére tanítani s erdeinknek a külföld előtt még ismeretlen balsamcsöppjeivel izmosabbá növelni – ez legyen feladatunk, melyen egyesek ereje hatástalanul vérzik el, de melyet százan, ezren vállvetett erővel megoldani képesek. – S ennek megoldását minden rendelkezésére álló eszközökkel megkísérteni, előmozdítani, nevezetesen a magát 15 év óta magyaroknak nevezett erdészegyesület becsületbeli, elodázhatatlanná vált kötelessége s egyszersmind további sikeres fenállhatásának életkérdése.

Céljaink elérésére az egyesület többnemű eszközöket és módokat állapított meg s ezek némelyeire nézve bátorodom oly változtatásokat indítványozni, melyeknél fogva csekély nézetem szerint a cél elérése könnyítve s inkább biztosítva leendene mint jelenleg.

Ügyei vezetését az egyesület választmányra bizta, akkép intézkedvén, hogy a titkáron kívül annak összes tagjai tiszteletből anyagi jutalom nélkül működjenek.

S ez intézkedésnek nem megváltoztatását, de olynemű kiegészítését vélném esz közlendőnek, melynél fogva az elnök és az alelnökök, meg a választmányi tagok ugyan

nem díjaztatnának, de közülök azoknak, a kik azt igénybe venni ohajtánák, választmányi vagy egyesületi gyűlések és egyéb célok érdekében tett utazási vagy másnemű költségeik esetről esetre megtéríttetnének.

Első pillanatra ez intézkedés fontosságtalan nem tűnik fel egész nagyságában, de az egyesület körül tett 15 évi észleletek annak szükségességéről minden figyelőt meggyőzhettek.

Tudjuk, miként szakértőink legnagyobb része munkás, de szegény emberekből áll, a kiknek erszényök nem bir meg évenként egy vagy több utazást a nélkül, hogy az által a család pénzügyi viszonyai zavarba ne ejtessenek. – Ennek általános érzete a választmányi tagok megválasztása körül is nyilvánult, miután az rendszeren és nagyobbára oly tagokra esett, kiknek lakhelye az egyesület székhelyén, vagy ahhoz lehető közel volt.

Hogy ekép egyesek anyagi érdeke gyakran az egyesület rovására kíméltetett, magában érthető. A mennyiben pedig a távolabb és elszórtan lakó erdészeti országos tekintélyek erre való tekintet nélkül meg is választattak, úgy azok legtöbb esetben elegendő ürügyet találtak az elmaradásra; gyakran álszégényből be nem vallott okuk azonban rendszeren az volt, hogy jövedelmikkel nem arányos áldozatokat hozni nem tartották, a minthogy nem is tarthaták kötelességüknek. Ennélfogva pedig az egyesület ügyeinek sorsa nem a közbizalom által megjelölt 12 férfiú, – nem mindig a választmány legjelesebb, legszakértőbb tagjai bölcs intézkedésére, de azok közül három négynek volt önkényére bízva, a kik történetesen az egyesület székhelyén tartózkodtak.

A meg nem térített költségeskedés volt oka annak is, hogy a nagygyűlések mostanság szintén csekély részvétnak örvendhettek; hogy azok többnyire csak a közelebb lakók számára szolgáltak a találkozás kedves alkalmául, hogy a tárgyalásokban kevés tag vett érdemleges részt, s hogy azok a közérdek kívánta sokoldalú élénkségre nem vergődhettek, gyakorlati eredményre nem vezethettek.

Tudom ugyan, hogy az egyesület minden egyes tagnak, ki a nagygyűlést meglátogatja, ebbeli költségeit nem térítheti meg, de azon reményben, miszerint új életre kelő s a nemzet igényeit minden illető irányban kielégíteni törekvendő egyesületbe t. erdőbirtokosaink legnagyobb része alapító tagul fog belépni, az igazgató választmány föladataul tartanám odahatni, hogy mindegyikük az évi nagygyűlésre legalább egy szakértőt küldjön önköltségén saját hivatalnokai közül, s ezt, a birtokost

legközelebb érdeklő erdészeti ügyekről való értekezésre s az eredmény fölötti utólagos jelentéstételre kötelezze.

Igy azután e gyűlések az erdőbirtokosokra és erdőgazdaságunkra nézve közvetlenebb értékkel bírnának; oda a haza minden részéből valódi szükségek kielégítése céljából gyűlnének a szakértők; az erdőgazdaság általános kívánalmi, az erdőtörvények hiányosságai vagy egyoldalú végrehajtásuk köztudomásul jutnának, az elvont értekezések mellett, a tárgyalásokat közvetlenül a gyakorlati élet valódi eseteire alapított viták élénkítenék, s az egyesületre nézve igen könnyítve volna az erdőbirtok és a kormány közötti közvetítő szerep, melyre azt első sorban hivatottnak hiszem tarthatni.

Végül hozzá kell még szólanom az alapszabályok 9-ik cikkelyéhez, melynél fogva az egyesület igazgatósága székhelyül Pozsonyt választotta.

Én ez intézkedés valódi indokait nem ismerem és kutatni sem akarom, de nem mellőzhetem azon meggyőződésemet ki nyilatkoztatni, miszerint oly egyesület, mely a magyar nemzet fő birtokosainak elsőrangú érdekei egyikét ohajtja képviselni, – s melynek, hogy céljait elérhesse, virágzó állapotra vergődve sikerdusan működhessek, a nemzet rokonszenvére s a hazai közvélemény hathatós pártfogására kell támaszkodhatnia, – nem cselekszik ildomosan, ha az ország valami határvárosában huzza meg magát, a helyett, hogy a magyar művelődés központján, a napi sajtó argusszemei üdvös árnyában ütné föl sátorát.

Én tehát nemcsak kívánatosnak, de az egyesület létkérdései legfőbbikének tartom, hogy annak igazgató választmányja székhelyét lehető legegyszerűbb Pozsonyból Pestre áttegye:

1) mert az egyesületnek egyik fő célja lévén az erdészeti magyar irodalom előmozdítása, szükséges, mikép az a tudományos nemzeti műveltség forrásaihoz mennél közelebb vonuljon, hogy azokból mindenkor bőven és könnyen merithessen;

2) mert tiszta szándékaival az egyesületnek nincs oka a magyar sajtó éber ellenőrzésétől tartania, annak támogatására ellenben nélkülözhetetlen szüksége van, ezt pedig Pesten székelve: aránytalanul könnyebben érheti el, mint egyébként, miután így nyilvános mozzanatainak bármelyike is a sajtó közvetlen tudomására esnék, s ez azt figyelembe venni egykönnyen el sem mulaszthatná;

3) Pestet erdőbirtokosaink is gyakrabban és szívesebben látogatják mint Pozsonyt, s így a választmány tanácsát mindenféle erdészeti ügyben sokkal könnyeb-

ben használhatnák; annak gyűléseiben alkalmilag részt vehetvén, ismét szorosabban fiződnének az egyesület érdekeihez;

4) a szakértők is többször és számosabban fordulnak meg Pesten mint Pozsonyban;

5) Pest az ország középpontja lévén, a választmányi tagok is könnyebben gyűlhetnek oda az ország minden részeiből, és

6) a magyarok Istenébe vetett hitünkre támaszkodva reméljük, hogy idővel kormányunk is állandóan sokkal közelebb leend Pesthez mint Pozsonyhoz; az egyesület sikeres működése pedig megkívánja, miszerint országunk kormányával az minden időben könnyen érintkezessék. Nekie általános erdőgazdasági ügyekben gyakran kérelmekkel, javaslatokkal kell a kormányhoz járulnia, s annak keze ügyében lennie, ha az viszont erdészeti ügyekben véleményét kérni szükségesnek látná.

Összefoglalva már most az eddig mondotakat, a t. gyülekezetet kérem bátorodom, méltóztassék az alapszabályok némi megváltoztatásának szükségét bevallani, s ez esetben az előadottak nyomán a módosított alapszabályok általam előterjesztendő tervezetét tárgyalni, hogy azok véglegesen megállapítva, a legfelsőbb megerősítés mielőbbi kieszközlése után az egyesület új alapokra fektetett működése életvidorán megindulhasson, és azon erélyes, ügybuzgó és szakavatott hazafi bölcs vezetése mellett, kiben jelenleg elnökünket tisztelhetni van szerencsénk, a hazai intézetek között céljai nagyságához mért, és a hon jobbainak becsülésére méltó helyet foglalhasson. (Éljenezés.)

Elnök ő méltósága a közlött indítványokhoz még hozzá adandónak véli, hogy valamint külországokban s nevezetesen Angolhonban a hasonszervezetű egyesületek alapszabályaiban mindig kifejezve van, hogy „az egyesület semmi nemű politikai kérdések taglalásába nem bocsátkozik” úgy ez az erdészeti egyesület alapszabályaiban is mondassék ki: elfogadtatott.

Ezután Barta Béla szól, s az egylet eddigi irányának s működésének méltányos megítélhetése tekintetéből annak keletkezési és működési történelmét Divald indítványaihoz csatlakozván, következőleg adja elő:

Tisztelt közgyűlés!

Azon szándékkal jöttünk itt Pesten össze, hogy az erdészeti egyletet a haza igényei s az érvényre emelkedni törekvő viszonyok kívánalmaihoz képest átalakítsuk. Helyesen történt tehát, hogy Divald Adolf ur. kinek érdemei a magyar erdészet körül általános elismerést vívtak ki, az erdészeti egylet eddigi irányát s tevékenységét éles taglatat alá vette; mert a létező állapotok ismerete első feltétele a javításnak.

Én nézetét végeredményében osztom. Hiszen azon kevesek közé tartozom, kik a megrovott irány ellen az egyleti téren küzdöttünk, s hogy nem sikertelenül, tanusítja a mai eredmény.

Mindazáltal Divald Adolf ur beszédének kiegészítéséül, s hogy a tisztelt közgyűlésnek alkalmat adjak arra, miszerint midőn az egylet multja fölött itél, ne csak igazságos, hanem méltányos is legyen, szükségesnek találtam erre némely adatokat felhozni.

Ha valamely közintézet multját bíráljuk, szükségképen vissza kell mennünk keletkezésének történetére. Mert ez takarja a forrást, melyből életere fakadt, s mert a forrásának jellegét legalább kezdetben visszatükrözi; s csak is így érthetünk meg némely tüneményeket, mik különben rejtélyesek maradtak volna.

Engedje meg tehát a tisztelt közgyűlés, hogy az egyletnek különben is kevesek által ismert történetét rövid vonásokban vázolhassam.

Mint tudva van, az 1848-ki törvények szabaddá tették a földet, de a köztehervisést minden állampolgár kötelességévé. Az erdőtulajdonos, ki most már minden talpalatnyi földtől adózott, nem lehetett közbős erdei birtoka iránt. Abból is jövedelmet kívánt, s e részben erdészeti személyzetéhez követeléssel állott elő. Az értelme sebb erdészek pedig, az iszonyuan elhanyagolt erdei gazdaszat emelésére irányozták figyelmüket. S midőn látnák, hogy az akkor időtájban Morva-, Csehországokban, Galicziában s Felső-Ausztriában keletkezett erdészegyletek működése folytán, mily hatalmas lendületet vett ama tartományokban az erdészeti ügy, következetesen azon gondolatra jöttek, hogy egy erdészeti egyletnek létrehozása nálunk is üdvös lenne. Szóval, az egylet alapításának eszméje gyökeret vert.

A kivitelnél eltértek a nézetek. Az erdészeti férfiak egy része gróf Königsegg Gusztáv és Smetáczek Ferencz urakkal élükön, a megerősödött cseh erdészeti egylethez kívántak csatlakozni, más részről Greiner, s Rowland urak önálló egylet alakításán működtek. Végre 1851. évi június 30-án Esztergomban a magyar erdészegylet ez első irány képviselőjének hozzájárultával önállólag megalakult. De úgy látszik, a csehekre támaszkodók hatálya meg nem szűnt, mert az 1852. évi szeptember 9–12-ig Pesten a nemzeti muzeumban tartott közgyűlésen a m. erdészeti egyletnek, a birodalmi egylethezi csatlakozása kimondatott.

Ime tisztelt közgyűlés, így alakult a magyar erdészeti egylet.

S hogy most Divald Adolf ur beszédjére visszatérjek, ha az egylet tevékenységét,

irányát méltányosan akarjuk megítélni, számításba kell vennünk az elemeket, melyekből az egylet alakult s a viszonyokat, melyek között működött. Ezek voltak a tényezők, s ezek eredménye a kifejtett tevékenység s a követett irány.

Itt van kezemben az egyleti tagok névsora; egy pillantást kell bele vetni, s meggyőződhetünk róla, hogy az egyleti tagok legnagyobb része a gyakorlati erdészek sorából került ki.

Már most, mint tudva van, a gyakorlati erdészeknek két osztályát lehet nálunk megkülönböztetni. Egy része az állam szolgálatában, a másik a magán birtokosokban van. Mind a két osztályról egyaránt elmondhatni, hogy azok nagyobb része nem a hazának szülöttje; idegen földről hozattak, költöztek hozzánk.

Az állam ugyanis akár a régi kamarai, akár az újabb miniszterialis rendszert tekintjük, az idegeneknek a belföldiek fölött az alkalmazásnál előnyt nyújtott, még pedig azon ürügy alatt, hogy a belföldiek nem bírnak a szükséges szakképzettséggel. Noha más oldalról arról sem gondoskodott kellőleg, hogy a kiképzésre alkalmat nyújtson. Hiszen ismeretes dolgot mondok, hogy p. o. a germanisált selmeczi erdészkademiának 1852. év körül az összes erdészeti tudományokra egyetlen egy tanára volt. (*Most is ugy van. Szerk.*)

A magán erdőtulajdonosoknál levő erdészek szinte idegenek sorából vétettek. Nem akarok senkit sérteni, tárgyilagosan szólok. Főuraink azon időkben az erdészen inkább a vadászt tekintették, és ha esetleg szolgálatukban volt valami kedvelt cseh vagy morva „Pixenspanner”-jük vagy „Leibjäger”-jük, miként e szolgálai hierarchia fokozatai szerint e személyek neveztetnek, uraik az erdészeti magasabb hivatalokra kinevezték őket. Sőt nem példátlan, hogy az istállóból is vétettek az erdészeti személyzet. A „Stallmeister”-ből lett „Waldmeister”, a „Stallbereiter”-ből lett „Waldbereiter”.

Azonban a gyakorlati erdészek e két osztálya abban különbözött egymástól, hogy az állam szolgálatában levők rendszeren több kevesebb szakképzettséggel bírtak, míg a magánosoknál alkalmazottak, – leszámítva a csakugyan található dicséretes kivételeket – ennek hiányában szenvedtek.

S ily elemekkel indult meg az erdészeti egylet.

A mi pedig a viszonyokat illeti, mik között működnie kellett, tudjuk, hogy azon időben a nemzetiség, alkotmányos érzelem, hazafiság; a politikai főbűnök közé soroltattak. Következőleg bármely egyesület csak úgy türetett meg, ha törekvéseiből a fenteb-

bi irányokat elhagyta, vagy azokat némi ildommal takarni tudta.

Tisztelt közgyűlés! azokban, miket eddig felhoztam, úgy hiszem, ki lett mutatva a Divald Adolf ur által kiemelt irány oka: s hogy az egyesület alkatelemeit tekintve, s a viszonyokat, kedvezőbb eredményeket fel sem mutathatott.

Mégis tisztelt közgyűlés! hálátlanok lennénk, ha el nem ismernők, miszerint az erdőszegylet a hazai erdőgazdászat előmozdítására, némely állapotok javítására jótékony befolyást is gyakorlott. De nem is lehetett ez másképp, mert oly férfiak, minők például a világirodalomban ismeretes Wesely, vagy a derék Greiner, Balasits, Rowland, Thieriot, Szajbéli sat., kik az egylet szellemi vezérei valának, az erdőgazdászat ügyének csak hasznos szolgálatot tehettek. A tulajdonképi pangás s tétlenség kora, ezen az általam tisztelettel említett szakférfiak visszavonulásával kezdődik.

Nem volt tehát egészen érdem nélkül az egylet multja, tevékenységéről kiadványai s évenként megtartott közgyűlései is tanuskodnak.

De még többet mondok, még pedig olyat, mi ellen tisztelt barátom Divald ur – hihetőleg tiltakozni fog, azonban mindegy – mégis elmondom. Azt állítom t. i., hogy az erdőszegylet a magyar erdőszeti irodalom megindítására is hatást gyakorolt. Mert az egylet találkozási térül szolgált a hazában létező magyar szakférfiaknak. A szunnyadozó erők érintkezésbe hoztak, utóbb szövetkeztek, hogy az egylet helytelennek tartott irányát megváltoztassák. Ebből surlódás támadt, utóbb szakadás s önálló fellépés. Részemről meg vagyok győződve, hogy ha e körülmény nem létez, a magyar erdőszeti irodalom terén kezdődött működés csak később következendett be. E mozgalom vezetői Divald és Vágner urak valának. És én, ki tudom, hogy e hazánkfiai mennyit kockáztattak, ki ismerem az eszközöket, melyek visszariasztásukra s elnémitásukra használtattak, s ok a haza érdekében áldozatot is hozva kitartók valának: szent kötelességemnek tartom a közgyűlés színe előtt a szent ügy nevében nekik köszönetet mondani. Ha a magyarnak egykor önálló erdőszeti szakirodalma lesz, a történet e két férfit fogja alapítójának nevezni.

Igaza van Divald Adolf barátomnak, hogy az egylet multja a gondolkozó főnek elég adatot nyújt arra, miszerint azokat egy jobb jövő előkészítésénél tanúsággal felhasználhassuk. S ez volt egyik oka, hogy a mult lepleit egy kissé hosszabban szellőztettem. Ha a régi állapot bajainak okát ismerjük, nem lesz nehéz a javítás módját s

eszközeit is kijelelni. Én egész kiterjedésben pártolom Divald Adolf ur indítványát s azon elveket, melyekhez képest az alapszabályok módosítandók.

Mert kétségtelenül áll az: hogy a hazának erdőgazdászati egyletre, mint mely az összes mivelés alatti föld egy negyedénél többnek (28%) a társadalmi téren szellemi képviselője, szüksége van, nem különben kétségtelen az is, hogy az erdőgazdászat tudományos mivelése által, az okszerűbb erdei gazdálkodás terjesztésére hatni kell.

Nézetem szerint is tehát tisztelt közgyűlés, Divald Adolf ur indítványa elfogadandó lenne.

Pártolom Divald urnak azon indítványát is, hogy nagybirtokosaink megkérettessenek, miszerint szakembereiket saját költségükön küldjék az egylet gyűléseire, kik azután a tapasztalatokról jelentést tegyenek, valamint azt is, hogy a választmány azon szakembereinek, kik azt igénybe veszik, uti költségeit a pénztárból fizesse az egylet. E kiadás sokkal gyümölcsözőbb lesz az egyletre, mint péld. azon 300 ft, mely a bécsi kiállításra küldött képviselőknek fizettetett. A magyar erdőszeti irodalom pártolásában én nagy súlyt helyezek, ezt tehát az egyesület főfeladatának tekintem. Az pedig, hogy az egylet székhelye Pest legyen, valóságos életkérdés.

Mindezekhez még egyet említeni bátorodom.

A magyar erdőszegyletnek csak úgy lesz jövője, ha ahoz erdőbirtokosaink a mennyire lehet, mint alapító, vagy legalább mint évdijas tagok csatlakozni fognak, s ez az, a mi engem arra bátorít, hogy elnök ö méltóságát megkérjük, miszerint kegyeskednék a nagyobb erdőbirtokos urakat külön-külön felszólítani, hogy az alapító tagok sorába lépnének be. Nem nagy az áldozat, mely tőlük kívánatik, az alapítvány – lehet nagyobb is – de rendszeren 100 forintból áll, vagy készpénzben lefizetve, vagy 5%-kal kamatozó kötelezvényben biztosítva. Hazánk tehetősb erdőbirtokosai, a hazafiságban magukat a kis Morvaország erdőbirtokosai által megelőztetni nem engedendik, kik nemcsak tagjai saját országuk ilyenmü egyletének, de azon fölül saját adakozásaikból egy erdősz-tanintézetet is fentartanak.

Végre tisztelt közgyűlés, bocsánatot kérek, hogy előadással untattam, de az egyletnek jövője lévén kérdésben, kötelességemnek tartottam azt, mi szíven feküdt, nyíltan, tartózkodás nélkül kimondani.

„A közgyűlés ez indítványokat elvben elfogadja, a kivittel a választmányt bizván meg. Az erdőbirtokosok elnökileg

fognak felszólíttatni, hogy legyenek az egylet alapító tagjai.”

Divald Adolf ur az egyesület eddigi alapszabályainak fent közlött indítványai szellemében azok módosítását tartván szükségesnek, erre vonatkozó javaslatát a közgyűlés elé terjeszti.

Korizmics László ö nagysága azt indítványozza, hogy neveztessek egy bizottmány ki, mely Divald urnak elvben elfogadott indítványait tekintetbe vévén, az alapszabályok általa készített javaslatát tárgyalás alá vegye és a legközelebbi közgyűlésnek bemutassa.

Tisza László ö nagysága e javaslatokat még a mai gyűlésen véleményezi tárgyalás alá veendőknék, ha azok terjedelmessége megengedi.

A közgyűlés abban állapotott meg, hogy az ujon választott igazgató választmány e javaslatokat még e mai napon tárgyalás alá vegye, és az általa elfogadhatóknak ismert alapszabályokat a holnapi közgyűlésnek előterjessze.

Ezzel a gyűlés bezáratot.

Gróf Keglevich Béla m. p. elnök.

Bedő Albert m. p. titkár.

A magyar erdőszeti egylet 1866. decz. 10-én Pesten a gazd. egylet „Köztelkén” tartott közgyűlésének jegyzőkönyve.

Jelenvoltak; Gróf Keglevich Béla elnök, Wagner Károly 2-od alelnök, Lónyai Gábor, Hajós József és Szathmáry Károly tiszteletbeli tagok; Kada Mihály kir. biztos; választmányi tagok: Tisza Lajos, Piller Gedeon, Divald Adolf, Gervay Nándor, Prindl András; egyleti tagok: Balázs Árpád, Csiky Sándor, Gubody Sándor, Berzeviczy Tivadar, Hindy Árpád, Gombossy János, Loósz József, Krug József és egyleti titkár Bedő Albert.

A mult választmányi ülésről és közgyűlésről szerkesztett jegyzőkönyv felolvastván, utóbbi némi módosítással elfogadtatik.

Elnök ö méltósága a tagokat a közlött határozatokra vonatkozható netaláni nézetek nyilvánítására kéri fel:

Piller Gedeon ur az egyesület céljai elérhetése tekintetéből úgy véli, hogy annak feladata sikerrel működni, s hogy ezt csak azon esetben érheti el, ha általános érdeket gerjeszt, miért kívánatosnak tartja, hogy a gyűlések jegyzőkönyvei az országban létező gazdasági egyesületekkel közöltessenek.

Gervay Nándor ur ezen indítványt annál is inkább osztja, mert miként a közgyűlés a választmány által mindjárt előterjesztendő alapszabályok javaslatából értesülhet a régi alapszabályok azon pontja, mely szerint

az egyesület fiókerdészeti egyletek által is működhetett volna céljai elérésére, kiagyatott, s hogy ez most épen a vidéki gazdasági egyletek erdészeti szakosztályaival leendő barátságos közreműködés által érhető el:

A közgyűlés ezen indítványra nézva a f. hó 9-én tartott közgyűlésnek az egyesület pártfogására vonatkozó határozata kapcsolatában az egyesületi jegyzőkönyveknek a gazdasági egyletek részére leendő megküldetését határozza el.

Elnök ő méltósága mint a javaslatba hozott alapszabályok átvizsgálásával megbízott választmány elnöke jelenti, hogy azok pontról pontra átvizsgáltattak s a közgyűlés előtti felolvasásra Divald Adolf urat kéri fel.

A közgyűlés az új alapszabályoknak a választmány által közölt javaslatát szakaszonként és pontonként tárgyalván, egyetértő megállapodás után a következő alapszabályokat fogadta el: *(Ezen alapszabályokat, ha felsőbb helyen megerősítettek, egész terjedelmükben közleni fogjuk. Szerk.)*

Elnök ő méltósága a közgyűlést az egyesületek alapszabályainak megerősítése körül tapasztalt eljárások folytán arra kéri, mikép ez a választmányt ezen esetre hatalmazza fel, hogy a nmélt. magyar kir. Hely-tartótanács által netalán kívánandó módosítások megtétele iránt végérvényesen intézkedhessék, hogy a legközelebbi közgyűlés elé a választmány kész bevégzett munkát terjeszthetvén, annak alapján az egyesület további működése az új alapszabályok értelmében és annak megfelelő irányban minél előbb megindulhasson. A közgyűlés a választmánynak e jogot elnök ő méltósága és Tisza Lajos ur véleményeikkel egyetértőleg ez egy esetre megadja. Valamint Hajós József és Piller Gedeon urak indítványával összhangzólag jegyzőkönyvileg is kimondani határozza, hogy az alapszabályok mielőbbi feljelentését és megerősítésének kieszközlését szükségesnek nyilvánítja.

A jövő évi költségvetés meghatározására jövőn a sor, a közgyűlés az igazgató választmányt bizza meg, hogy azt a megváltozott alapszabályok értelmében megállapítsa.

A közgyűlés Bérczy Károly urnak az ügyvezetés elvállalásáért s ez által egyletünknek tett szives szolgálatáért elismerő köszönetet szavaz.

A titkár felolvassa Zachar József borsodmegyei egyleti tagnak Edelenyből küldött s a községi erdők feletti hatóság felügyeletének elégtelenségéről s mulasztásairól szóló, a közgyűléshez intézett tudósítását.

E beadvány az igazgató választmányhoz áttétetik.

A mai közgyűlés jegyzőkönyvének hitelesítésére elnök ő méltóságán kívül Szathmáry Károly és Divald Adolf urak kéretnek fel.

Ezzel a közgyűlés tárgyait bevégezvén, választmányi ülésé alakult át.

Hitelesítésül: Gróf Keglevich Béla m. p.

Divald Adolf m. p.

Szathmáry Károly m. p.

A magyar erdészegylet 1866-ik évi decz. 10-én tartott választmányi ülésének jegyzőkönyve.

A közgyűlésen részt vett tagok nagyobb részének jelenlétében.

Elnök ő méltósága felhívja a választmányt, hogy határozzon az iránt, mikép a lefolyt közgyűlés jegyzőkönyve a nagymélt. magyar kir. helytartótanácsnak leendő bemutatása végett a gyűlésre kiküldve volt királyi biztosnak kézbesíttessék-e vagy pedig a nmélt. magy. kir. helytartótanács adassék be, s hogy az alapszabályok leendő megerősítésének kieszközlését miképen véli leghamarább elérhetőnek?

A választmány elhatározza, hogy a közgyűlés jegyzőkönyve a királyi biztosnak is kézbesíttessék, hogy a tartott tárgyalásokról kiküldői előtt annál bővebb jelentést tessen, de egyszersmind és egyidejűleg a nagymélt. magy. kir. helytartótanácsához is terjesztessék fel, kérve az egyesület nevében az abban foglalt alapszabályok változatlan megerősítését. Valamint elnök ő méltósága is megkéretik, hogy méltóztatásuk befolyásával oda hatni, mikép irt alapszabályaink a nyert megerősítés után mielebb beküldessenek, hogy így egyletünk remélt szebb jövője annál hamarabb elérhetővé váljék.

Miután a közgyűlés által elfogadott alapszabályok értelmében az egyesület székhelye Pozsonyból Pestre tétetik át, ennélfogva elhatározzatik a Pozsonyban bérelt egyleti helyiségnek Sz. György-napkor leendő felmondása, az e részben szükséges nyilatkozat megtétele a titkárra bízván.

Szathmáry Károly az egyesület leendő alapító tagjai számára, kik alapítványi tőkéjüket nem készpénzben szándékoznak befizetni, az általa következőleg szerkesztett alapítványi kötelezvényt hozza javaslatba:

„Alapítványi kötelezvény,

melynek erejénél fogva alólirt, mint az országos erdészeti egyesületnek ezenel önkényt nyilvánított alapító tagja kötelezem magamat az egylet alaptőkéjéhez ..... frt. alapítvánnyal magam és örököseim nevében járulni oly formán, hogy mindaddig, mig ezen alapösszeget

önként befizetném, annak 5% kamatját minden évben január hó 1-ső napjára, az egylet pénztárába mulhatatlanul beszállgatni tartozom. Az alapítványi tőke befizetését az erdészeti egyesület csak azon esetben kívánhatja alólírottól vagy örökösöimtől, ha részükről a kamatok pontos fizetése elmulasztatnék. Egyébiránt ugy a kamatok, mint a tőketartozás iránt alávetem magamat és velem együtt kötelezett örököseimet, a legrövidebb sommás szóbeli eljárásnak és az egyesület által szabadon választandó bármely bíróságnak. Minek nagyobb hitelül jelen kötelezvényt két tanu jelenlétében sajátkezűleg aláírom.

Kelt .....

A választmány a kiállítandó kötelezvények irt szöveg szerinti kiállítását elfogadja, megbízván a titkárt, hogy gondoskodjék annak 500 példányban leendő kinyomatásáról s azt az egyesületi iratok közt található magyarországi erdőbirtokosok névsorával együttesen elnök ő méltóságának átszolgáltassa, ki a választmány felkérése folytán az egylet pártolására felszólító levelek szétküldését magára vállalni sziveskedett.

Gervay Nándor ur előadja, hogy a f. év január 1-től június 30-ig terjedő pénztári számadások kimutatását az egyesület akkori h. titkára Mack Ede ur a vizsgáló bizottmánynak csupán egy előjegyzék alakjában és azt is oly hiányosan és rendetlenül kézbesítette, hogy az kénytelen volt visszautasítani és rendesen szerkesztett okmányokkal ellátott pénztári számadás megtételét kívánni, s miután említett bizottmány kinevezése megszűnt, egy új bizottság kinevezését indítványozza:

A választmány az érintett számadások és azok igazolványainak szoros megvizsgálását jelölvén meg, Gervay és Barta urakat a titkárral együtt annak végrehajtásával bizza meg.

Végül Zachar József egyleti tagnak a közgyűlés által a választmányhoz további intézkedés megtétele végett áttett s a községi erdők pusztítását tárgyzó tudósítására nézve a tárgy fontosságánál fogva elhatározzatik, hogy az a nmélt. magy. kir. helytartótanácsához felterjesztetvén, az egylet a közölt tudósítás valóságának megvizsgálata iránt intézzen kérést valamint azért is, hogy ha annak igazsága bizonyulna, a visszaélések megszüntetését elrendelni méltóztatnék.

Jelen jegyzőkönyv hitelesítésével elnök ő méltóságán kívül Szathmáry Károly és Divald Adolf urak bizatnak meg.

Hitelesítésül: Gróf Keglevich Béla

Divald Adolf

Szathmáry Károly

A STIHL alapításának 75. évfordulóját ünnepli

Az ANDREAS STIHL AG & Co., a STIHL-csoport anyavállalata, mely a németországi Waiblingenben található, 2001. június 22-én ünnepelte alapításának 75. évfordulóját.

Ma már világszerte működő STIHL-csoport csírasejje egy kétfős üzem volt, amit Andreas Stihl alapított egy kis stuttgarti műhelyben, 1926-ban. Ma már Németországban, Brazíliában, az Amerikai Egyesült Államokban, Svájcban, Kínában és Ausztriában lévő gyártóüzemekkel, valamint kiegészítő forgalmazó társaságokkal működik a világ 24 országában. A 2000. üzleti évben a STIHL-csoport forgalma 2,76 milliárd német márka volt, ennek 86%-át külföldön érte el.

Az anyavállalat 1,2 milliárd német márkát forgalmazott. Jelenleg világszerte 6800 munkatársat foglalkoztat. Kutatással és fejlesztéssel sikerült a STIHL-nek az ágazatban olyan technikai csúcshelyzetet elérni, hogy korszerű, versenydöntő minőségű termékeket vigyen a piacra. A szervízt nyújtó szakkereskedelmen keresztül történő értékesítés a műszakilag kiváló minőségű termékek számára mindig kitűnő ügyfélszolgálatot biztosít.

A vállalat négy évtizeddel ezelőtt, tehát 1960-ban – az évre vetítve – 25 000 motoros egységet (motoros fűrészeket és motoros készülékeket) adott el, 1970-ben már 310 000 db-ot, 1980-ban pedig meghaladták a milliós határt, és a 2000. mil-

lenniumi évben már messze 3 millió fölé emelkedtek. A jelentős forgalomnövekedés magas követelményeket támasztott a termeléssel és az értékesítéssel foglalkozókkal szemben.

10 éves az Andreas Stihl Kereskedelmi Kft.

1991. szeptember 6-án alapította az Andreas Stihl AG & Co. az Andreas Stihl Kereskedelmi Kft-t, magyarországi leányvállalatát.

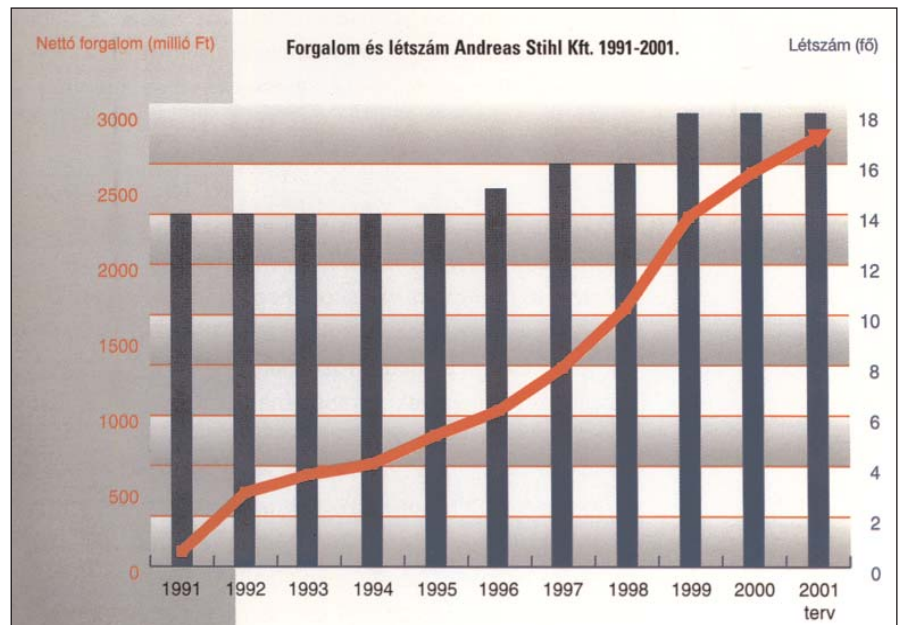
Ma már 232 Stihl márkakereskedő és 142 márkaszerviz biztosítja felhasználóinak a minőségi kereskedelmi és szervizellátást, amelyek garantált, teljes körű alkatrészellátással párosulnak.

A 14 munkatárral alapított Andreas Stihl Kft. 1991. évi 102 millió Ft-os forgalma 2000. évben 2206 millió Ft-ra nőtt, amelyet 18 munkatárs valósított meg.

Az 1991. évben eladott 3620 Stihl mezőgazdasági, erdészeti és kerti gépek darabszáma 28 650-re emelkedett a 2000. évben.

A Stihl cég 2001. évben 1200 millió Ft-os, zöldmezős beruházás keretében raktár- és irodakomplexumot épít.

VI. Erdőpedagógiai Szeminárium 2001.

Ez év április 24-27. között az ÉSZAK-ERDŐ Rt. (Miskolc) adott otthont – az OEE Erdészeti Erdei Iskola Szakosztálynal közös szervezésben bonyolított – VI. Erdőpedagógiai Szemináriumnak.

A szeminárium ez alkalommal is Roland Migende erdőtanácsos, az észak-rajna-vesztfáliai Deutsche Waldjugend igazgatója felkérésre, az általa összegyűjtött pénzügyi támogatással jött létre.

A szeminárium mottója ezúttal: „Az erdei tanulmányi kirándulás mint az ifjúság természet- és erdőszeretetre való nevelésének egyik módja és eszköze.”

Helyszíne: a Répáshutai Erdészeti Igazgatóság természeti értékekben gazdag, gyönyörű védett erdei voltak.

A szemináriumon résztvevő érdeklődők többsége erdész volt, de pedagógusok is szép számmal képviseltették magukat.

Az előkészületek során kijelöltük a kirándulás útvonalát, az előre megadott

szempontok szerint. Az 5,2 km hosszú szakaszon 11 állomást alakítottunk ki. A 8-13 éves korú gyerekeknek – minden állomáson, az állomás környezetére jellemző – előre kidolgozott írásos kérdésekre kellett válaszolniuk. Az állomáso-

kon kiemelt szerepet kapott az erdők élővilágának közvetlen tapasztalatok útján való megismerése.

Két miskolci általános iskola; a „Nebuló” és a „Fazekas úti” Általános Iskola tanulói vettek részt a programon. Minden gyerekcsoporthoz 1-3 fő szemináriumi résztvevőt osztottunk be. Az útvonal teljesítése után, a gyerekekkel tartott megbeszélésen visszajelzést kaptunk arról, hogy a kérdések mennyire voltak figyelemfelkeltőek, gondolkodtatóak. Újdonság volt, hogy a kapott feladatok ellenére sem volt verseny jellegű a túra.

Azt tapasztaltuk, hogy az ismeretek újszerű rendszerezése, logikus gondolkodást igénylő, problémamegközelítése, örömet okozott a gyerekeknek. Lelkesítette őket, hogy elsősorban a kreativitásukra volt szükség, nem támaszkodhattak kizárólag lexikális ismereteikre.

A kirándulás – oktatási célja ellenére – felszabadult, jó hangulatú volt. Sikerét, „népszerűségét” fokozta a díjak helyett való ajándékozás, melyből valamennyi tanuló részesült.

Migende úr munkáját, így a szeminárium sikerét, felesége Heidrun asszony kedvessége, igyekezete nagyban segítette.

A Migende házaspár munkája, a résztvevők lelkesedése és aktivitása, a házigazdák önzetlen közreműködése, a gyönyörű természeti környezet és a programot lezáró színvonalas fogadás keretében történt kiértékelés, együtt biztosították a szeminárium sikerét, ezáltal az OEE, és az Erdészeti Erdei Iskola Szakosztály programjának eredményességét.

Kép és szöveg: **Rusz Béla**
osztályvezető
Steiner Józsefné
ifj. nev. előadó

Szakmai nap és 60 erdész Kaszóban

A képen Molnár László ker. vez. erdész (balról) és Bacsí András erdőmérnök-gyakornok látható

A hasonló körülmények között gazdálkodó és gondokkal küzdő szomszédok (SEFAG Rt. Iharosi és Nagyatádi Erdészetei) meghívásával szerették volna elérni a házigazdák, hogy az eddig is meglévő ismeretekből szorosabb, egymás törekvéseit, hibáit, erőnyeit jobban ismerő kapcsolat alakulna ki.

Tamás János, a nemrégben kinevezett vezérigazgató köszöntötte az egybegyűlteket. Kiemelte, hogy a kb. 18 000 hektáron gazdálkodó erdőgazdaságnál jelenleg adottak azok a körülmények, amelyek mellett munkájuk eredményesen és színvonalasan végezhető. Máté Zoltán erdőművelési osztályvezető elmondta: szeretnék bemutatni – elsősorban az erdőfelújításokban – törekvéseiket, égető gondjaikat, melyekről véleményt és megoldási javaslatot vár.

A porfelleg leplébe burkolt autókarávánból előbukkanó emberek szeme előtt először egy igazi unikum bontakozott ki: „természeteszerű erdőfelújítás, homoki bükkös átmentése az utókornak mesterséges alátelepítéssel” – idézem a kiadott segédletből. A múlt klimatikus viszonyait idéző (és a talajtípus kiváló minőségét jelző) évszázados bükkök alatt természetes és mesterséges bükkújulat virított a felújulást (valamennyire) biztosító mennyiségben. Sík vidéken, ilyen alacsony tengerszint feletti magasságon a bükk már nem fog elegendően, zárt állományt alkotni. Nem is célja ez a gazdálkodónak, viszont a tervezett kb. 50%-os bükk-elegyarány elérése is nagy küzdelmet igényel. Gombabetegségek, aszály, pocokkárosítás, a burjánzó szedertenger és a gyer-

tyánsarjak is sanyargatják a meglévő bükkcsemetéket. Ezek megfékezése több gondoskodással és jelentős költséggel valószínűsíthető csak meg. Dicsérendő, hogy a gazdálkodó mindezt vállalja.

Ezután a dél-somogyi régióra különösen jellemző mozaikos termőhelyhez alkalmazott különféle erdőfelújítási technológiákat mutattak be. (KST – csemete, makk; CS – csemete, makk; EF – csemete; különböző gyomirtási eljárások – teljes területen, sorcsíkban, csemete különböző élettani szakaszaiban; kerítésben, kerítés nélkül...) A kaszóiak számára a leküzdendő akadályok között a leglényegesebb a cserebogár kártételének megfékezése. A bemutatott erdősítesek mindegyike valamilyen talajfertőtlenítési technológia után keletkezett, vagy – többéves esetében – menet közben kell(ett) megoldani a kártevő elleni védekezést. Vagyis szinte nincs olyan – nem égeres – csemetés, fiatalos, amelyben ne kellene valamilyen vegyszert a talajba juttatni. Sőt! Szenta község-

határban egy 70 éves tölgyest „gyérített” meg a pajor. Egy szemmel láthatóan haladókó faegyedet gyökerestül kiástak, hogy megnézzék, nem a pajor miatt gyengült-e le. Hajszálygyökér véletlenül sem volt rajta, sőt a vastagabb gyökereken jól látható rágásnyomokat lehetett fölfedezni. Ezzel a 70 éves tölgyessel szemben volt egy 13 éves felújításuk, amit már annak idején is talajfertőtlenítés után kezdtek, azóta pedig újból visszaköltözött a pajor, többször kellett injektálni. Jelenleg igen ligetes képet mutat és már derékig ér! Szerencsére az erdeifenyő természetes úton kezd megkapaszkodni benne...

Az ilyen nagymérvű kár ellen szinte kilátástalan a küzdelem. A kaszóai kollégák az elmúlt 10 évben évente 500–1000 ha légi cserebogárirtást és 50–100 ha talajfertőtlenítést végeztek. Ez évente 10–12 millió Ft-ba kerül. Nagy gondot okoz, hogy a környező gazdálkodók nem védekeznek, illetve az, hogy a Kaszóai Erdőgazdaság területén találkozunk mindhárom májusi cserebogártörzs és az erdei cserebogártörzsek elterjedési területe. Ez azt jelenti, hogy minden évben van rajzás, illetve azt, hogy az állományok szegélyén – a májusi – és az állományok belsejében – itt pedig az erdei – is rajzik a bogár. Az évtizedes kitarító sziszifuszi munka elvégzésének eredményeképpen a pajorsűrűség a károsított területeken 10 db/m²-ről 5 db/m² alá, a felújítási kötelezettség alá vont terület pedig 300 ha-ral csökkent.

A sok rossz után bemutatott az 5 évvel ezelőtti nagy makktermésre alapozott KST természetes felújításukat, amelyre méltán lehetnek büszkék vendéglátóink.

Jövőre a Nagyatádi Erdészetenél folytatódik a térségi problémák megvitatása, értékelése.

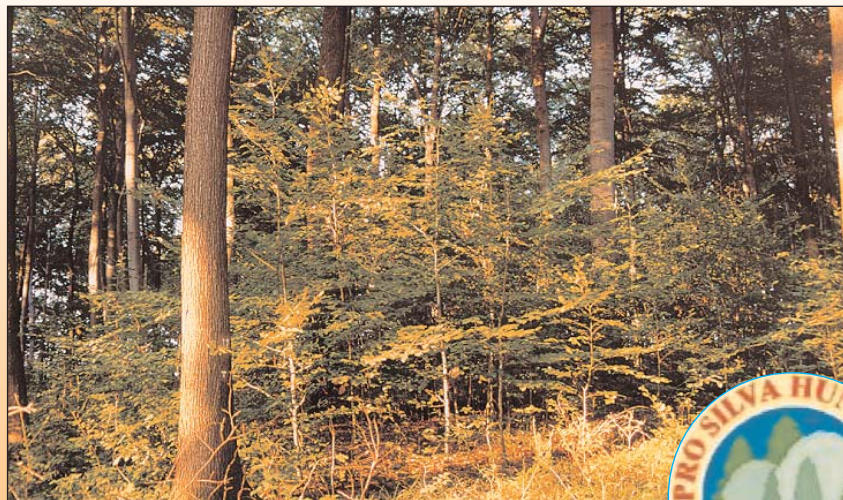
Kép és szöveg:

Maczinkó László, Baksa Gábor

A kiskunlacházi repülőtér régi, orosz katonai „öröklakásainál” fotóztam le ezt a „természetes felújítást” a fák „győzelméről” az orosz hadsereg felett
Dr. Czerny Károly

Tájidegen fajok alkalmazásának kérdése

Tájidegen fajok által okozott biológiai vonatkozású problémák

Hazai erdeinkben – a múlt században kezdődő, s a két világháborút követő időszakokban végzett nagyarányú erdőtelepítéseknek köszönhetően – a különböző tájidegen fajok jelentős területet foglalnak el. Konkrét területi adatokként, illetve területi arányokként a táblázat adatsorai mérvadóak (azzal a kiegészítéssel, hogy az erdőifenyő-állományok egy része őshonosnak tekinthető, az egyéb kemény- és egyéb lágylomb-kategória tájidegen fajtái viszont tételesen itt nem szerepelnek).

A tájidegen fajok hazai térfoglalása (FM ERSZ adatsor, 1990. január 1.)

Fajok	Terület (ha)	Terület- arány (%)
Vöröstölgy	11 529	0,7
Akác	290 988	18,8
Amerikai kőris	5 824	0,4
Zöld juhar	1 603	0,1
Turkesztáni szil	17	+
Fekete dió	3 403	0,2
Nemes nyárok	111 011	7,1
Erdeifenyő	148 281	9,6
Feketefenyő	65 980	4,3
Simafenyő	635	+
Lucfenyő	23 502	1,5
Vörösfenyő	2 811	0,2
Duglászfenyő	352	+
Egyéb fenyők	1 746	0,1
Összesen	667 682	43,0

A tájidegen fajok termesztésbe vonása nagyjából gazdasági megfontolásból történt (nemes nyárok, fenyőfélék, akác, vöröstölgy stb.), kisebb részben azonban kopárfásítási (pl. feketefenyő), víz- és műtárgyvédelmi (pl. amerikai kőris, zöldjuhar) és egyéb védelmi okokból került sor alkalmazásukra. A tájidegen fajokkal végzett korábbi erdőszítések idején azonban kevésbé kaptak még hangsúlyt a biológiai, biodiverzitás-megőrzési szempontok, az ilyen vonatkozású problémákkal – jobbra a biológusok és „természetvédők” nyomására – csak napjainkban kezd szembeézni és megküzdeni az erdőszakma.

A következőkben megkíséreljük röviden és tömören áttekinteni a tájidegen fajok által okozott biológiai vonatkozású problémákat úgy, hogy a „termőhelyidegenség” témakörével nem foglalkozunk, érintjük viszont az ültetvényes fatermesztés néhány kérdését.

1. Területfoglalás az őshonos fajok rovására

– Mint már utaltunk rá, a tájidegen fajok az ország erdőterületének több, mint 40%-át teszik ki, de ha az állományszerű előfordulásokat nézzük, ezen fajok ennél jóval nagyobb területen fordulnak elő. Területfoglalásuk részben gyepek és szántók erdőszítésével (pl. alföldi akácosok és fenyvesek), részben véghasználatra került természet-szerű erdők átalakításával jött létre. Utóbbi folyamat egyértelműen az őshonos fajok rovására történt, s különösen szembeéz az például a magas ár-

téren, ahol a nemes nyárasok nagy kiterjedésű állományait jórészt az egykori keményfás ligeterdők helyén hozták létre.

2. Az erdei életközösségek belső rendjének (fiziognómiai és faji struktúrájának, dinamikájának, táplálékbázisának stb.) átalakítása

– A tájidegen fajok egy része – sajátos ökológiai, szaporodásbiológiai, kompetíciós stb. tulajdonságai miatt – hajlamos a természet-szerű életközösségek többé-kevésbé stabilnak tekinthető belső rendjének átalakítására. A korábbi berendezkedés „rombolása”, átstrukturálása részben ideiglenes (értsd: néhány évtizedes időtávlatra szól), de gyakran jelentkeznek ennél hosszabb időtávlatban érezhető változások is. A problémákról, hatásmechanizmusokról – fajokhoz köthető példákon keresztül – vázlatosan az alábbiakban szövelünk:

a) A termőhely átalakítása

– Az akác gyökerén élő nitrogénköltő baktériumok (*Rhizobium*-fajok) a talaj nitrogéntartalmát erőteljesen megnövelik. Termőhelyeit az akác ugyanakkor erősen kiéli, „kizsigereli”, ami – a többszöri sarjzattatás mellett – számottevő oka lehet az akácosok leromlásának.

– Fenyőfajaink – leszámítva a lágylomb, könnyen bomló tűlevelű duglászfenyőt és vörösfenyőt – nehezen bomló tűlevelű avart vetnek. Az erősen felvastagodó, összefilcesedő tűvar a talaj humuszformájának megváltozását vonja maga után. A lombos erdők alatt „szokásos” mull humusz helyett nyers humusz, illetve módor alakul ki.

b) Az erdei életközösségek fajkészletének megváltoztatása

– Az akácállományok nitrogénben gazdag termőhelyein nitrogénkedvelő (nitrofitá) lágý- és fásszáruak – pl. nagy csalán (*Urtica dioica*), vérehulló fecskefű (*Chelidonium majus*), nehézsagú gólyaorr (*Geranium robertianum*), fekete bodza (*Sambucus nigra*) – válnak tömegessé, s ugyanakkor fokozatosan (gyakorlatilag egyetlen vágásforduló alatt) visszaszorulnak, eltűnnek az eredeti erdő lágý szárú növényei.

– Az elegyetlen lucfenyvesek erősen zárt lombkoronaszintje nem biztosít elegendő fényt az eredeti erdő növényeinek túléléséhez, legfeljebb az árnytűró erdei fajok – pl. madársóska (*Oxalis acetosella*), árnyékvirág (*Majanthemum bifolium*), páfrányfélék – egy-egy példánya tengődik a gypszintben.

– Telepített fenyveseink (lucosok, erdeifenyvesek) – különösen ha elegyetlen állományokról van szó – gypszintjében a megváltozott humuszformák és a talajfelszín pH-viszonyai miatt visszaszorulnak az általános és üde lomberdei fajok, s dominánsak lesznek a savanyú termőhelyeken élő (ún. acidofrekvens) növények – pl. fehér perjeszittyó (*Luzula luzuloides*).

– Bizonyos tájidegen fajok földre kerülő lombja – allelopatikus hatások révén gátolja más taxonhoz tartozó növénygyedek csírázását, fejlődését. A fekete dió levelében megtalálható juglon – mint allelopatikus vegyület – jelentős szerepet játszik például abban, hogy feketediós állományainkban viszonylagos fajszegegyességgel találkozhatunk.

– A tájidegen fajok által „eltartott” fogyasztó szervezetek (pl. fitofág rovarok) száma jóval alacsonyabb, mint az őshonos fajoknál. A tápnövény hiányából eredő fajszegegyesség legélesebben a tápnövény-specialista rovaroknál mutatkozik meg, de alapvetően érinti a polifág fajokat is. A vörös tölgy például kizárólag polifág fajokból álló rovarregyüttest (mintegy 50 faj) tart el, a hazai tölgyekre specializálódott specialisták elkerülnek.

c) Az erdei életközösségek dinamikájának és szerkezetének átalakulása

Komoly veszélyforrásként könyvelhető el, hogy bizonyos tájidegen fajok sajátos kompetíciós tulajdonságaik miatt sok esetben megváltoztatják a természetes erdei életközösségek dinamikáját. A vegetatív úton való erőteljes,

agresszív terjeszkedőképesség, sarjadzás (pl. akác, bálványfa), s az intenzív és rendszeres magtermés – legyen szó repítőkészülékkel ellátott magról (pl. amerikai kőrís, zöld juhar, bálványfa) vagy madarak által fogyasztott és/vagy terjesztett termésről (kései meggy, vörös tölgy) történő szétterjedés – mind olyan hatás, melyre egy kárpát-medencei erdei életközösség nincs – és nem is lehet – felkészülve. Az eredmény: az életközösségek agresszív niche-újraterjesztése, a „szokásos” vegetációdinamikai jelenségek (felújulás, differenciálódás stb.) erőteljes módosulása, a szukcessziós mechanizmusok változása, az állományok belső szerkezetének (pl. szintezettség, aljnövényzet stb.) átalakulása.

3. Őshonos fásszáruak által nem kolonizált termőhelyek benépesítése

– Az edafikus okokra visszavezethető erdő-, illetve fahatáron túl őshonos fajok állományszerűen, illetve szórványosan már nem fordulnak elő. Az itt kialakult – természetvédelmi szempontból rendszerint értékes – nyílt életközösségek (sziklagyepek, lejtősztyepek, mocsárrétek stb.) megőrzését erősen kétségessé teszik az ezen élőhelyeken is megtelepedő, invazív tájidegen fajok. Példaként a lejtősztyepeinket és sziklagyepeinket előzőnlő bálványfa (Szársomlyó, Aggteleki karszt), illetve az ugyanezen élőhelyeken szubsponán terjedő fekete-fenyő (Bükk, Balaton-felvidék) említhető.

4. Őshonos fajok génkészletének veszélyeztetése

– Markáns hazai példaként a fekete nyár (*Populus nigra*) esete említhető, mely faj könnyen hibridizálódik az Aigeros és a Tacahamaca szekció betelepített fajaival, továbbá a nemes nyárak (*P. x euramericana*) különböző klónjaival. Az eredmény: a hazai fekete nyár-populációk génkészletének feloldódása, génerózió. A nemes nyárak széles körű elterjedése – az erős introgressziós hatások – miatt a folyamat mára már oda vezetett, hogy az őshonos fekete nyár hosszú távú megőrzésére szinte csak ex situ körülmények között van remény. Eredeti termőhelyein (in situ) a faj fenntartása legfeljebb vegetatív úton (dugványról) vagy ellenőrzött genetikai bázisú (illetve mesterséges keresztezésből származó) szaporítóanyagból repatriált populációk formájában lehetséges.

Tájidegen fajok alkalmazásakor követendő irányelvek

Az előzőekben felvetett problémák miatt nyilvánvaló, hogy – a természetközeli erdőgazdálkodás jegyében gondolkodva – a jövőben meg kell fogalmazni a tájidegen fajok ültetésének/telepítésének biológiai szempontokat (is) figyelembe vevő irányelveit. Nyilván itt nem arról van szó, hogy erdeinkből valamennyi tájidegen fajt és mindenbonnan száműznünk kellene, az viszont tény, hogy az alkalmazási szabályokat szigorítani szükséges. A törvényi szabályozás idevágó részeit, illetve a követésre javasolt irányelveket a következőkben foglaljuk össze:

1. A természet védelméről szóló 1996. évi LIII. törvény védett természeti területek vonatkozásában kategorikusan tiltja a tájidegen fajok alkalmazását [33. § (3) bek.]; „erdőfelújítást a termőhelynek megfelelő őshonos fajokkal” lehet végezni, illetve „védett természeti területen erdőtelepítés kizárólag őshonos fajokkal” lehetséges. E rendelkezésnek megfelelően védett természeti területeken tájidegen fajok alkalmazni a természetvédelmi törvény hatálya alá lépése óta tilos, a meglévő állományokat pedig részben a tájidegen fajok rovására végzett nevelővágásokkal, részben a véghasználat utáni fajcserével kell ismét természeteszerű erdővé alakítani [33. § (7) bek.].

2. Természetvédelmi oltalom alatt álló erdőben a tájidegen fajok alkalmazására vonatkozóan az erdőről és az erdő védelméről szóló 1996. évi LIV. törvény ad irányutatást [35. § (2) bek.]: „Ahol a termőhelyi viszonyok lehetővé teszik, a telepítési-kivitelezési terv készítésénél őshonos fajok alkalmazásával előnyben kell részesíteni a természetközeli erdőátársulások létrehozását”, illetve [41. § (3) bek.] „ahol a termőhelynek megfelelő őshonos fajok magról történő természetes felújításának feltételei adottak, azt kell alkalmazni.” Ezek a kitételek nem zárják ki a tájidegen fajok alkalmazását, azonban hangsúlyozzák, hogy amennyiben a termőhely arra alkalmas (márpedig az esetek döntő többségében – legalábbis domb- és hegyvidéki viszonylatban – alkalmas), akkor az őshonos fajok alkalmazását kell előnyben részesíteni.

3. Amennyiben mégis tájidegen fajok alkalmazására kerül sor, fontos szempont, hogy az erdei életközösséget, erdeink biológiai értékeit az al-

kalmazott fajok ne veszélyeztethesék. Fontos hangsúlyozni, *hogy erdeink biológiai értékeinek megőrzéséhez – nyilvánvalóan – nem szükséges tájidegen fajok alkalmazása, ugyanakkor az is elmondható, hogy bizonyos fajok, bizonyos esetekben számottevően nem veszélyeztetik az erdei életközösségeket, ezért jelenlétük – meghatározott kritériumok teljesülése esetén – biológiai szempontból is elfogadható.* Ez utóbbi kitétel biztosításához a tájidegen fajok alkalmazása előtt alapvetően négy – egymással meglehetősen összefüggő – szempontot kell mérlegelni:

a) *Milyen fajokot alkalmazunk/alkalmazhatunk?*

– A már országhatáron belül lévő, illetve az esetleges újabb tájidegen fajok közül csak azokat vonjuk a továbbiakban (is) erdészeti hasznosítás alá, melyeket az erdősítést követően is képes kontrollálni az erdőgazda. Nem vagy csak bizonyos megkötésekkel [lásd a b) pontban] fogadható el olyan fajok alkalmazása, melyek generatív és/vagy vegetatív szaporodási, illetve terjeszkedési sajátosságaiaknál fogva hajlamosak „kicsúszni a kezünk közül”, illetve ugyanezen tulajdonságaik miatt – prognosztizálhatóan – hajlamosak a természetközeli állapotú erdei életközösségek belső struktúrájának, funkcionális rendjének szétrombolására. Biológiai szempontból a fentiek szerint erősen kifogásolható pl. a kései meggy, zöld juhar, amerikai kőris, bálványfa stb. jelenléte, alkalmazása, de ugyanezen szempontból a fenyőfélék (a sarjzás hiánya, illetve a kontrollálható volumenű magról való terjedés miatt) könnyen kézben tartható fajoknak mondhatók.

– Egy másik oldalról megközelítve a feltett kérdést: csak olyan tájidegen fajokot kultiváljunk, melyek valós – piaci vagy egyéb – igényeket elégítenek ki és semmilyen más, őshonos fajjal nem helyettesíthetők. Megemlítendő, hogy ezen kitétel alapján megkérdőjelezhető számos tájidegen fajunk (pl. vöröstölgy, amerikai kőris) hazai jelenlétének létjogosultsága.

b) *Hol alkalmazzuk/alkalmazhatjuk a kiválasztott fajokot?*

– A tájidegen fajok alkalmazását távlatilag elsősorban az ültetvényes fa-termesztés keretei közé kellene szorítani. A zömmel hajdani szántókon létesítendő ültetvényeken a tájidegen fajok jelenlétéből fakadó káros – biológiai vonatkozású – jelenségek minimalizálódni látnak.

– Erdősítésre kerülő kedvezőtlen, sík vidéki termőhelyeken – ahol az őshonos fajok jelenlegi gazdasági szabályzókkal melletti eredményes alkalmazása a termőhelyi átalakulások miatt esetenként sajnos nem reális célkitűzés – alkalmazhatunk tájidegen fajokot.

– Domb- és hegyvidéki erdőterületeinken viszonylag csekélyebb mértékű termőhelyváltozások történtek, így tájidegen fajok alkalmazására a kedvezőtlen termőhelyi viszonyok ritkán szolgáltatnak indokot. A nem erdő termőhelyek tájidegen fajokkal (pl. feketefenyő) való hasznosítása teljesen indokolatlan és biológiai szempontból feltétlenül káros tevékenység!!!

– Természetszerű erdeinkben a magról vagy sarjrról intenzíven terjeszkedő fajoknak – mint azt az a) pontban is írtuk – nem lenne szabad helyet kapniuk; ide csak kontrollálható, „kézben tartható” tájidegen fajokot (pl. fenyőfélék) lenne szabad bevinni. Ugyanez a szabály ajánlható a tájidegen fajok alkalmazásának térbeli vonatkozásaira is: *természetszerű állományok közvetlen szomszédságába vegetatív vagy generatív úton invázióra hajlamos tájidegen fajokot (pl. akácot) ne ültessünk!!!*

c) *Milyen hálózatban, milyen elegyaránnyal alkalmazzuk/alkalmazhatjuk a kiválasztott fajokot?*

– Törekedjünk a tájidegen fajok őshonos fajokkal való elegyítésére; elegyetlenül lehetőleg csak az ültetvények tábláin alkalmazunk tájidegen fajokot. Sík vidéken ez nagyobb összefüggő állományokat is jelenthet (pl. nemes nyárasok, fenyvesek), domb- és hegyvidéki területeinken azonban legfeljebb kisebb kiterjedésű (néhány ha-os) elegyetlen állományok létesítése (pl. rontott erdők helyére ültetett lucfenyves foltok) fogadható el.

– A nemcsak ültetvényszerűen kezelhető, hanem elegyíthető és „kézben tartható” tájidegen fajok egyedeit – az adott faj(ok) ökológiai, növekedési stb. igényei szerint – szórt vagy csoportos elegyben javasolt ültetni, nevelni. Ha az adott faj törzsnevelése szempontjából árnyaló alsó szintet igényel, akkor azt igyekezzünk őshonos fajokból kialakítani.

– Természetszerű erdeinkben a bevitt tájidegen fajok elegyaránya ne haladja meg a 20–25%-ot (pl. vörösfenyves „fátyolszintes” bükkös, lucfenyőelegyes égerliget stb. esetében), így biztosíthatók az őshonos fajokhoz kötődő élővilág tagjainak életfeltételei (is).

d) *Milyen területi aránnyal fordulhatnak elő a tájidegen fajok táji szinten?*

A feltett kérdésre konkrét választ, konkrét értékeket adni meglehetősen nehéz. Nyilván figyelembe kell venni az adott térség termőhelyi feltételeit, állományviszonyait (pl. rontott erdők aránya) stb. Általános kritérium, hogy a tájidegen fajok térfoglalása csak olyan mértékű lehet, hogy az erdőterületeken napjainkig fennmaradt biológiai értékek, információk (életközösségek, fajok, génkészletek stb.) további fennmaradását ne veszélyeztethessék. Domb- és hegyvidékeinken – ahol a termőhelyi feltételek a fatenyészet számára zömmel kedvezőnek mondhatók – a természet-szerű erdők még meglévő tömbjeiben az elfogadható arány nyilván alacsonyabb, 5–10%. Sík vidékeinken és egyes dombvidékeken a felhagyott, erodálódott legelőkre és alacsony termőképességű szántókra telepített (s a jövőben telepítendő) erdők esetében ez az érték nyilván magasabb lehet, de ezekben a térségekben is fontos kritérium (lenne), hogy az alkalmas termőhelyeken a jövőben őshonos fajokot alkalmazunk.

Szomorad Ferenc

**Erdészeti nemesítő munka-
körbe sárvári székhellyel
fiatal erdőmérnök munka-
társat keresünk.
Érdeklődni: 06/30/227-3325**

**31 éves erdő- és vadgazdál-
kodási technikus több, mint
10 éves gyakorlattal munkát
keres az ország bármely
területén.
Minden megoldás érdekel.
Telefon: 06/20/9937-908**

**Hirdessen
az
Erdészeti
Lapokban!**

Tájékoztató a Szeniorok Tanácsa gödöllői arborétumi bejárásáról

A Szeniorok Tanácsa (SzT) 25 fős tagsgából 18 fő 2001. június 13-án elfogadta dr. Fűbrer Ernő ERTI főigazgató meghívását – bejárta a Gödöllői Arborétumot. Fűbrer Ernő az üdvözlő szavak után rövid ismertetőt adott az ERTI-ben folyó munkákról és a kutatás anyagi feltételeiről. Az utóbbi időben jelentősen javult a kutatók fizetése. A minősítettek az egyetemiekkel azonos díjazást kapnak. Programra tűzték a kutatási segéderők jövedelmének javítását is. Az ERTI éves pénzforgalma eléri az egymilliárd forintot. Ennek 70%-át szerződéses kutatással és pályázatok elnyerésével az Intézetnek kell előteremtenie. Sajnálatos tény az, hogy az erdészeti ágazati megrendelésekből kapják a legkevesebbet. Munkájukat az MTA pályázatok elfogadásával, a mezőgazdasági ágazat szerződéses kutatási megbízásokkal ismeri el. Részt vesznek a Széchenyi tervpályázatokban, és jelentősen segítik működésüket a külföldről jövő megbízások is.

Az arborétum céljáról és történetéről az arborétum vezetője, *Kmetti László* adott tájékoztatót. Az arborétum az ország egyik legjelentősebb erdészeti fagyűjteménye. 1902-ben 190 ha állami területen alapították és József főhercegről nevezték el. Az alapítási cél a következő volt:

- alföldfásításra alkalmazható fafajok honosítása,
- Gödöllő környéke erdőtelepítési munkáinak támogatása,
- a fővároshoz közeli területen fa- és cserjegyűjtemény létrehozása.

A fák és cserjék ültetését 1914-re fejezték be. Mivel a terület nagyobb hányada rossz minőségű, korábban mezőgazdasági művelés alatt álló föld volt, a homokviharak, a szárazság és a nagy vadlétszám miatt a telepítés nehézségekbe ütközött. Végül azonban sikerrel járt.

Az első világháború után az arborétum jelentősége hatványozottan növekedett, hiszen a trianoni békediktátummal elvesztettük erdeink 80%-át és legszebb arborétumainkat. A második világháború és annak következményei az arborétumot sem kímélték meg. A terü-

letén állomásozó csapatok és a környéki lakosok fakivágásai, a kerítések lerombolása következtében a nagy vadkár miatt eredeti céllal területének csak mintegy 15%-a maradt továbbra is fenn tartható.

Az ERTI 1960-ban nagyszabású telepítési programot indított. Az eredeti célokat megtartva az arborétumnak kísérleti rendeltetést is szántak. Ennek eredményeként jelenleg 127 nyitvatermő és 650 lombos fafaj (alfaj és változat) található az arborétumban. Az erdészeti célt szolgálja az is, hogy az egyes fafajokat állományszerűen telepítették. A bejárásakor az egyes parcellákat, beleértve a kísérleti célt is, az arborétum vezetője és *Bujtás Zoltán* ismertette.

A látottakból külön is ki kell emelnünk, mint szakmai érdekességet a kocsányostölgy-plantázst, a feketefenyő-klóngyűjteményt, a tölgygyűjteményt, a duglász származási kísérleti területet és az akác-fajta-összehasonlító területet.

A gazdag szakismereteket nyújtó bejárás közben az SzT tagjai élettapasztalataikra és szaktudásukra alapozva értékelték a látottakat és hallottakat. A program az SzT elnökének köszönő és elismerést nyilvánító szavaival ért véget.

Kép és szöveg: **dr. Szász Tibor**

Egyesületi hírek

Főtitkári beszámoló (július-augusztus)

Főtitkári látogatás a Bakonyerdő Rt.-nél.

Egyesületünk főtitkára a Bakonyerdő Rt. vezetőinek meghívására látogatást tett az új pápai erdőgazdasági székházban. *Matyasovský Albert* vezérigazgatóval és *Németh Sándor* vezérigazgató-helyetessel sorra vették az aktuális témákat. A vezérigazgató tájékoztatást adott a Keszthelyről Pápára való székhelyáthelyezés körülményeiről. Természetesnek tartotta, hogy a tulajdonosi döntés érdekeket sért, de annak reagálási módjaival és eszközeivel nem tud egyetérteni. Olyannyira nem, hogy kérte a főtitkárt, hogy az Egyesület foglalkozzon az Egyesület etikai kódexének megalkotásával, hiszen a szakmai és egyesületi munka meglehetősen összefonódik az ágazatban. Különösen akkor fontos, ha egyesületi tisztségviselők is érintettek az ügyben. A főtitkár tájékoztatta a vezérigazgatót, hogy az *etikai kódex* megalkotását már mások is kérték, többek között a Szeniorok Tanácsa. A kérdést átfogóan kell rendezni, érinteni kell a tagság, a vezetőség és kiemelten az egyesületi kiténtések birtokosait. A kódex előkészítése folyamatban van, célszerű tehát annak felgyorsítása.

Kérdésként vetődött fel a Keszthelyi Csoport jövője. Az alapszabály szerint a tagok döntenek, a csoport ma is működik, hiszen megválasztott vezetősége van. Ha Pápán külön csoport szerveződik, az Alapszabály szerint annak sincs akadálya, ha tíz fő egyesületi tag megalakítja azt. A főtitkár kérte, hogy a helyi csoport tagjai véleményének kikérése után szülessen döntés. (A Keszthelyi Helyi Csoport vezetőségének megkérdezése még nem történt meg.)

Az Erdőgazdaság vezetői és a főtitkár megállapodtak, hogy a jövőben is együttműködnek mind szakmai, mind egyesületi területen.

Elnökségi ülés

Egyesületünk Elnöksége 2001. június 7-én ülést tartott, melyen a következő határozatok születtek:

7/2001.(június 7.) sz. határozat:

Az Elnökség megtárgyalta a **Parlament Mezőgazdasági Bizottsága állásfoglalását az oktatás, kutatás és szabályozás aktuális helyzetéről. Az Egyesület felajánlja segítségét a munkában, a véglegesítés előtt kéri a véleményezés lehetőségét. Megbízta Ormos Balázs főtitkárt, hogy kísérelje figyelemmel az ügyet és a következő elnökségi ülésen számoljon be az elnökségnek a fejleményekről** (egyhangúan elfogadva, szavazott 6 fő).

8/2001.(június 8.) sz. határozat:

Az Elnökség megtárgyalta az **Egyesületünk tevékenységének dokumentálását. Megbízta Ormos Balázs főtitkárt, hogy készítse elő a következő elnökségi ülésre a módosított Iratkezelési Szabályzatot és tegyen javaslatot, hogy az Egyesület különböző fórumain elhangzottak miként kerüljenek dokumentálásra. Terjessze elő az Egyesületi Könyvtár részét képező levéltári anyag feldolgozási lehetőségét (személy, foglalkoztatás) és a napjainkban keletkező dokumentumok szakszerű levéltári elhelyezését** (egyhangúan elfogadva, szavazott 6 fő).

9/2001.(június 7.) sz. határozat:

Az Elnökség megtárgyalta az **OEE és az FVM Erdészeti Hivatal közötti „Együttműködési megállapodás” tervezetet. Az Elnökség felhatalmazza az elnököt és a főtitkárt, hogy az Elnökség által elfogadott tervezet egyeztetését kezdje meg az FVM Erdészeti Hivatallal** (egyhangúan elfogadva, szavazott 6 fő).

10/2001.(június 7.) sz. határozat:

Az Elnökség az **új Közgazdasági Szakszabály megalakulását jóváhagyja, eredményes munkát kívánva az új vezetésnek és tagoknak** (egyhangúan elfogadva, szavazott 6 fő).

(elnök: *Zachar Miklós*, titkár: *Takács Tibor-TAEG Rt.*)

***

A **Parlament Mezőgazdasági Bizottságának az erdészeti oktatás, kutatás és szabályozás aktuális helyzetéről elfogadott állásfoglalá-**

sának megvalósítását folyamatosan nyomon kísérjük. Kapcsolatban vagyunk az Oktatási, Környezetvédelmi és Földművelésügyi és Vidékfejlesztési Minisztériumokkal, a NYME Erdőmérnöki Karával és a Tanulmányi Erdőgazdasággal. Bízunk benne, hogy az együttműködés eredményre vezet.

***

A **2002. évi agrártámogatások módosítása.** Egyesületünk felkérést kapott az FVM-től, hogy tegye meg javaslatát a 2002. évi agrártámogatások módosítására vonatkozóan. A határidő olyan rövid volt, hogy a szokásos módon a szakosztályok véleményének kikérésére már nem volt mód. Így rövid tájékozódás után alakítottuk ki a javaslatunkat, melyet ezúton tudatunk a tagsággal és kérjük, hogy saját lehetőségein belül támogassák a beadott javaslatokat.

Az érvényes költségvetésben 2001. évre 324,1 millió Ft, 2002. évre 360,0 millió Ft összeg áll rendelkezésre az **erdőkárok elhárításának támogatására.** Javasoltuk, hogy a fenti összegeket **1 milliárd Ft-ra** növeljék. Emlékeztetőül közöljük, hogy az elmúlt évi módosításkor is ez a tétel került beadásra, de kellő támogatás hiányában nem sikerült eredményt elérni. Azóta látszik, hogy az országban a természeti károk mértéke növekszik, sok-sok milliárdos költségvetési támogatással próbálja a kormányzat kompenzálni a kárt. Az ország területének 20%-át kitevő erdők ugyanakkor töredék kompenzációban részesülnek. El kell érniük, hogy az erdészet is arányaiban kapjon akkora kárenyhítést, mint a mezőgazdaság, a vízügy, illetve egyéb területek.

A magánerdő-gazdálkodás szakszerű megindítása érdeke az erdészet területén dolgozó valamennyi erdőgazdálkodónak. Az FVM Erdészeti Hivatal által kialakított program támogatását javasoltuk. Eszerint a magánerdő-gazdálkodás alapegységeit, az **integrátorokat kell egy 4-5 éves és mintegy 5 milliárd Ft. támogatásban részesíteni.** Az integrátor megerősítésének eszköztára: a szakirányítás támogatása, kiemelt mértékű géptámogatás, forgóeszköz-feltöltés támogatása.

***

Nemzeti Fejlesztési Terv. Egyesületünk véleményével támogatja a készülő terv megvalósulását. A korábbi lapszá-

munkban részletesen közöltünk erről beszámolót. A „Helyzetértékelés” elkészült, erről azonban még nincs birtokunkban írásos anyag. Most készül a stratégia, melyhez véleményt kér az FVM. Sajnos megállapítható, hogy az erdészet továbbra is csak kis szeletet kap az agrárium fejlesztéséből. Továbbra is kimarad a mezőgazdaságot támogató általános lehetőségekből. Az „Agrár- és vidékfejlesztés” SWOT elemzésének rövid változatában (összefoglalás) pedig az erdő szó meg sem jelenik. Pedig az erdőtelepítési program kormányzati támogatást is kapott, még sincs megemlítve ezen az összefoglaló helyen! Ezért válaszukban csak általános megfogalmazást tehetünk, mely szerint **az erdőgazdálkodás költségvetési támogatási rendszerét a mezőgazdasághoz kell igazítani, a különböző célok és támogatások megfogalmazásánál kérjük a „mezőgazdaság” mellé az „erdészet” szót is beírni**, hogy ne csak beleérthessék az illetékesek a döntések meghozatalánál.

***

WOOD TECH Erdészeti Szakkiállítás és Konferencia (08.23). A rendezvényről a következő számban részletes beszámolót közlünk. Fontosnak tartjuk, hogy a konferencia állásfoglalását időben megismerhessék az érdekeltek, ezért ezen a helyen a teljes szövegét közreadjuk. A konferencián a tagság véleményét kértük ki és szeretnénk tájékoztatni mindazokat, akik beosztásuknál, lehetőségeiknél fogva az erdőgazdálkodás és természetvédelem együttműködésében segíthetnek.

Erdőgazdálkodás és természetvédelem című konferencia ajánlásai

Javasoljuk, hogy a nemzetközi környezetvédelemben elismert **dinamikus szemlélet elfogadást nyerjen** hazánkban, nemcsak a gazdálkodási szférában, hanem a természetvédelmi (hivatalos és nem hivatalos) szervezeteknél is. Ennek a szemléletnek kell meghatározni a természetszerűség definiálását.

A gazdálkodás természetközeli sége megítélésének jelenleg az a hiányossága, hogy egyrészt a meghatározó biológiai kritériumok nincsenek világosan megfogalmazva, másrészt ezeket a kritériumokat nem lehet egyetlen jellemzőbe összefoglalni, hanem külön-külön kell értékelni.

Az erdőgazdálkodás és a természetvédelem konfliktusa csökkenthető lenne, ha a természetvédelem céljai konkrétabban lennének megfogalmazva. A

prioritásokat egyértelműen rögzíteni szükséges.

Az eltérő véleményeket az erdészet és környezetvédelem szervezeti-strukturális különállása is gerjeszti.

A konfliktusok oldása alapvető kérdés, a társadalom más szféráiban a konfliktusok kezelésére kidolgozott módszerek alkalmazása az erdészet területén is kívánatos.

A környezetvédelmi hatástanulmányra kötelezett erdészeti tevékenységek köre jelentősen bővült; e téren bizonytalanság tapasztalható, **tiszta, világos követelményrendszerre van szükség**:

– a hatástanulmány készítésére jogosult szakemberek köre,

– a kezelési tervekre vonatkozó jogszabályok, valamint

– a kártalanítás formája tekintetében.

Mihamarabb el kell fogadtatni a természet védelméről szóló törvény hiányzó végrehajtási rendeleteit.

A tartamos (fenntartható) gazdálkodás elveit a **Pro Silva mozgalom** jótékonyan kiegészíti. A Pro Silva filozófiájának lényege és célja hozzájárul a hosszú távon tartamos gazdálkodás termelékenyebbé, hatékonyabbá, jövedelmezőbbé tételéhez, és segíti a természetvédelem és a társadalom érdekeinek magasabb szintű megvalósítását.

A természetvédelmi korlátozások meghozatalakor felelősséggel figyelembe kell venni a nemzetgazdaság komparatív versenyképességének és a helyi lakosság életkörülményeinek alakulását is. Tudomásul kell venni, hogy a **természetvédelemnek nemzetgazdasági terhei is vannak.**

A mezőgazdasági ágazathoz hasonlóan az erdőgazdálkodásban **az erdő és természeti károk lényegesen nagyobb mérvű pénzügyi kompenzálása szükséges.**

Az erdőgazdálkodók, a természetvédelem és az erdészeti szolgálat közös projektjeit a KAC-ból támogatni kell.

Társadalmi igény van a faanyag hasznosítására a leginkább környezettudatos társadalmakban is (pl.: Finnország). A **Nemzeti Erdőstratégiának** ezt egyik prioritásként tartalmaznia kell. A célok, prioritások hierarchiáját a mindenkori társadalmi viszonyok határozzák meg.

A **faültetvények** ökológiai-természetvédelmi jelentőségét a természetvédelmi korlátozások alatt álló erdőterületek **tehermentesítésében** el kell ismerni.

A természetvédelemben célszerű több erdészeti szakember alkalmazása.

Ugyanígy az erdőgazdálkodásban is több biológiai végzettségű szakemberre van szükség.

A többcélú erdőgazdálkodásból eredő konfliktuspontok a **térinformatika alkalmazásával** felderíthetőek, majd ennek ismeretében kezelhetővé válnak. A módszer bevezetése kívánatos, mivel a természet- és környezetvédelem más területein is alkalmazhatók, mint amilyen az árvíz, aszály, tűz stb. által okozott konfliktusok kezelése.

Az erdészeti ágazat a média-kommunikációt nem tudja kellően kihasználni, **átgondolt PR stratégia kialakítására van szükség.**

Az erdészet és a természetvédelem területén dolgozók összefogása révén lehet csak a közös ügyeinket megnyugtatóan megoldani.

Szakosztályi hírek

Az Erdőművelési Szakosztály és a Természetvédelmi Szakosztály mintegy negyven tagja közös szakosztályülést tartott Nagykovácsoson. A szakosztályülés témája az erdőssztyepp erdők felújítása, fenntartása volt.

Az egész napot betöltő terepi bejárást *Bartha Dénes*, a Növénytan Tanszék professzora, intézetigazgató vezette. Az Alföldön (a Mezőföldet és a Kisalföldet is beleértve) mintegy 4000 hektár erdőssztyepp maradványerdő őrzi az egykori vegetáció emlékét. Ezek a sérülékeny társulások figyelmünkre és védelmünkre érdemesek.

A bejárat homoki kocsányostölgyes állomány gazdája, a Monori Erdészet jó érzékkel választotta a várakozó álláspontot: természetvédelmi területté nyilvánítás, vízvisszapótlás várható.

Jó volt látni az újulatan gazdag tavaszi erdőt. Az újulatan a természet iránymutatása, tehát semmiképpen nem mondható ki, hogy ezek az erdők nem újíthatók és nem tarthatók fenn. Erdőművelők és természetvédők közös célja az újulatan, és ezáltal az erdő megtartásának módját kitalálni, a természettől ellesni: bozótirtással, kis lécek újulásával, újításával, a vad korlátozásával.

Velünk tartott *Besze Péter*, a WWF Magyarország munkatársa. Minden érdeklődő megkaphatta a WWF 15. füzetét, az „Alföldi erdőssztyepp-maradványok Magyarországon” címűt, mely tudományos igényességgel tárja fel e ve-

szélyeztetett erdőállományok múltját, jelenlegi helyzetét és megtartásuk lehetőségét.

Dr. Markovics Tibor

Természetvédelmi Szakosztály

Bús Mária

Erdőművelési Szakosztály

***

Az *Erdőművelési Szakosztály* 2001. június 7-i terepi programja a nemesnyár-termesztéssel foglalkozott. A közel ötven szakember (szakosztálytagok és érdeklődők) az OMMI monori erdőben lévő állomásán gyülekezett. *Dr. Bach István* főosztályvezető ismertette az OMMI fajtagondozási stratégiáját: az erdőgazdálkodók segítségével létrehozott fajta-összehasonlító és üzemi kísérletek hálózatát, az azokban folyó vizsgálatok, feldolgozás tapasztalatait. A nap programját *Bagaméry Gáspár* OMMI főfelügyelő vezette, aki előljáróban a termőhelynek megfelelő fajtamegválasztás fontosságára, az igényes, szakszerű kezelésre, ezen belül a nyésés jelentőségére mutatott rá.

A kísérleti állomás területén belül hároméves fajta-összehasonlító kísérletet tekintettünk meg. Az egyes klónok növekedésében, állékonyságában már ebben a fiatal korban is jelentős volt a különbség. Ezután a Dél-Pest megyei Mezőgazdasági Rt. 15 éves mikesbudai fajta-összehasonlító kísérletét néztük meg *Hajdú László* erdészeti igazgató vezetésével. A kiértékelt adatok szerint az I 45/51, Beaupre, Raspalje és az I-214 hozta legnagyobb fatérfogat produktióit.

Ezután Törtel községben *Virágh János* magánerdejében jártunk. Négyéves I-214, Agathe-F, Pannónia parcellákat tekintettünk meg 4x2,5, 4x4, 4x5 méteres hálózatban. A műtrágyázott, kiváló fejlődésű, nyéselt nemesnyár-állományban megállapítottuk, hogy már az ültetési hálózat megválasztásánál érdemes figyelembe venni a termelési célt. Vita során szó esett a talajápolás, nyésés, nevelővágás gazdaságosságáról is.

Programunk végén megállapítottuk, hogy a nemesnyár-ültetvények létesítése a sík vidéki racionális földhasznosítás egyik kitérés pontja, lehetősége.

Bús Mária

***

Az *OEE Táj- és Környezetfejlesztési Szakosztály* soron következő szakosztályülését 2001. június 7-én Budapesten, az MTESz székházában tartotta. Az ülést a Szakosztály elnöke nyitotta meg üdvözölve a megjelenteket, majd az előirányzott napirend szerint felkért

dr. Szilassy Zoltán KÖM Tv. Hív. főosztályvezető-helyettesét „A kultúrtáj mint a világörökség része” című előadásának megtartására. Az előadó igen szemléletes, egyben időszerű tájékoztatást adott a világörökség fogalom kialakulásának körülményeiről, indítékairól, jelentőségéről és táji vonatkozásairól, amelyből a következő ismeretek közreadásra is érdemesek:

– Az ENSZ UNESCO (nevelésügyi, tudományos és művelődésügyi) szervezete 1972-ben jutott el addig a felismerésig, hogy egyetemes érdekű a nemzetek természeti és kulturális kincseinek globális megóvása, amelyet egy közös dokumentumban lehet és kell biztosítani. Az elhatározás igényei és feltételei a „*Természeti és Kulturális Világörökség Védelme*” Egyezményben kerültek megfogalmazásra, amelyhez Magyarország 1985-ben csatlakozott, és amelyet azóta közel 160 ország ratifikált. Az a természeti, kulturális vagy „vegyes” jellegű örökség, amely az igen szigorú kritériumrendszer alapján a Világörökség részévé válhat, a különleges elbírálási, gondozási feltételeken és növekvő anyagi lehetőségeken túl, egyben kitüntetett címet is kap – mint eszközt – a védelemhez.

Eddig közel 600 világörökség érdemelte ki ezt a címet, amelyből 450 kulturális, 128 természeti és 22 vegyes jellegű. Európában 220 örökséget jegyeztek, amelyben az elsők között kapott helyet *Hollókő*, a *Budai Vár* és a közelmúltban a *Hortobágy* mint „kultúrtáj”. Az építészeti, ill. kulturális örökséghez viszonyított természeti jellegű (oldalú) örökség elmaradását az e csoportnál eddig alkalmazott szigorúbb feltételek okozták. Az elfogadott csoportok egyenlőbb elbírálási kritériumainak kidolgozása ezért (is) soron következő feladat. Minthogy igen nagy értékrendről kell döntenet, az ilyen címre pályázó értékek elbírálásában közreműködik az IUCN természeti, ICOMOS építészeti, ill. több világszervezet stb. ó Tudományos Bizottságának közel 6000 szakértője. A Világörökség Egyezményben foglaltak végrehajtásának irányítását, célkitűzéseinek megvalósítását és az erre létrehívott szervezet működését a Világörökség Bizottsága végzi, amely 21 választott tagból áll. A Bizottság munkájában az országok rotációs jelleggel, országonként 1 fő képviselővel vesznek részt, ezért a választási módszer meghatározó az egyenlő képviselő elvének érvényesítéséhez.

Az örökségi objektumok emelkedésével az érdekérvényesítés igen körül-

ményes. A továbbiakban kiemelkedő jelentőségű lesz, hogy a Bizottságban való meghatározott idejű közreműködési alkalmakat ki és hogyan tudja hasznosítani. Ilyen alkalmak az évenként más országokban rendezett ülések, ahol a helyiek számára lehetőségek nyílnak bizonyos értékek pozicionálására. Hasonló alkalom remélhető a közeljövőben azáltal, hogy az eltelt ciklusban képviselőt ellátó tv-i hivatali képviselő korábbi bejelentése folytán és az időszakonkénti rendezvény lebonyolításától történő visszalépések miatt Magyarország kedvező helyzetbe kerül, ha felkészül és elvállalja a 2002-es bizottsági ülés megszervezését, amikor növelheti presztízsét, ill. értékeinek számát.

A kultúrtáj –92-től alkategóriája a világörökségnek és a jövőben mint az élet-tér minőségét meghatározó fontos eleme, jelentősége felértékelődőben van. A kultúrtáj az újabb szempontok szerint lehet 1. organikus, történelmileg kialakult, 2. tudatosan tervezett, de életszerűen alakított és 3. asszociatív, látványkötődés jellegűek. Lényeges, hogy a táj az emberrel együtt létezzen. A döntően természetes vegetációjú téregység tájformáló elemeinek sajátossága, karaktere jellemezze az ember és a természet hosszú távon alakult kapcsolatának harmóniáját, életszerűségét. Értékelésének szempontjai többek között, hogy legyen látványértéke, zavartalansága, karakteres, a természettel harmonikus történetisége, hagyományos művelése, a helyi, nemzeti megítélésnek jellemzője és biztos kezelési célja stb. A kritériumaihoz tehát a természeti és az épített örökségekre szülő előírásokból kell a vonatkozókat figyelembe venni. A Hortobágy ilyen tekintetben volt jól megalapozható, és fogadták el a legértékesebbek egyikeként. Ez az örökségi forma több szempontból is értékelendő – egyrészt tájegységénél fogva szilárd jogszabályi kezelési módot, gondozást kell biztosítani, amelyhez természetesen alakulnak (emelkednek) az anyagi lehetőségek, másrészt a tömegturizmust is ennek megfelelően lehet és kell szervezni stb.

Az előadó tájékoztatást adott még az elbírálási szabályokról, lehetőségekről.

Az előadást követően hasznos véleménycsere formájában további kérdések kerültek megbeszélésre, mint pl. a vidéki táj kapcsolata és értelmezése, a tájtörténeti kutatás jelentősége, szerepe, a globalizáció várható hatása és kivédése, a táj pszichológiai, szellemiség-gazdagító hatása stb., amelyek megismerésében, megvitatásában való mun-

kalkodás erkölcsi kötelesség. A véleménycserében részt vettek: *Konkolymé dr. Gyuró Éva, dr. Csötönyi J., dr. Sípós András, Köveskuty Gy., dr. S. Nagy L.*

A rendezvényen tájékoztatás történt a további célkitűzésekről kérve a jelenlévőket, hogy a témáink iránt érdeklődő kollégák „be”-szervezésével segítsek erősíteni az elkezdett „műhelymunkát” és a közösség építését.

Dr. S. Nagy László
szakosztályelnök

Erdészfeléseget temettek...

Vivos voco, mortuos plango, fulgura frango (hívom az élőket, elsíratom a holtakat és megtöröm a villámokat) – mondták a harangról a deákul beszélő világban. Most egy temetéshez hív, egy erdészfeléseget kell elsíratnia. A sírgödör már kész, a koporsót letették, a behantolást elkezdték. Koppannak a hantok a koporsófedélen, majd lassan томpul a hangjuk, telik a sír. Mi, élők, búcsúzzunk...

– Peregnék a hantok, tompán zuhannak a mélybe...

Magam előtt látom a távozót negyven évvel ezelőtti alakjában, gömbölyded, kerek termettel. Aztán változik a kép, utolsó találkozásunkkor már sovány, szikár és fehérbe borult hajkorona övezi, látását szemüveg segíti. De az arcán játszó szelíd, kedves mosoly változatlan maradt.

Mert szeretet élt benne, sok-sok szeretet.

– Peregnék tovább a hantok, egyik a másik után hull a sírba...

És újra látom őt, amikor korán kel, hogy a munkába induló férjnek reggelit készítsen és megtöltse a tarisznyát, ha párja nem jön haza ebédre.

És amikor az egésznapos homoki motorozás után újra megjelenik, szelíden törli le az ősze fejről a homokszemeket, és ilyenkor egy-egy cirógatás is vegyül a tisztogató mozdulatok közé.

Mert szeretet élt benne, sok-sok szeretet.

– Peregnék tovább a hantok, egyik a másik után hull a sírba...

És látom őt, amint matrónakorú édesanyját gyámolítja, babusgatja és teszi ugyanezt hasonló korú anyósával is, akinek már a látóképessége is erősen fogyatkozott.

Mert a szeretet élte, sok-sok szeretet.

– Peregnék tovább a hantok, hullanak a sírba, egyik a másik után...

És most a szomszéd erdészet irodájában látom őt, ahol állást vállalt, hogy lányát segíthesse, unokáját tanulásában támogathassa.

Mert sok-sok szeretet lakozott benne, vézertele napi teendőit...

– Peregnék tovább a hantok, lassan megtöltik a sírgödört...

És látom akkor is, amikor arcáról lehervad a mosolygás, mert lányát, hamarosan vejét kellett búcsúztatnia.

De élte tovább a szeretet, sugárzott be-

lőle, és ez nem engedte lankadni, akkor sem, amikor az évek elhúztak a feje felett.

– Peregnék a hantok, már a föld színe fölé magasodnak.

És peregnék a könnyek a mi szemünkből is. Mert mi is szeretjük őt, nagyon szeretjük. Szálljon hát egy csendes fohász Érte, köszönjük jó szíve melegét, áldozatos lelke példamutatását. Fájdalommal búcsúzzunk Tőle, Isten adjon Neki békés pihenést és sok-sok szeretetet odaát, a messzeségben!

Epilogus. Faragó Sándorné sz. Mayer Erzsébetet, a Kerekegyházi Erdészet egykori bérelszámolóját 89 éves korában, 2001. július 6-án helyezték örök nyugalomra a kerekegyházi temetőben. Imádkozunk hátrahagyott szeretteiért!

Fehér Tibor erdésztechnikus (1939–2001)

Tisztelt gyászoló Család, Rokonság, Barátok, Kollégák és Ismerősök!

Fájdalmas kötelesség hívott bennünket ide, a Nagykovácsi temetőbe. El kell búcsúznunk Fehér Tibor erdésztől, tisztelt kollégánktól, barátunktól.

Tibor 1939. május 24-én született a Tolna megyei Döbröcközön. Édesanyja akkoriban háztartásbeli volt, édesapja a sokunk által ismert és tisztelt néhai Fehér István erdész, aki 70 éve kezdte az erdészeti szolgálatát. Ennek a szolgálatnak az állomásai Tibor általános iskolai tanulmányainak a színhelyei is, Dombóvár, Kunszentmiklós, Budajenő és Nagykovácsi. Édesapja hatására már ezekben az években kialakult az az erős kapcsolat, amely Tibor és az erdő viszonyát a következő évtizedekben jellemezte. Számítalan akkori élményét mesélte el nekünk, amelyek a szakmatörténet részei ugyanúgy, ahogyan korrajzok is egyben.

Ilyen indítással nyert felvételt Sopronban az Erdőipari, a későbbi Erdészeti Technikumba. Kiváló szakpedagógusok keze alatt és forró történelmi helyzetben, 1957-ben szerezte meg a technikus oklevelét.

Szakmai szolgálatát egy év gyakorlattal kezdte a Budapesti Állami Erdőgazdaság Budakeszi Erdészeténél. Innen az Istvánmaji Erdészethez helyezték, Örkényben teljesített szolgálat 1960 végéig, mint kerületvezető erdész. 1961-től a Telki Erdészethöz kap kerületvezetői beosztást, Nagykovácsi szolgálati hellyel. Ez év közepén alakul a Budavidéki ÁÉVG, ahol 1967-ig folytatja a Nagykovácsi kerület vezetését. Ismét szervezeti változás nyomán kap újabb megbízást, 1967-től 1973 féléig a Telki ÁÉVG Budakeszi Erdészeténél szállításvezető erdész. Ezt követően négy éven át ismét a korábbi erdészkerület munkáit irányítja. 1977-től a Budavidéki ÁÉVG szakosodott Budakeszi Erdészeténél a fahasználati műszaki vezetői teendőket végzi 1985-ig. Ekkor az erdészeti gépjármű műszaki vezetésével bízzák meg, ezt a feladatkört 1989-ig látja el. 1989 tavaszán a jogutód Pilis Parkerdőgazdaságnál, a mai Parkerdő Rt.-nél, a Telki-Budakeszi Erdészeti üzemeltetési művezetője 2001-ig.

Íme a 44 szakmai szolgálat rövid kronológiája. Nekünk, itteni erdészeknek is csak a közelmúlt nagyobb szakmai, szervezeti változásait jelzik. Nem jelzik a családot, a háttérrel, az ambíciókat. Tibor édesapja 1973-tól nyugdíjasként még évekig segíti a fiú és az erdészeti munkáját. Őt 1987-ben búcsúztatjuk. Az imádott édesanyja, mindig a háttérben, de mindig meghatározóan töltötte be a kijelölt feladatát az elhivatott férfiak között. Tibor 1960-ban kötött házasságot Máriával, akit nekünk mindig becézve említett. Gyermekai, Mariann és Tibor immár a rajongva szeretett unokák szülei. A barátok, a kollégák tudják, hogy Tibor segítőkészsége, közösségi alkata, kollegialitása legendás volt. Biztosan ezek a tulajdonságai alapozták meg a népszerűségét is.

A mindennapok sokszor monoton munkája mellett Tibor kiterjedt szervezőmunkát végzett a 70-es évek településfásítási munkáiban. Itt, Nagykovácsiban egészen az Adyligettől díszlik az akkor megvolt utcák növényzete, az út menti fasor. Az ültetéstől kezdve az éveken át tartó ápolások, a védelem munkái Tibor sikeres törekvését példázák. És még egy valami, ami végigkísérte a mindennapjait: a sport, a labdarúgás. Fiatalként maga is szívesen rúgta a labdát, később – köztudott – a Budapest Honvéd, a Kispest tántoríthatatlan támogatója, a labdarúgó szakosztály fegyelmi bizottságának tagja volt. Minket, esetleges zöldpártiakat piros-fehér szívvel köszöntött.

2001. augusztus 7. óta a piros-fehér szív nem köszönt már. Örökre megpihen a fáradt test, de lélekben mindig velünk marad barátunk, kollégánk, Fehér Tibor erdész. Emlékét megőrizzük.

Apatóczy István

Tóth Miklós (1960–2001)

2001. július 2-án tragikus hirtelenséggel eltávozott közülünk Tóth Miklós erdésztechnikus, a Szombathelyi Erdészeti Rt. dolgozója.

Szakmai pályafutását 1978-ban kezdte az NYFK szombathelyi erdészeténél, majd 1981-ben Kőszegre került. A Kőszegi hegyvidék erdeinek szépsége annyira megragadta, hogy e hegy lábánál fekvő kis faluban, Cákon telepedett le. Innen járt szeretett erdeibe dolgozni először vágásvezető, majd kerületvezető erdészként.

A hegyvidéki bükkösök szakavatott kezelőjévé és a Stájer-házi Erdészeti Múzeum lelkes támogatójává vált.

Kiváló ismerője volt a bükkösök természetes felújításának és állománynevelésének.

Sajnos az élet nem adta meg Neki azt a lehetőséget, hogy az erdő életében is jelentős időt töltsön el kedvelt környezetében. Az erdőről ment el csendben, váratlanul, végleg.

Nagy úrt hagyott családja, barátai, munkatársai körében.

Csendes, barátságos alakja hiányozni fog!

OEE Szombathelyi Csoport

Poropatich István